

ZAŠČITA SPET V KOTU

Verjetno smo že vsi skupaj, tako časnikarji kot bralci pa tudi širša javnost naveličani - če ne že siti - stalnih debat o našem zaščitnem zakonu, ki pred parlamentom čaka na odobritev.

Zadnje dni se je namreč izvedelo, da je zadeva (prvotno načrtovana za 18. oz. 20. januar) ponovno odložena na nedoločen čas. Smešno ali bolje tragikomično dejstvo, da smo Slovenci v Italiji tista stvarnost, ki mora vedno in vedno le čakati na milost in nemilost vladajoče večine. Pri tem lahko tudi omenimo poleg tega negativnega dejstva z odložitvijo razprave v zbornici tudi nekatere pozitivne poteze. Med te sodijo gotovo - v novem letu 2000 - izjave, ki jih je npr. dal našemu listu novi državni podtajnik v predsedstvu vlade Caveri o vlogi in razvoju manjšin. Prav tako pa tudi izjave, ki jih je na Dnevu emigranta v Čedadu nedavno izrekla ministrica za dežele Bellillo. Tudi na eni zadnjih sej vlade sta prav ona, poleg nje pa še minister za odnose s parlamentom Loiero, zahtevala, da se razprava o zaščiti začne po že prej določenih datumih del v poslanski zbornici. Pri tem naj podčrtamo še vest, da bo 26. t.m. predsednik republike Carlo Azeglio Ciampi sprejel na Kvirinalu slovensko delegacijo. To bo vsekakor prvi neposredni stik predstavnikov slovenske manjšine z novim državnim poglavarjem, kar je vsekakor že samo po sebi zelo pomembno in pozitivno dejstvo.

Slišali pa smo še, da se je med svojim obiskom na prireditvi beneških Slovencev v Čedadu srečal z ministrico za dežele tudi slovenski državni sekretar v zunanjem ministruvstvu Franco Juri in se ji pri tem zahvalil za njena prizadevanja v korist slovenske zaščite. Menimo pa, da v tem trenutku taka zahvala sploh ni bila primerna. Ministrica Bellillo je naredila samo svojo dolžnost, zakona pa itak še nikjer ni! Še manj pa nas lahko navdaja z veseljem sedanja vsebina zakona. Zato bi predstavnik slovenskega zunanje ministruvstva naredil bolje, da bi še enkrat odločno zahteval od Italije, rimskega parlamenta in vlade, da se čimprej končno odobri pošten in pravičen zakon za Slovence v Italiji, ki že dobrih petdeset let nanj čakajo. Za zahvalo bo že čas kasneje...!

Obe krovni organizaciji, SSO in SKGZ, sta na vse to že opozorili predsednika poslanske zbornice Violanteja. Prav tako je odločno protestirala tudi Slovenska skupnost. V slovenskem manjšinskem sklopu ni še v vseh zadevah enotnih pogledov, tudi v zadevi Masellijevega osnutka. Zadnje čase je sicer prišlo do nekaterih izboljševalnih popravkov, vendar pa bi želeli še kaj več.

Kaj pa naša matična država? Že smo omenili gesto državnega sekretarja za zunanje zadeve. Mislimo pa, da bi v tem delikatnem političnem trenutku morala biti Slovenija vse bolj prisotna in politično angažirana, in to za kar se da ugodnejšo rešitev v okviru zaščitnega zakona. Kaže pa, da temu ni tako. Nekoč so zaradi bistveno pomembnih spornih zadev v meddržavnih odnosih vlade odpoklicale svojega poslanika v domovino. Tega sicer ne zahtevamo ali pričakujemo danes od Ljubljane, ko se Slovenija na vse kriplje trudi za vstop v Evropsko unijo. Vendar pa bi kaka odmevnejša gesta lahko v tem oziru le pozitivno odmevala.

Slovenci v Italiji smo sicer že del Evropske unije, zato pričakujemo tudi s strani matične domovine korenitejšo podporo. Sami pa v tem trenutku ne smemo popustiti v svojih načelih in zahtevah.

ANDREJ BRATUŽ

PO KONGRESU LEVIH DEMOKRATOV V TURINU

"SKUPNI DOM" LEVICE ALI LEVE SREDINE?

Bivša Fiatova tovarniška hala v Turinu je bila konec prejšnjega tedna prizorišče pomembnega političnega dogodka. Tu je namreč potekal kongres Levih demokratov, ki so najmočnejša stranka sedanje vladne koalicije v Italiji.

Že geslo v angleškem jeziku *I care* (prizadevam si), ki so si ga sklicatelji kongresa izposodili od italijanskega duhovnika in vzgojitelja Lorenza Milanija (1923-67), znanega po svojem delu z mladino iz povečini revnih in socialno zapostavljenih družin, je vzbudilo pozornost in tudi nekaj polemičnih pripomb. Šlo je vsekakor za otipljiv znak, da hoče stranka po eni strani odstraniti zadnje ostanke popkovine, ki bi jo še vezale na komunizem, po drugi pa, da je še vedno občutljiva za stvarne probleme, ki se pojavljajo v družbenem življenju. Tako je glavni tajnik Levih demokratov Walter Veltroni v svojem poročilu dejal, da "se je komunizem v prehodni od ideala pravičnosti in vzajemnosti do udejanjenja spremenil v eno največjih tragedij dvajsetega stoletja". "Zato ne more biti nobenega dvoma - je pristavil - da je komunizem nezdružljiv s svobodo". Veltroni je v poročilu obravnaval predvsem naloge, ki jih njegova stranka ima in jih bo v prihodnosti imela znotraj "oljke", to je koalicije, ki je zmaga na zadnjih državnozborskih volitvah in katere izraz je tudi vlada predsednika Massima D'Aleme, ne glede na krizo, ki je nastala v "oljki", ko je Stranka komunistične prenove odtegnila zunanjo podporo vladi. Veltroni je zelo odločno odklonil mnenje oziroma zahtevo glavnega tajnika "De-

mokratov" Artura Parisija, ki je Prodi je naslednik v tej politični skupini, naj Levi demokrati na kongresu stranko kratkoma razpustijo. Naglasil je, da si bo še dalje prizadeval "za izgradnjo velike stranke prenovitvene leve sredine", v kateri bo dovolj prostora za različne kulture in za različna svetovna naziranja ter prepričanja, kar naj bi že danes bila temeljna značilnost "oljke". Glavni pogoj, ki ga postavlja Veltroni, pa je, da je takšna politična formacija članica Evropske socialdemokratske parlamentarne skupine oziroma Socialistične internacionale. Izoblikovanje takšnega "skupnega doma" je v svojem nastopu na kongresu podprl tudi predsednik vlade D'Alema. Ta je tudi zavrnil kakršnokoli povezavo s komunizmom, saj je v tej zvezi dejal, da je "razpoznavni znak demokratičnega socializma tesna vez med politično demokracijo in socialno pravičnostjo, medtem ko je totalitarizem temeljna značilnost komunistične izkušnje". Za izgradnjo "skupnega doma" vseh prenoviteljev se je zavzel tudi zakladni minister, socialist Giuliano Amato, češ da je to pogoj, če hoče politika biti učinkovita v novem stoletju, ki bo gotovo težavno, "saj bo prav politika morala obvladovati velike konflikte".

Tako Veltroni kot D'Alema in zlasti sindikalist Sergio Cofferati so na kongresu odločno zavrnilo tako ime-

novane" socialne referendume, ki jih predlagajo radikalci. Predsednik vlade je o njih dejal, da so "motilnega" značaja, medtem ko se je strinjal z volilnim referendumom, češ da se za spremembo volilne zakonodaje zavzema tudi njegova vlada. V tej zvezi je pohvalil volilno novost, ki jo predstavlja neposredna izvolitev deželnih predsednikov. Tik pred zaključkom kongresa so se delegatom predstavili vsi predsedniški kandidati leve sredine na bližnjih deželnih volitvah. Na kongresu je Valter Weltroni bil potrjen za glavnega tajnika Levih demokratov. Tako v glavnem kot v sklepem poročilu je izrazil željo, da bi D'Alema vodil sedanjo vladno državnozborskih volitev le-

DRAGO LEGIŠA

MESEC DOBREGA TISKA

Januar je že tradicionalno mesec dobrega tiska. Pred leti smo ga imenovali mesec katoliškega tiska in zanj pobirali prispevke tudi po cerkvah. Sedaj pa smo ta pojem nekoliko razširili, vsekakor pa ta tisk še vedno temelji na osnovnih vrednotah krščanstva, demokracije, slovenstva in pluralizma. Zato ta naš tisk podprimo in ga širimo med slovenskimi ljudmi v našem prostoru. Več o tem v prihodnji številki.

ta 2001 in da bi tedaj celotna vladna koalicija sodelovala pri določitvi kandidata za predsednika nove vlade.

Na kongresu odobrena resolucija o t.i. legalizaciji lažjih mamil in o nadzorovanem uživanju mamila je povzročila hudo trenje v vladni večini in odločno obsojbo opozicije. Zato sta ministrica Livia Turco in voditelj poslanske skupine Levih demokratov Fabio Musi takoj pojasnila, da resolucija ne obvezuje vlade, ampak le člane stranke Levih demokratov.

Medtem v italijanski notranji politiki gotovo predstavlja novost in, če hočemo, celo senzacijo, novica, da sta Berlusconi in Bossi sklenila načelen sporazum v zvezi s skorajšnjimi deželnimi volitvami. Bossi je baje obljubil, da njegova Severna liga ne bo predstavila svojih predsedniških kandidatov na bližnjih deželnih volitvah. To pomeni, da bo Severna liga nastopila na teh volitvah skupno z gibanjem Naprej Italija!, katerega nesporni voditelj je Berlusconi. Ponovila naj bi se zgodba iz leta 1994, ko je Bossijevo gibanje sodelovalo s "polom svoboščin" in imelo svoje predstavnike v skupni vladi. Tako Bossi kot Berlusconi zdaj pravita, da nameravata spet tesno sodelovati, češ da je to pogoj za uresničenje federalno urejene države. Toda za takšno ureditev so, vsaj na papirju, domala vse politične sile v državi, razen političnih skrajnežev, ki jim je centralistična ureditev pisana na kožo.

02 SLOVENSKA SKUPNOST PROTI ZAVLAČEVANJU

03 Igor Cotič / intervju
FEDJA MARUŠIČ

08 Ivan Žerjal
V DSI O NAŠEM RADIU IN TELEVIIZIJI

NAROČNINE 2000

ENOLETNA ZA ITALIJO IN SLOVENIJO 70.000 LIR
ENOLETNA ZA TUJINO 130.000 LIR
ENOLETNA PO LETALSKI POŠTI 140.000 LIR

NAŠIM NAROČNIKOM PRIPOROČAMO,
NAJ ČIMPREJ PORAVNAJO NAROČNINE
IN TUDI PRIDOBIIJO NOVE NAROČNIKE.

04 Jurij Paljk
EKUMENSKÉ PRAVICE IN DOLŽNOSTI

11 Harjet Dornik
PROSLAVLJANJE 90-LETNICE KMEČKE BANKE

05 Danijel Devetak
KNJIGA P. RUPNIKA "IŠČEM SVOJE BRATE"

12 Erika Jazbar / pogovor
ANDREA FABRIS O ZADRUGI NAPO

06 Iva Koršič
DRZEN PRIKAZ BRECHTOVE DRAME

12 Jurij Paljk
O VPISOVANJU

07 Jožek Štucin
PRIMORSKA SOZVOČJA

14 Damjan Hlede
DAVEK NA DEDOVANJA PO FINANČNEM...

PROTI ZAVLAČEVANJU

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je na zadnji seji obravnavalo položaj v manjšini po ponovni odložitvi razprave o zaščitnem zakonu v poslanski zbornici.

Ob tem izraža SSK ogorčen in oster protest nad nadaljnjim zavlačevanjem. To odraža neresen pristop, če ne celo pomanjkanje politične volje za rešitev zaščite slovenske manjšine. SSK ob tem opozarja, da je predsednik poslanske zbornice slovenski stranki in visokim organom republike Slovenije večkrat pisno zagotovil, da bo razprava uvrščena na dnevni red takoj po odobritvi finančnega zakona. Podobne obljube smo pred nedavnim slišali s strani ministrice za deželne zadeve v Čedadu. Novo zavlačevanje pa postavlja pod vprašaj verodostojnost takšnih zagotovil. Ob tem SSK ugotavlja, da se je prvotno Masellijevo besedilo v zadnjih mesecih izboljšalo tudi zaradi njenega pritiska na pristojne forume v Italiji in Sloveniji in zaradi njenih amandmajev. Tako je bilo npr. sprejeto načelo, da bo Sindikat slovenske šole imel status najpomembnejšega sindikalnega predstavništva slovenskih šolnikov in da bo teritorij veljavnosti zaščite določen ne le na pobudo občin, ampak tudi brez te pobude. Dosežene izboljšave pomenijo, da je bilo možno prvotno besedilo osnutka še popraviti, medtem ko so nekatere komponente naše manjšine brezpogojno sprejemale. Glede Sindikata slovenske šole je bilo celo slišati tezo, da bi njegova prvenstvena vloga ogrozila svobodno izbiranje pripadnosti sindikatov (sic!). Na dlani je, da bi bilo mogoče osnutek še temeljiteje popraviti, če bi se za njegovo izboljšanje zavzela vsa manjšina, medtem ko so nekatere komponente nekritično hvalile zakon kot najboljši možni dosežek, kar očitno ni bilo res. To dokazuje, da je bila strategija popuščanja in vnaprejšnjega sprejemanja kakršnihkoli določil zgrešena in neu-

Odposlanstvo SSK in SSO, ki so ga sestavljali odvetnika Terpin in Močnik ter Sergij Pahor, se je v torek, 18. t.m., v Rimu srečalo s podtajnikom, poslancem Caverijem in s poslancem Maselijem, ki je poročevalec o zakonskem predlogu za zaščito slovenske narodne manjšine. Odposlanstvo je spet poudarilo stališče obeh organizacij o zakonskem predlogu za zaščito naše manjšine, pri čemer je zlasti poudarilo zahtevo, naj bi zakon določil ozemlje, na katerem se bo izvajal, vprašanje izvolitve predstavnikov slovenske narodne manjšine v vseh izvoljenih telesih, od parlamenta navzdol, in problem večje samostojnosti Glasbene matice v okviru avtonomne sekcije tržiškega konservatorija Tartini. Valdostanski poslanec in podtajnik v sedanji vladi Lucien Caveri je napovedal skorajšnji obisk v Trstu.

strežna. Strokovni in politični doprinos Slovenske skupnosti tudi preko poslancev Caverija, Bruggerja, Zellerja in ostalih predstavnikov manjšin je krepko prispeval k nekaterim bistvenim izboljšavam.

SSK poudarja, da ostaja zaščitno besedilo kljub popravkom nedorečeno, nejasno in v nekaterih bistvenih zadevah nesprejemljivo. Zelo ohlapen normativni okvir pomeni, da bo uresničevanje zakona prepuščeno na milost in nemilost krajevnih dejavnikov, teritorialna neopredeljenost pa pogojuje izvajanje konkretnih zaščitnih ukrepov, ki jih obravnavajo posamezni členi. Nesprejemljiv je tudi položaj vodstvenih organov Glasbene matice, ki ne bodo imeli potrebne avtonomije. SSK vztraja pri prizadevanjih za nadaljnje izboljšanje besedila.

V zvezi z zavlačevanjem pri sprejemanju zaščitnega zakona za Slovence v Italiji je deželni predsednik SSK Bernard Špacapan poslal predsedniku republike Slovenije Milanu Kučanu, ministru za

zunanje zadeve Borisu Frlecu in predsedniku državnega zbora Janezu Podobniku pismo, ki med drugim pravi:

"Obveščamo Vas, da je poslanska zbornica republike Italije ponovno odložila razpravo o zakonskem osnutku za zaščito slovenske narodnostne skupnosti, ki živi v Italiji. Po večkrat izjavljenih obljubah naj bi do diskusije in odobritve v prvem domu italijanskega parlamenta namreč prišlo med 18. in 20. januarjem 2000. Ponovno se je zataknilo, tako da novega kasnejšega datuma nam niso še posredovali. (...) V danih okoliščinah je namreč upravičena zaskrbljenost naših predstavnikov in glavnine slovenske manjšine, da ne bo prišlo niti v tej mandatni dobi do odobritve zakona zaradi časovne stiske.

Od matične Slovenije zato pričakujemo takojšen in učinkovit poseg na pristojne institucije, da se diskusija o našem zakonu uvrsti v najkrajšem času na dnevni red del poslanske zbornice."

DEŽELNE VOLITVE V ITALIJI

V nedeljo, 16. aprila (ta dan bo cvetna nedelja), bodo volitve v 15 italijanskih deželah, 6 pokrajinah in 478 občinah. Skupno bo k volilnim žaram povabljenih nad 43 milijonov volivcev. Po novih predpisih bodo predsednike dežel neposredno izvolili volilni upravičenci. Če kandidat ne bo prejel absolutne večine glasov, bo v drugem krogu izvojen za predsednika kandidat, ki bo prejel največ glasov. Drugi krog volitev bo v nedeljo, 30. aprila. Novost pomenijo tudi nekateri predpisi, ki jih je italijanski parlament odobril pred kratkim. Če bo na primer predsednik dežele odstopil, bo treba razpisati nove volitve. Slednje bodo tudi razpisane, če bo v deželnem zboru izglasovana nezaupnica predsedniku ali če bo večina svetovalcev odstopila.

POLITIČNI UMOR V SRBIJI

UMORILI SO ARKANA

V Beogradu so v soboto popoldan, 15. t.m., neznanici ubili srbskega paravojaškega "komandanta" Željka Ražnatovića - Arkana, voditelja zloglasnih "tigrov", zločincev, ki so sejali strah in trepet v minulih vojnah tako na Hrvaškem kot v Bosni in Hercegovini in kasneje tudi na Kosovu. Arkan je bil visoko na seznamu iskanih obtožencev mednarodnega sodišča za vojne zločine proti človeštvu v Haagu in prvi komentarji po njegovi smrti so si edini v tem, da je za pravico velika izguba prav dejstvo, da so Arkana umorili, ker bi na sodišču lahko veliko povedal, če bi seveda sploh kdaj prišel v Haag na sojenje.

V beograjskem prestižnem hotelu Intercontinental je Arkana pokosilo 38 strelcev. Umor zloglasnega vodje najhujših srbskih nasilnežev je bil skrbno pripravljen in kaže na sedanje stanje v Beogradu, kjer vladata Milošević s svojo soldatsko in pa seveda podzemlje, ki je na Balkanu še bolj zamotano in nerazumljivo kot drugod v svetu. Na Arkana je streljala skupina dobro zamaskiranih mož in kaže, da se je zadnje čase Arkan sam zavedal, da mu preti nevarnost, saj je imel na sebi neprebojni jopič, ki pa mu ni pomagal; prijateljem pa je minule dni nenehno ponavljal: "Kaj delam sedaj? Skušam preživeti."

Vuk Drašković je takoj po uboju Arkana dejal, da gre za

"državni terorizem", saj je bilo zadnje čase v Beogradu slišati, da sta se Milošević in Arkan razšla; med njima naj bi prišlo do večjih nesoglasij predvsem zaradi podjetniških-dennarnih poslov. Drugi opozicijski srbski veljak Zoran Djindjić pa je dejal, da Arkanovi morilci gotovo ne bodo nikdar prišli pred sodišče. Iste ga mnenja je tudi vodja disidentskega gibanja Zavezništvo za prenovo Vladan Batič. Najbrž bo res držalo, da o naročnikih za umor nikdar ne bomo zvedeli ničesar, ker je ljudi, ki so hoteli Arkana mrtvega, preveč.

Za Željka Ražnatovića bi res lahko rekli, da "je sejal veter in žel vihar", saj se je iz navadnega pouličnega lopova in kasneje prekaljenega roparja bank širom po Evropi, zaupnika in sodelavca nekdanje Udbe in Kosa, vodje zloglasnih navijačev nogometnega kluba Crvena zvezda kaj hitro povzpela do vodje paravojaških enot Tigri, enot, ki so sejele smrt in grozo v nedavnih vojnah na Balkanu. Vojna je pomenila za Arkana tudi nenadno in nenavadno veliko denarno bogastvo, medijsko v Srbiji izjemno pomembne poroke z zvezdami srbske narodne glasbe, sedem otrok z več ženami, lasten nogometni klub, ogromno podjetij s temno preteklostjo itd.

Z njegovo smrtjo je padla še ena senca na že itak temno ozračje nad Beogradom.

JUP

NOVI ČILSKI PREDSEDNIK LAGOS O PINOCHETU

"Sodna oblast je pristojna, da sodi tistemu, ki se je pregrešil zoper človekove pravice, in da prouči listine, ki bi utegnile postaviti na zatožno klopi senatorja Pinocheta. Zagotavljam, da bom varoval svobodo sodnikov in spoštoval njihove odločitve". S temi besedami je novoizvoljeni čilski predsednik Ricardo Lagos, ki je bil kandidat leve sredine, odgovoril množici, ki je glasno zahtevala, naj se uvede kazenski postopek proti generalu Pinochetu. Ta je leta 1973 vodil vojaški udar in tako prevzel oblast v Čilu, pri čemer je bil ubit takratni demokratično izvoljeni predsednik, socialist Allende.

Na nedeljskih volitvah je Ricardo Lagos prejel 52% glasov, njegov tekmelec, konservativec Joaquin Lavín, pa 49%. Še prej pa je britanska vlada sklenila, da generala Pinocheta ne bo izročila Španiji, pri čemer je kot glavni razlog navedla generalovo izredno slabo zdravstveno stanje.

SMRT V MRZLIH MORSKIH VODAH

Potrjena je bila novica, da je v noči med 30. in 31. decembrom v Otrantskem prelivu utonilo kar 59 ljudi, ki so z velikim gumijastim čolnom hoteli prepluti preliv in se izkrcati na italijanski obali. Pred nekaj dnevi so italijanski mornarji našli truplo na gumijastem čolnu v mednarodnih vodah. To je bil povod, da so se začele poizvedbe, ob sklepu katerih je bilo ugotovljeno, da je v mrzlih morskimi vodah ugasnilo kar 59 življenj.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

SLOVENIJA PLEMENITI SVOJ ODNOS DO MANJŠIN

Nedavno je komisija državnega zbora republike Slovenije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu sprejela dokument o financiranju avtohtone slovenske manjšine v sosednjih državah, torej tudi slovenske manjšine v Italiji. Res da to dejanje slovenskega parlamenta ne vzpostavlja nekaj povsem novega. Vsaj zadnji dve leti je dogovor o financiranju manjšin že potekal na skorajda isti ravni, kot ga sedaj dodatno opredeljuje pristojna komisija. Toda očitno gre za izboljšanje in oplemenitenje odnosa med matično državo in manjšino, to pa je dogodek, ki je vreden najširše pozornosti in seveda tudi odobravanja.

Nobena skrivnost ni namreč, da je skrb matične države za manjšino v zamejstvu in po svetu za vse Slovence izven meja Slovenije temeljnega pomena. Brez tovrstne skrbi je manjšina slej ko prej odtrgana od svojega osnovnega narodnostnega izvira ter na ta način oropana bistvenega pritoka duhovnih energij in osmišljevanja. Še tako dobra umešitev manjšine v prostor odgovarjajočega večinskega naroda ne more odtehtati pomembnosti vezi z matično domovino. To slej ko prej velja za vse manjšine kjer koli po svetu. Marsikdaj smo v tem smislu v bližnji preteklosti od Slovenije pričakovali več, zadnje čase pa je matična država mnogo stvari nadoknadila in ima velike zasluge za notranje zblizanje manjšinskih različnosti. Prav njen poziv, naj manjšina vendar sede za isto mizo in vsaj na ravni najosnovnejših življenjskih potreb uresniči skupen dogovor, je tudi med nami odločilno pospešil procese medsebojne-

ga dogovarjanja, ki so se odvijali z veliko učinkovitostjo in zares dobrimi rezultati. Že drugo leto je na ta način prišlo do neke vrste skupnega manjšinskega proračuna, kjer so vse dejavnosti položene na isto mizo, da bi s pomočjo tovrstnega celovitega pogleda opredelili večji ali manjši pomen te ali one programske zamisli.

Najnovejši dokument več ne vztraja na t.i. enotnosti manjšine, saj naj bi bila slednja v najnujnejših obdobjih že uresničena. Večji poudarek je na programih, plodnih načrtih, še večji manjšinski samoiniciativnosti, kar seveda odpira nova in ustvarjalnejša obzorja. Na vsak način pa takšen premik zahteva od manjšine višjo kvaliteto delovanja na vseh področjih. Nujna je zatorej še večja premišljenost programov, odpira se prostor za nove pobude, nujna je še večja transparentnost poslovanja, saj je med nami še preveč tistega dela javnosti, ki o zadevah nemara tudi po lastni krivdi ni dovolj informirana. Istočasno bo potrebnih s strani manjšine še več naporov, da bo oplemeniten odnos z matično domovino soustvarjalno dopolnjen. Ne nazadnje nedavno dejanje komisije državnega zbora opozarja na dejstvo, da bi morali znotraj manjšine v lastnem interesu s še učinkovitejšimi oblikami vsemanjšinskega organiziranja pohiteti, ker je le v tej smeri mogoče ugledati svetlejša obzorja razvoja v prihodnost. Končno je od padca berlinskega zidu minilo že deset let in smo v vzpostavljanju vsemanjšinske celovitosti opravili šele prve uspešne korake.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 533177
FAX 0481 536978
E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL 040 365473
FAX 040 775419
E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,
INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

FC

INTERVJU / FEDJA MARUŠIČ

ZAKAJ JE LETO 2000 PRESTOPNO

Potem ko se je v javnosti in strokovnih krogih razčistilo vprašanje glede začetka tretjega tisočletja (začelo se bo namreč 1. januarja 2001, ko se bo končalo leto 2000 oziroma drugo tisočletje), bo morda zanimivo še kaj povedati o letošnjem letu 2000, ki je obenem prestopno leto, kar pomeni, da bo mesec februar imel 29 dni namesto običajnih 28.

Prestopno leto je bilo uvedeno na osnovi koledarske spremembe, ki jo je leta 46 pr. Kr. zaukazal znani rimski vladar Julij Cezar. Leto je bilo tako razdeljeno na 12 mesecev po 31 oziroma 30 dni, razen februarja, ki mu je ostalo le 29 dni. Vsako četrto leto pa naj tudi februar dobi še en dan, torej 30 dni. Po julijanski reformi je koledarsko leto trajalo 365 dni in 6 ur, zato je bilo za 11 minut in 14 sekund daljše od sončnega leta, ki traja namreč 365 dni, 5 ur in 46 sekund. Do leta 1580 se je tako nabralo za kar deset dni razlike med uradnim in sončnim letom, kar je povzročilo precejšnje zmedo, zlasti glede cerkvenih praznikov.

Zato se je papež Gregor XIII. odločil, da omenjeno razliko odpravi in popravi koledarsko štetje let. Na osnovi te gregorijanske reforme, ki je stopila v veljavo leta 1582, so oktobra odvzeli omenjenih 10 dni, ostala razlika pa se vsaka štiri leta doda februarju kot 29. dan. Istočasno je bilo s to reformo določeno, da leta, ki označujejo stoletje, ne bodo nikoli prestopna, razen kadar so deljiva s 400. Ker je leto 2000 deljivo s 400, je šteto kot prestopno leto. Niso pa bila prestopna leta 1700, 1800 in 1900, kar ne bo, rečimo, prestopno leto 3000.

Kljub temu je leto po gregorijanskem koledarju približno 26,3 sekunde daljše kot sončno leto (to je čas, ki ga Zemlja porabi za obrat okrog Sonca), kar v 3000 letih zneso en dan, ki ga bo treba ustrezno upoštevati, se pravi odbiti. Do takt pa je še daleč...

KAR PRIDOBIŠ PRI ŠPORTU, PRIDE PRAV TUDI V ŽIVLJENJU

IGOR COTIČ

Kaj vas je privabilo med vodne brzice in kdaj ste prvič prijeli za vesla?

Že od mladih nog sem rad zahajal na domači jezi, kjer sem opazoval veslače, ki so se spuščali po zelenomodri lepotici. V okviru šolskega športnega dneva sem se leta 1983 s skupino prijateljev vpisal na tečaj kajakaštva, ki je potekal še na stari progi pri Mrzleku. To športno zvrst sem takoj vzljubil, saj je vsak spust po vodni gladini posebno doživetje, nekaj edinstvenega, tako da pravzaprav nikoli ne veslaš po isti reki. Vsak trening je zmes igre in užitkov, kjer se koristno prepleta s prijetnim. Poleg tega se ob veslanju lahko tudi sprostiš in občuduješ naravne lepote, ki te obdajajo. Že od samega začetka je bila družba prijatelna, tudi uspehi so si sledili, tako da je ljubezen do tega športa rasla iz leta v leto.

Bi nam lahko predstavili svojo bogato športno izkaznico?

Z resnim delom sem postal tako pionirski kot mladinski državni prvak, in to v takratni Jugoslaviji. Pri sedemnajstih letih sem se udeležil mladinskega svetovnega prvenstva v Španiji in sem postal član B državne reprezentance. Leta 1991 sem s slovenskim državnim moštvom nastopal na svetovnem prvenstvu, ki je potekalo v Tacnu pri Ljubljani. Udeležil sem se številnih tekmovanj po vsej Evropi, meril sem svoje moči v Pragi, Augsburgu, Franciji... Veliko znanja sta mi posredovala solkanska kajakaša Marjan Štrukelj in Jernej Abramič, ki sta večkrat segla po kolajnah, in to na samih svetovnih prvenstvih. Naj dodam, da me je do leta 1993 treniral Silvan Poberej, ki je trenutno glavni trener ameriške reprezentance. Na članskem svetovnem pokalu sem prvič nastopil leta 1994, kjer sem dosegel dvanajsto mesto. Naslednje leto sem v svetovnem pokalu osvojil četrto mesto, na svetovnem prvenstvu v Nottinghamu pa sem dosegel sedmo mesto med posamezniki in srebrno kolajno z moštvom. Leto 1996 mi je prineslo bronasto kolajno v svetovnem pokalu in nastop na olimpijskih igrah v Atlanti, kjer pa nisem izpolnil svojih pričakovanj. Lep uspeh sem dosegel na svetovnem prvenstvu v Braziliji, ko sem leta 1997 osvojil četrto mesto tako v individualni kot v ekipni vožnji. Leto 1998 mi ni prineslo vidnejših uspehov, saj so mi številne poškodbe krepko prekrižale račune, v naslednji oz. lanski sezoni pa sem dosegel že omenjene rezultate (na svetovnem prvenstvu v Španiji med posamezniki in z moštvom četrto oz. drugo mesto, v svetovnem pokalu pa tretje mesto).

Katere uvrstitve so vam najbolj prirasle k srcu?

Največ zadoščenja mi je prineslo četrto mesto med posamezniki tako na svetovnem prvenstvu v Braziliji (1997) kot v Španiji (1999). Prav na tekmovanju v španski deželi mi je dotik vratnic, ki prinaša dodatni dve sekundi skupnemu časovnemu seštevku, prepredil osvojitve zlate kolajne.

Koliko vadbe zabteva nastopanje v samem svetovnem vrhu?

Veliko vrhunskih športnikov skuša doseči nastop na olimpiadi, le redkim pa se načrti o udeležbi na mednarodnih športnih igrah tudi uresničijo. Z osvojitvijo olimpijske kolajne si tekmovalci pridobijo svetovno medijsko pozornost, slavo, pokrovitelje, ne nazadnje pa krona tudi dolgoletna prizadevanja ter napore, ki so se na njegovi športni poti zvrstili od prvih korakov vse do olimpijskega vrha. V ožji krog tistih, ki so si že zagotovili udeležbo na letošnjem olimpijskem tekmovanju v Sydneyu, je tudi slovenski državni prvak v slalomu na divjih vodah, osemindvajsetletni Solkanec Fedja Marušič. Gre za vrhunškega kajakaša, ki je že vrsto let v samem svetovnem vrhu te športne zvrsti. Naj omenimo le, da je bil v minuli sezoni na svetovnem prvenstvu v Španiji med posamezniki četrty, medtem ko je z moštvom dosegel srebrno kolajno, s skupnim tretjim mestom v svetovnem pokalu pa si je zagotovil nastop na olimpijskem slalomu v Sydneyu. Marušič, sicer zaposlen pri ministrstvu za notranje zadeve, se pripravi na veliki dogodek posveča že tri leta.

V zimskem obdobju opravljam dnevno tako trening na vodi kot na suhem (tek, vaje z utežmi), v toplejših mesecih pa dvakrat treniram na vodi. Za fizično pripravo skrbi Andrej Jelenc, tehnični nadzor pa opravlja Marjan Štrukelj, oba sta trenerja državne reprezentance.

Katere so vrline urbunskega kajakaša?

Da dosežeš vidne uspehe v slalomu na divjih vodah, moraš zelo dobro obvladati tehniko veslanja, pokazati taktično zrelost, poznati progo, imeti vzdržljivost, biti izredno koncentriran med tekmovanjem, razpolagati z eksplozivno energijo in pravilno upravljati svoje moči; treba je skratka uskladiti med sabo zelo različne komponente, in to v kratkem časovnem razmahu.

Kakšne pa so razmere vadbe v domačem kraju?

Pred dvema letoma so uredili prostor pri jezcu, tako da je to območje za treninge na divjih vodah zelo primerno, vadbo na mirnejših vodah pa je mogoče opraviti pod elektrarno. Pot od elektrarne do jezca in nazaj lahko preveslaš v slabih petnajstih minutah. V pomladnem času smo v preteklosti pilili svojo tehniko v Kobaridu in na Bovškem, medtem ko opravljamo to danes tudi tu pri nas, če so vremenske razmere seveda ugodne.

Kaj pa zanimanje gledalcev za to športno zvrst?

Okrog domačega kajakaškega kluba Soške elektrarne vlada precej zanimanja, saj je Solkan tesno povezan s kajakaštvom in se lahko ponaša z bogato tradicijo; prav pred dvema letoma smo namreč proslavljali petdesetletnico obstoja domačega kajakaškega kluba. Spomnil bi,

da so iz tega društva zrasli številni vrhunski kajakaši, ki so se uveljavili v svetovnem merilu. Tudi mladi rod je zelo uspešen, saj so nekateri tekmovalci segli že v sam evropski vrh. Nedvomno pa bi ta športna panoga postala še popularnejša, če bi mednarodna zveza pokazala več poslušnosti pri usklajevanju tekmovanj s televizijskimi prenosi.

Kaj pa finančni aspekt?

Športna zveza krije stroške treningov in tekmovanj, proizvajalci pa priskrbijo športno opremo. Dodatni finančni prilivi so v veliki meri odvisni od zagnanosti in navdušenja posameznika pri iskanju novih pokroviteljev.

Kolikšen je po vašem mnenju vpliv športa na razvoj mladine?

S športnim udejstvom se v mladost človeku krepi tako borbenost kot premagovanje strahu pred vodnimi brzicami, kar pride prav ne samo med tekmovanjem, ampak tudi v življenju, saj moraš vnašati borbenost v vsako dejanje. Z veslanjem na vodi se naučiš spoštovati zakonitosti vodne gladine, si v neposrednem stiku z naravo, kar nudi veliko enkratnih užitkov. Pomemben, pozitiven vpliv na odraščanje mladih je tudi zdravo okolje, saj z neposrednim stikom z vrstniki obogatijo svoje izkušnje in rastejo po svojih močeh. Naj dodam še to, da je ta športna zvrst varna, zato je vsak strah pred nevarnostmi povsem odveč. Prav v tem okviru prireja KK Soške elektrarne dvo tedenske tečaje, namenjene vsem navdušencem te panoge, ki lahko potem sledijo tako nadaljevalnemu kot rednemu tečaju. Med pomembne pobude, ki bodo pri nas pote-

kale meseca maja, pa velja omeniti mednarodno tekmovanje Solkan 2000, ki bo prav gotovo pritegnilo pozornost širšega kroga ljubiteljev kajakaštva.

Kateri so glavni cilji v sezoni 2000?

Glavne letošnje etape so evropsko prvenstvo, ki bo junija v Val di Sole, nastopi v svetovnem pokalu (Avstralija, Španija, Francija, Češka, Nemčija) in pa seveda najpomembnejša prireditev, to je tekmovanje na olimpijskih igrah septembra v Sydneyu.

Kaj si pričakujete od svojega nastopa v Sydneyu?

Srčno si želim, da bi v tistih trenutkih pokazal tekmovalno zrelost, da bi znal premagati psihološki pritisk, ki je prisoten na tako velikih tekmovanjih, da bi se skratka čim bolj približal svoji optimalni vožnji. Da dosežeš to, pa moraš zaupati tako v lastne sposobnosti kot v opravljeno delo, saj je mogoče povečati svojo samozavest le z jasno začrtanim ciljem.

Kako ste programirali svoje priprave do Sydneya?

Ta teden odpotujem z državno reprezentanco v Rovinj, kjer bom z veslanjem na morju nabiral vzdržljivost, sledili bodo treningi v domačem kraju. Februarja bomo spet trenirali na morskih gladinah. Od začetka marca do konca aprila bom skušal izboljšati svojo formo v Avstraliji, kjer se bom 28. aprila v Sydneyu udeležil tudi prve tekme svetovnega pokala, in to na olimpijski progi. To bo tudi generalna za olimpiado. V Solkan se bom vrnil meseca maja, ko bo na sporedu mednarodno tekmovanje Solkan 2000. Evropsko prvenstvo in tekme svetovnega pokala pa se bodo zvrstile junija in julija. Po slovenskem državnem prvenstvu, ki bo avgusta, bom končno odpotoval na olimpijske igre v Sydney, kjer se bom moral kosati z izrednimi konkurenti (Anglež Rattcliffe, American Schipley, Nemeček Becker in drugi).

Kaj bi radi dosegli s svojim nastopom na olimpiadi?

(Odlöčen odgovor) Vsekakor kolajno, saj bi bil z uvrstitvijo na četrtem mestu le delno zadovoljen. Možnosti, da sežem po olimpijskih kolajnah, obstajajo, tako da je povsem upravičeno hrepeneti tudi po najzlahtnejšem odlikovanju.

Fedji želimo, da bi se mu želje uresničile in da bi vsi njegovi privrženci, ki bodo sledili olimpijskim igram tako na kraju dogajanja kot po televizijskih ekranih, lahko občudovali na njegovem vratu... zlato olimpijsko kolajno.

3

ČETREK
20. JANUARJA
2000

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU BŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

3. NAVADNA NEDELJA

Ninivljani so verovali Bogu (Jon 3,5)

Podoba tega sveta mineva (1 Kor 7, 31)

Božje kraljestvo se je približalo (Mr 1, 15)

Jonova "knjiga" je zelo kratka. Toda, če hočemo dojeti njen smisel, tedaj jo moramo v celoti prebrati in premišljevati. Tudi zato, ker je nedeljsko berilo skrčeno in ker bomo lahko zgodbo globoko doživeli ob svetoletnem romanju v oglejsko baziliko 2. aprila letos. Ustavili se bomo ob posameznih mozaikih, ki opisujejo poslanstvo preroka Jona. Sam Jezus uporabi Jona kot znamenje svojega vstajenja iz kraljestva smrti po treh dneh in treh nočeh (Mt 12, 40). Jona je vedno zanimiv in sodoben zato, ker mora klicati k pokori ljudi, ki se za Boga ne menijo. Boji se; naloga, ki mu jo Gospod zaupa, presega njegove moči. Brez dvoma je mož realist, ker uvidi prav tako kakor pozneje evangelist Janez, kako ves svet tiči v zlu (1 Jn 5, 19). A medtem kot Janez zajema moč iz Jezusa, jo Jona ubere proč od oznanjevanja pokore ljudem, ki se zdi, da bodo ostali zakrknjeni. Vrat na nos se vkrca na ladjo, ki je plula daleč proč od Niniv, kamor bi bil moral iti, gre v nasprotno smer - proti Španiji; skrije se pred samim seboj v nedelavnosti, v spanje.

Pred časom mi je mož pripovedoval, kako so gnali oslička napajat; pripravili so škafo vode; če je bila vodna gladina mirna, je osel, brž ko je zagledal svojo podobo v škafo, prestrašen odskočil in zbežal, tako da so ga morali loviti in vodo medtem zbloditi; le tako se je živinče mirno odželjalo.

Za pokoro, za spreobrnjenje je treba pogledati vase, kar pa je boleče: zagledamo namreč svojo lastno podobo z vso problematiko vred. Apostol Pavel piše takole o svoji notranjosti, o svoji najgloblji podobi: "Mesen sem, predan grehu... kajti dobro hoteti je sicer v moji moči, dobro delati pa ni. Ne delam namreč dobrega, ki ga hočem, marveč delam zlo, ki ga nočem... tega ne počenjam več jaz, ampak greh, ki prebiva v meni..." (Rim 7, 14-20). In izpove, da ga more rešiti le Božja milost.

Znani jezuitski ljudski govornik p. Leppich je svojčas spreobračal cele množice ljudi po svetu. Ker je ljudem govoril o Božjem usmiljenju, dasi je znal, zlasti moške, kar roboto in skoraj žaljivo prijati. Tudi Jezus je uporabljal zelo ostre izraze, kot npr. "Hudobni in prešuštni rod..." (Mt 12, 39).

Poleg priznanja lastne grešnosti je treba še sebe poboljšati. To pa je najtežje, saj moram priznati vsakemu človeku, naj si bo še tako velik grešnik, dostojanstvo Božjega otroka: "Kaj vendar gledaš iver v očesu svojega brata, bruna v svojem očesu pa ne opaziš?" (Lk 6, 41).

Jona je čakal, kdaj bo Bog kaznoval Ninivljane. Ni bil le malodušen, marveč tudi nevoščljiv, celo žalosten do smrti zaradi Božjega usmiljenja od grešnih Ninivljanov: "Kajti vedel sem, - pravi v molitvi k Bogu - da si usmiljen in milostljiv Bog, počasen v jezi in bogat v dobroti, da se potolažiš nad zlom" (Jon 4, 2).

Ni vse ne Jonova ne Elijeva gorečnost, pač pa vsi potrebujemo Božjo potrpežljivost, njegovo usmiljenje, ker smo obenem pravični in grešni. Vatikanski koncil pravi, da smo kot skupnost verujočih, kot Cerkev "hkrati in vedno potrebna očiščevanja ter nikoli ne preneha s pokoro in prenavljanjem" (Vat. II., C.9).

Jezus potrebuje učence, ki dajo vse za oznanjevanje pokore in prihoda Božjega kraljestva. Sam si jih izbira in vabi, a tudi učenci privedejo druge k njemu, da jih sprejme, kot npr. Andrej pripelje brata Simona (Jn 1, 40-42).

Toda napoveduje jim deležnost pri trpljenju, ki mu gre naproti, in tudi zasramovanje zaradi njega. Vidi sebe na križu, ne samo na veliki petek z uverturo posmeha, bičanja, kronanja, pljunkov, marveč tudi kot osla, na križ pribitega, kakor so ga Rimljani radi upodabljali v apostolskih časih.

Toda vse mineva s svetnimi čari, poželenjem in vso hudo bijo vred.

Ostaja pa bližina Božjega kraljestva in zaupna prošnja: "Amen, pridi, Gospod Jezus!" In pokličiti tudi iz naše srede nove oznanjevalce tvojega skrivnostnega kraljestva.

NOV PODVIG SKUPINE GEN ROSSO

Mednarodna glasbena skupina Gen Rosso, ki se navdihuje v krščanskih načelih in želi prek glasbe in plesa vezati prijateljstva in prispevati k miru in edinosti med ljudmi, je v zadnjih dveh letih intenzivnega dela pripravila novo predstavo "musical", ki nosi naslov *Streetlight*. Dvaindvajset mladih pevcev z vsega sveta bo prikazalo zgodbo, ki se je resnično pripetila ob koncu let '60 v Chicagu. Mladi Charles, ki je verjel v prijateljstvo in ljubezen, je v sporih med skupinami mladih izgubil življenje, toda za sabo je pustil neizbrisno sled...

Predstava bo 17. februarja ob 20.30 v športni palači Primo Carnera v Vidmu. Predprodaja listkov v Gorici (glavni sedež pošte, Corzo Verdi 33) in v Trstu (Borsamarket, ul. Imbriani 8). Informacije v Gorici (druž. Meneguzzo, tel. 0481 809716) in v Trstu (druž. Matcovich 040 229410).

OSNOVNE EKUMENSKÉ DOLŽNOSTI IN PRAVICE

ZA ISKANJE RESNICE

Pred četrtnimi sv. vrati: anglikanski primas Carey, sv. oče Janez Pavel II., pravoslavni nadškof Athanasios

Velikokrat se govori o ekumenizmu, gibanju, ki si v vseh krščanskih Cerkvah prizadeva, da bi prišlo do večje edinosti med kristjani, da bi se razlike in predvsem razhajanja med njimi odpravila, če pa že ne takoj odpravila, pa vsaj zgladila. Temeljno načelo ekumenizma je prav v veri v edinega Boga in Jezusa Kristusa, našega Odrešenika.

Prizadevanja ekumenskih silnic in kristjanov v Cerkev imajo dolgo zgodovino in velikokrat niso bila uspešna. Prav gotovo pa si sedanji papež Janez Pavel II. veliko prizadeva, da bi bili kristjani v novem tisočletju bolj enotni, bolj združeni, kot so bili do sedaj. Zato je prav, da si približe ogledamo vsaj dokument, pravzaprav osnutek dokumenta, listine, o kateri je sedaj v vseh krščanskih Cerkvah veliko govora.

Junija leta 1997 je bila v Gradcu v Avstriji II. evropska ekumenska skupščina. Na tem srečanju-zborovanju se je pojavila potreba po dokumentu, ki bi vseboval "osnovne ekumenske dolžnosti in pravice". V ta namen so že v Gradcu ustanovili poseben odbor, ki je po opravljenem delu poslal osnutek dokumenta (zadnja tri poglavja tega dokumenta objavljamo v celoti) vsem Cerkvam s posredovanjem Jérémia Caligiorgisa, carigrskega patriarha, predsednika združenja Kek, ki povezuje pravoslavne, protestantske in anglikanske Cerkev, in predsednika Evropske škofovske konference, kardinala Miloslava Vlka, praškega nadškofa. Vse Cerkev so bile naprošene, naj na sinodalni, škofovski in splošni ravni preučijo osnutek dokumenta in naj svoje pomisleke, popravke in kritike pošljejo združenju Kek ali pa Evropski škofovski konferenci.

Ko govorimo o združenju Evropi, prevečkrat govorimo samo o gospodarskem in političnem združevanju narodov in držav, premalokrat pa govorimo o združevanju krščanskih Cerkva, ki imajo v Evropi temeljno vlogo. Zato je prav, da si vsaj preberemo nekatere odlomke o tem, kako

si ekumensko osveščeni kristjani razlagajo Evropo in vlogo kristjana v njej. Tri poglavja, ki smo jih prevedli in bodo temeljna postavka prihodnjega skupnega dokumenta krščanskih Cerkva o združevanju v eno Cerkev, nam pojasnjujejo marsikaj!

DATI DUŠO EVROPI

Cerkev z naklonjenostjo gledajo na združevanje Evrope. V tej luči pomeni ekumenizem v Evropi to, da se proces združevanja Evrope ne sme omejiti samo na gospodarsko in politično združevanje. Hočemo varovati "dušo Evrope" z zavzemanjem za bistvene vrednote pravice, svobode, strpnosti, sodelovanja in solidarnosti, izhajajoč iz naše skupne vere, kajti te vrednote morajo biti plodne za življenje vseh ljudi našega kontinenta.

Zato se skupno zavzemamo:

- za razširjanje enotnosti Evrope v njeni različnosti na kulturnem, etničnem in verskem področju;
- za skupno možno zaščito potreb Cerkva pred svetnimi institucijami v Evropi;
- za zaščito bistvenih vrednot pred vmešavanjem Države;
- za priznanje in ojačenje odgovornosti Evrope do vsega človeštva, še posebej do ubogih v tistih državah, ki jih poznamo pod imenom Tretji svet;
- za razvoj miru s pomočjo nenasilnih sredstev pri reševanju sporov.

SPRAVITI NARODE IN KULTURE, OHRANJATI STVARSTVO

Naša posebna naloga v Evropi je spraviti med seboj narode in kulture. Priznavamo, da sta raznoličnost in množičnost kulturnih in verskih, regionalnih in narodnih tradicij bogastvo Evrope. Duh evangelija usmerja naše skupne napore za razumevanje in reševanje političnih in družbenih vprašanj.

Skupno se zavzemamo: - za zaščito človeka in za dostojanstvo vsakega človeka kot podobe Boga in istočasno tudi bdimo nad enakostjo vseh ljudi: ščitimo in varujemo pravice človeka v boju proti nepravilnosti;

- za širjenje demokratičnih procesov v Evropi in za socialno pravičnost med vsemi narodi;

- za odpravo vsake oblike nacionalizma in izključevanja, ko ljubezen do lastnega naroda vodi v tlačenje drugih narodov in manjšin;

- za širitev odprtega odnosa do vse večjega števila tujcev, iskalcev političnega azila in zavzemamo se tudi, da bi apolidi v Evropi našli svoj dom;

- za to, da bi vsak človek, brez razlik in drugih diskriminacij, imel vse pravice, ki mu grejo, zavzemamo se tudi za utrditev družbenega stanja pravic žena v vseh okoljih in za pravice družin in otrok;

- za boj proti vsaki obliki nasilja proti človeku in še posebno za boj proti nasilju nad ženskami in otroki;

- za naravovarstveno skrb in za varstvo vsega stvarstva in to v luči spoštovanja prihodnjih rodov.

GOJENJE ODNOSOV Z DRUGIMI VERSTVI

Še posebna vez obstaja med nami in Izraelci, od Boga izvoljenim narodom, narodom zaveze in obljube, iz katerega se je rodil Jezus Kristus. Z našimi brati in našimi sestrami judovske vere molimo istega Abrahamovega, Izakovega in Jakobovega Boga. Obsojamo vsako obliko sovraštva, preganjanja in vse oblike antisemitizma in prosimo Boga za odpuščanje in za spravo. Podpiramo veliko oblik sodelovanja med judi in kristjani.

Menimo, da ima veliko vrednost tudi srečanje med muslimani in predstavniki drugih veroizpovedi in se zavzemamo za medsebojno razumevanje.

Skupaj se zavzemamo: - za priznanje in obrambo svobode veroizpovedi in vesti vseh ljudi;
- za priznanje pravice vsakega človeka, za iskanje resnice in za pričevanje o tej resnici po lastni vesti;
- za srečevanje, za pogovor in za izmenjavo z drugimi veroizpovedmi in pogledi na svet in za njihovo razvijanje in za potrebno pomoč.

JUP

PAPEŽ ZA EDINOST MED KRISTJANI

Sveti oče je po molitvi angleškega češčenja prejšnje nedelje, 16. t.m., presenetil prisotne z besedami: "Prosil bomo Boga odpuščanja za vse grehe, ki smo jih storili v preteklosti proti edinosti Cerkve, in se hkrati tudi zahvalili za prehojeno pot sprave, ki smo jo opravili in to še posebno v minulem stoletju!" S temi besedami je opozoril na ekumensko slovesnost in bogoslužje, ki ga je opravil v baziliki sv. Pavla izven rimskih zidov v Rimu v torek, 18. t.m., ko je slovesno odprl zadnja, četrta sveta vrata (na sliki).

Kot je znano, si sv. oče zelo prizadeva za edinost med kristjani; zato se je v torek pri slovesnem bogoslužju v baziliki sv. Pavla zbralo okrog laneza 22 krščanskih Cerkva z vsega sveta, največ doslej. Papež je že od začetka svojega vodenja katoliške Cerkve na stečaj odprl vrata vsem, ki si prizadevajo za edinost med kristjani. Znani so njegovi številni nagovori za enotnost v Edinem in tudi njegovi pozivi k pokori, k molitvi za odpuščanje za vse hudo, kar smo si bili kristjani v preteklosti storili. Znano je tudi, da je sam velikokrat prosil vse kristjane drugih krščanskih Cerkva odpuščanja za nečastne stvari, ki jih je storila katoliška Cerkev sobratom v preteklosti. Papež Wojtyła pa gre pri svojem ekumenskem naporu za edinost med kristjani še dlje, saj namerava v kratkem na Bližnji vzhod, v Jezusovo in Abrahamovo deželo, kjer bo na pragu tretjega tisočletja spet poskušal zblížiti vse kristjane z judi in muslimani, verniki, ki priznavajo dve ključni osebi iz Svetega pisma: očeta Abrahama in Jezusa.

Sv. oče je hotel pri odpiranju svetih vrat v baziliki sv. Pavla vsemu svetu pokazati, kako si prizadeva za spravo med kristjani; zato sta sveta vrata odprla skupno s svetim očetom pravoslavni in protestantski predstavnik, kar se doslej še nikdar ni zgodilo.

"Samo z Božjo pomočjo lahko napredujemo na poti edinosti in premagujemo delitve, ki so nastale v krščanskem svetu v drugem tisočletju," je še dejal Janez Pavel II., ki je tako že v nedeljo tudi napovedal, da bodo kristjani že v baziliki sv. Pavla prosili odpuščanja drug drugega.

Papež je v nedeljo prosil pomoči tudi za vse gobavce po svetu, ki jih je še dobrih petnajst milijonov, čeprav se ve, da se lahko t.i. Hansenova bolezen-gobavost danes uspešno zdravi s skromnimi denarnimi sredstvi, ki pa jih za reveže nikdar ni. Zato je sv. oče pozval vse ljudi, naj bodo solidarni s trpečimi in tistimi, ki imajo manj kot mi, ki živimo v blagostanju. Pri tem je izrekel za današnji čas naravnost preroške besede: "V bistvu je največja in najbolj nevarna gobavost revščina!"

ZUT

JUBILEJ, VRHUNEC POSLANSTVA JANEZA PAVLA II.

MOST MED ZGODOVINO IN PRIHODNOSTJO

Še vedno odmeva veliki dogodek začetka jubilejnega leta, ki je z močnimi podobami in besedami svetega očeta za vedno zaznamoval uvod v tretje tisočletje naše zgodovine po Kristusovem rojstvu. To je dogodek, sredi katerega stoji papež Janez Pavel II., pastir katoliške Cerkve, ki v pomembnih dogodkih zadnjih tednov in s številnimi srečanji, ki ga čakajo v naslednjih mesecih, doživlja vrhunec svojega poslanstva.

Pred očmi moramo ohraniti izjemni lik Karola Wojtyła kot papeža, ki je prinesel z Vzhoda svež veter v današnjo družbo in s svojo moralno avtoriteto tudi močno vplival na potek dogodkov v zadnjih dveh desetletjih. Med drugim je to papež, ki je kot prvi opustil staro navado, da

so ga nosili na ramenih (še se lahko spomnimo Pavla VI.); odpravil je množinsko glagolsko obliko (pluralis maiestatis), ko govori o sebi; v enciklikah sam pogosto piše: "Moje mnenje je, da..." Janez Pavel II. je tudi prvi papež, ki je za svoja apostolska potovanja stopil na letalo in se je odpravil v javne rimske bolnišnice, ko je imel težave z zdravjem. In tako je - podoben navadnim ljudem bolj kot katehizirani drug Petrov naslednik - 22 let po svojem imenovanju uresničil prerokbo, ki mu jo je ob izvolitvi zaupal kard. Wyszyński: "Če boš izvoljen, sprejmi, kajti Cerkev boš popeljal v tretje tisočletje." Ko se je v božični noči pred nekaj tedni s težkimi koraki bližal velikim svetim vratom, so v marsikom še odmevale tiste

slavne besede, ki jih je zagnano spregovoril nekaj dni po izvolitvi leta 1978: "Ne bojte se! Odprite, na stečaj odprite vrata Kristusu!" Tedaj je bil še krepak, danes mu izmučeno in bolešno telo pogosto niti ne dovoli, da bi vedno obvladal svoje gibe, ki mu jih narekuje ceremonir. Moč, da vneto nadaljuje svoje poslanstvo, očitno črpa drugje.

Pod pozornim očesom snemalcev vsega sveta je bil njegov izraz umirjen in ganjen, presrečen, da je le prišel do cilja, ki si ga je srčno želel. Vse se je dogajalo v veliki zbranosti in treznosti. Ko je v molitvi klečal pred vrati, je v tišini vsem spremljevalcem obreda zastal dih, vse se je ustavilo. Okrog velikega romarja so se zbrali - poleg zastopnikov vseh družbenih slojev,

od državnikov do klošarjev - predstavniki kulturnih tradicij vsega sveta: znamenja iz svojega duhovnega sveta so prinesli celo Japonci in Indijci. Bazilika je bila osvetljena kot podnevi, v njej se je trlo osem tisoč ljudi. Vsemu svetu, ki je spremljal njegove korake po televizijskih ekranih, je sv. oče pokazal evangelij kot znamenje življenja in upanja za novo dobo. Prav ta knjiga predstavlja most, ki veže 2000 let preteklega zgodovine s prihodnostjo, ki je pred nami. Pred 20 stoletji je zagledal luč Jezus, ki je kasneje rekel: "Jaz sem vrata." On je spremenil potek zgodovine človeštva in vsakomur, ki ga sprejme, spreminja življenje še danes, prav vsak dan. To so misli, ki jih je na blaženo noč odprtja svetih vrat bazilike sv. Petra izrekel Janez Pavel II.: "To je resnica, ki jo želi Cerkev posredovati tretjemu tisočletju in vsem vam, ki boste prišli za nami: sprejmite to resnico, ki je popolnoma spremenila svet!"

DD

SVETNIK TEDNA

23. JANUARJA

SILVESTER ČUK

ILDEFONZ, NADŠKOF V TOLEDU

Vizigoti ali Zahodni Goti so v 5. stoletju vdrli v Španijo in ustanovili državo, katere prestolnica je bil Toledo. Proti koncu 6. stol. so se odpovedali arijanski zmoti in se oklenili čiste Kristusovega nauka ter se s starimi španskimi prebivalci združili v nov španski narod. Največ zaslug za to, da je vera med Španci postala pravi kvas vse miselnosti, imajo trije svetniški redovniki in škofje. Najstarejši med njimi je Leander, ki je dal pobudo za spreobrnjenje Vizigotov in jih nato modro vodil kot nadškof v Sevilli (+ 601); na tem nadškofijem sedežu ga je nasledil njegov brat Izidor, ki ga častimo kot cerkvenega očeta (+ 636), tretji pa je Ildefonz, nadškof v državni prestolnici Toledu.

Rodil se je okoli leta 607 v velikaški družini Vizigotov, ki pa je bila že ponosna na svojo novo špansko narodnost ter polna gorečnosti, ki je lastna spreobrnjenecem. Ildefonza so starši namenili za državno službo, on pa se je bolj ogreval za redovniški poklic, ker je imel živ zglede: strica Evgenija, vzornega redovnika. Ni mogel premagati odpora pri domačih, zato je od doma kar zbežal. Ko je prišel v samostan, je bil zaradi svoje vestnosti in pobožnosti vsem za vzor. Ljubezen do Boga in Marije je kar žarela iz njega.

Kmalu so ga redovniki izbrali za opata, škofje so ga prosili, naj prihaja na sinode, na katerih so se zbirali v Toledu vsako leto. Njegovi pobudi pripisujejo uvedbo novega praznika na dan 18. decembra z naslovom Marijino veselo pričakovanje. Prvič so ga obhajali leta 657 in verjetno je Ildefonz sam sestavil besedilo za praznično mašo. Koliko je bilo v Ildefonzu vsestranskih zmoglosti, kako trden je bil njegov značaj in kako bister njegov razum, se je pokazalo, ko so ga po smrti strica sv. Evgenija izvolili za nadškofa v Toledu. Nadškofijo je vodil deset let in ves čas je imel veliko težav zaradi kralja Recesvinta. Ta ga je najprej skoraj prisilil, da je sprejel izvolitev, potem pa mu je prepovedal sklicevati sinode. Najbolj je svetniškega škofa bolelo kraljevo posvetnjaško in pohujljivo življenje. Nadškof Ildefonz je storil vse, da bi ljudi zavaroval pred slabimi zgledi kralja in velikašev. Spodbujal jih je k resnemu krščanskemu življenju najprej z zgledom pa tudi z govori in s spisi. Pisal je o velikih možeh tedanje Cerkve, o slabosti človeške narave, o moči svetega krsta in koristi duhovne samote, o pomenu dela in bogoslužja, o temeljnih verskih resnicah, najprisrčneje pa o Mariji. Umril je leta 667.

Iz njegovega življenja se je ohranila ljubka pripoved. Sv. Ildefonz je z velikim veseljem obhajal praznik Marijinega veselja pričakovanja 18. decembra. V zadnjih letih svojega življenja je nadškof v procesiji stopil v stolnico 17. decembra zvečer, da pred praznikom z duhovniki opravi slovesne jutranjice. Stolnico je napolnila nebeška svetloba, na škofovem sedežu pa so zagledali Marijo, obdano z angeli in svetniki. Marija je ljubeznivo povabila Ildefonza, naj se približa. Ko se je sklonil pred njo, je pohvalila njegovo zvesto službo in mu na ramena nadela nov plašč, ki naj ga nosi naslednjega dne ob njenem prazniku. Ta prizor je naslikalo več slavnih slikarjev (Rubens, Velasquez). Ildefonza najpogosteje upodablja s knjigo v roki in ob pisanju, ko mu narekuje Marija.

IZREDNA SEJA ŠŠK

SVETO LETO SPRAVE

Slovenski škofje so na 6. izredni seji Slovenske škofovske konference v Mariboru 17. januarja 2000 potrdili statut in pravilnik župnijskih pastoralnih svetov za vse tri škofije. Dejavno sodelovanje laikov v okviru župnije spada k pomembnejšim odlikam apostolata laikov, kakor so zapisali škofje v svojem zadnjem pastirskem pismu o župnijskih svetih.

Za postni čas pripravljajo pastirsko pismo o odpuščanju in spravi. S tem dejanjem se hočejo z ene strani pridružiti svetemu očetu, ki bo na prvo postno nedeljo v tem jubilejnem letu posebej poudaril osvobajajočo moč odpuščanja in sprave, z druge strani pa uresničujejo pobudo slovenske sinode, ki je sklenila objaviti takšno izjavo.

Slovenski škofje priporočajo Mednarodno katoliško revijo *Communio*, ki jo izdaja

Svet iste revije pri ŠŠK. Revija hoče v duhu katoliške širine bogatiti naš kulturni prostor, zato zasluzi, da jo naroči vsaka župnija za svojo knjižnico. Škofje jo zelo priporočajo vernikom.

Škofje so sprejeli sklep, da bi katoliške založbe pisale privednik "Božji" z veliko začetnico, kadar skoraj izključno izraža svojilnost, t.j. čisto pripadnost osebi živega Boga. Gre za primere, ko privednik pomeni Bogov.

Škofovska konferenca dalje vabi slovenske vernike, da bi se udeležili slovenskega svetoletnega romanja v Rim oktobra letos. Podrobnosti bodo objavljene v Družini.

Po izteku dveh mandatnih obdobij škofa Metoda Piriha so slovenski škofje imenovali škofa Alojza Urana za odgovornega za pastoralno Slovenec po svetu.

ZALOŽBA LIPA / KNJIGA P. RUPNIKA

IŠČEM SVOJE BRATE

DANIJEL DEVETAK

O patru Marku Ivanu Rupniku se v zadnjih mesecih veliko govori, zlasti potem ko je sv. oče 14. novembra lani posvetil kapelo Odršenikove Matere v Vatikanu, pri kateri je imel glavno vlogo kot teolog in umetnik prav jezuit in direktor rimskega Centra Aletti, po rodu iz Zadloga pri Črnem Vrhu nad Idrijo. Zaradi izvedbe mozaikov v papeževi kapeli, v samem središču krščanskega Zahoda, bo p. Rupnik na osrednji proslavi ob Dnevu slovenske kulture v Ljubljani prejel Prešernovo nagrado, časopis *Delo* pa ga je razglasil za osebnost leta.

Zvest svojemu redovniškemu poslanstvu, želi p. Rupnik od začetka svoje poklicnosti kot plodovit slikar in pisec prek umetniških del in številnih knjig odkrivati ljudem pravo podobo Boga Očeta, njegovo brezmejno in brezpogojno ljubezen. Vse privedi v objem Očeta: okrog tega se vrti bogato ustvarjalno življenje p. Rupnika kot duhovnika in umetnika. Razkrivanju Očetove ljubezni, ki vse ljudi združuje in dela iz njih prave Očetove sinove-brate, je posvečena tudi ena zadnjih knjig p. Rupnika, ki je izšla kot osma knjiga v zbirki kratkih duhovnih esejev Betel pri rimski založbi Lipa in nosi naslov *Cerco i miei fratelli* (Iščem svoje brate). Gre za poglobljeno teološko razlago (*lectio divina*) znane starozavezne zgodbe iz prve Mojzesove knjige o Jožefu (pogl. 37-50), najljubšem sinu očaka Jakoba. Zapletena in dramatična zgodba, katere glavni junak je pravzaprav ljubezen očeta

Jakoba, razkriva globoke vsebine duhovnega življenja, t.i. razlikovanja duhov, problematik teologije in evangelizacije. V Jožefovem življenju je namreč prikazana pot smrti in vstajenja, temelj življenja vsakega kristjana. To je zgodba ljubezni očeta Jakoba, ki prebujata zavist in sovraštvo. Sin, ki očetovo ljubezen sprejme, pa zopet združuje razpršene brate. Zaradi tematskih podobnosti ni težko videti v Jožefovem liku samega Kristusa, Božjega ljubljenega Sina, predmet človekovega nasilja, ki prek svoje smrti privede vsakega človeka v Očetov ljubeči objem.

Najprej pade v oči nerazumljivo sovraštvo, ki divje reagira, ko naleti na čisto ljubezen. Zdi se, da je ljubezni - vsaj Božji - usojeno prebujati hudobijo. Prava ljubezen želi namreč zaobjeti vse, združiti vse in izbrisati vsako zlo, ki še ločuje ljudi; prav zato sovraštvo plane na dan in pobesni. Jakob je poslal ljubljenega sina Jožefa, ki se je očaku rodil v starosti, k bratom, ki so pasli drobno, da bi izvedel, ali se jim dobi. Zavistni bratje so takoj odločili, da Jožefa usmrtijo; oglasil se je Ruben, glas vesti, in jih pregovoril, da so ga v puščini, kjer so pasli, najprej vrgli v suh vodnjak, nato pa prodali v Egipt. Tam je Jožef, ki ga je Gospod vedno spremljal z veliko naklonjenostjo, zaradi svoje modrosti in sposobnosti tolmačenja sanj postal po nekaj letih preizkušeni in celo nepravičnega zaprtja v ječi faraonov mogočni svetovalec in upravitelj. Kot tak je v času velike lakote (sedem su-

Njem; iskati in najti Boga v vseh osebah in stvarih, tudi v zlu, ki nas prizadene. Osnovne kreposti, ki so omogočile Jožefu, da je znal tudi v najtežjem trenutku prepoznati Božjo prisotnost, so bile odpuščanje, ponižnost in modrost, da je dajal težo le pomembnim stvarim. Ko bi on namreč zaradi hudobije

hlih krav...) preudarno ukrepal in shranjeno žito nato prodal bližnjim ljudstvom. Med temi so bili tudi njegovi bratje, ki jih je iz kanaanske dežele poslal oče Jakob. Šele potem ko jih je Jožef preizkusil in prek stroge pedagoške katarzične poti trpljenja in ponižanja privedel do tega, da so se končno le prepoznali kot sinovi očeta, ki jih ljubi, in bratje, soodgovorni drug do drugega, se jim je dal prepoznati.

Zgodba o Jožefu, ki je združil brate v očetovi ljubezni, je za vsakega vernika pomembna tudi zato, ker govori o tem, kako vodi Bog življenje vsakogar prek dogodkov, srečanj z ljudmi in celo prek zla. To je modrost križa, logika Velike noči, "pasje", prehoda prek Rdečega morja v objubljenem deželu oz. prehoda prek trpljenja in smrti v vstajenje. Ko se zaprejo vsa vrata in ko se že zdi, da je vsega konec, tedaj se odprejo nove nepričakovane poti, novi mostovi. Prava duhovna umetnost je zavedati se, da vse delamo z Bogom in v

5

ČETRTEK
20. JANUARJA
2000

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE / ABONMAJSKA SEZONA

DRZNA MALOMEŠČANSKA SVATBA

IVA KORŠIČ

Če sicer neobremenjeno in nekoliko bolj odmaknjeno pogledamo na predstavljeni odrski prikaz, moramo vendarle priznati, da je Jamnik ustvaril predstavo, v kateri se nedvomno zrcalita sodobni malomeščanski svet in njegovo prazno kultiviranje zunanje podobe in pritlehnih navad. Njegove negativne plati zasledimo v obnašanju in praznem besedičenju zbranih svatov. Le-ti sploh ne znajo prisluhniti drugemu. Vsak skuša kaj povedati, a ga drugi tako ali drugače prekinajo, da mora nehati s pripovedovanjem. Brezobzirni so eden do drugega, čeprav so v sorodstvenih ali prijateljskih vezeh med seboj. Ta njihova grobost in surovost v odnosih se v prizorih stopnjujeta. Ko jim še vino zleze v glavo - dobro poročno kosilo je treba žaliti, obenem pa se s pitjem lahko prav dobro zapolni tudi "kričiči" molk -, se razgali vsa njihova razpadajoča notranjost, ki je prav taka kot pohištvo. Novoporočenca se hvalita pred gosti, da je vse, kar imata v stanovanju, naredil ženin sam. Toda to večkrat opevano pohištvo ne vzdrži niti prve preizkušnje. Še pri poročnem kosilu se deli stolic in mize odlepajo; omarica, v kateri naj bi bilo kdove kaj, se pa noče odpreti. Vse popušča in izginja kot njihovi vsaj na začetku navidezno strpni odnosi in lažni smehljaji.

Prvi prizor, ko so svatje pri mizi in vsak po svoje "fino" je polenovko, nudi gledalcu nekaj spontanega smeha, ker so izvajalci pod režiserjevim drobnogledom natančno, groteskno označili vsak najmanjši gib, kretanje, zasuk glave, pogled, zgovoren premik nog pod mizo.

V predstavi nas presenetijo, morda šokirajo že prvi pogled na oder, na njem je le miza, stoli, v ozadju po-

di njegova drama *Bobni v noči*, ki jo je SSG z velikim uspehom postavilo na oder pred več kot petindvajsetimi leti.

Jaša Jamnik je Brechtovo *Svatbo* hotel prikazati kot prisodobno sodobne meščanske družbe v čim bolj groteskni, ostro kritični luči, toda v njej je močno poudaril nasilnost in spolnost, ki ne pozna ljubezni. Zato je njegovo gledanje na sporočilnost teksta naletelo tudi na neodobravanje in na negativno oceno marsikaterega gledalca. Pri odrski postavitvi dramskih del, izbranih za abonma, ki zajema širši krog gledalcev, bi pač režiserji morali prisluhniti željam, pričakovanju in občutljivosti celotne zamejske publike, ki je drugačna od tiste v Sloveniji. Ne da bi zganjali kako lažno puritanstvo, moramo priznati, da predstava le ni za vsakogar. Za naše razmere pa je vsak gledalec izredno dragocen in, če ga nepremišljeno izgubimo, se lahko primeri, da ostane njegov sedež v gledališču prazen. Zato bi morali naši gledališki delavci biti seznanjeni z nameni režiserjev, ali pa podobne režijske poizkuse ponuditi izven abonmaja.

slikava eksotične pokrajine in pa nedokončan lesteneč - odrski prostor je označila scenografinja Barbara Matul - in pa zbrani svatje, ki so res vredni natančnega ogleda že zaradi svojih oblačil in punk pričesk (nastale so pod spretnimi rokami frizerke Lučke Schillani). Nemalo nas je tokrat presenetila Marija Vidau, ki je poudarila režiserjevo gledanje na nastopajoče "karikature" in kot nikoli prej razgalila telesa igralk, igralce pa oblekla v oprijete hlače in prosojne srajce.

Pri Jamnikovi interpretaciji Brechtovega besedila so igrali pomembno vlogo tudi izvorna glasba in priredbe Gregorja Strniše in provokativni plesni koraki koreografa Mihe Lampiča. Igralci so z zanosom in energijo sledili režiserjevi viziji in dosledno izpeljali svoj nastop, ki pa je gotovo rani občutljivost marsikaterega gledalca, čeprav smo že "cepljeni" proti vsemu, saj so podobni prizori čisto vsakdanji za televizijske in filmske ekrane, v gledališču pa delujejo povsem drugače, ker so tako neposredni.

Za devet igralcev zamejskega ansambla predstavlja sicer uprizoritev velik izziv v vsakem oziru. Sprejeli so ga kot takega in močno tipizirali prikazane figure. Vladimír Jurc je nevestin oče, ki bi rad "zabaval" svate s svojimi neumestnimi dovtipi in pripombami; Maja Blagovič kot ženina mati "skrbno" deli hrano svojemu sinu in krepko pogleda v kozarec, morda, da bi pozabila na leta, ki minevajo; Vesna Pernarčič je najprej še kar prijazna nevesta, ki pa se hitro levi v dokaj jezično hčerko in ženo; Barbara Cerar je njena sestra, ki ne more brzdati svoje spolne šle; Ženin je Vojko Belšak, zaverovan v svojo rokodelsko nadarjenost, a zmožen tudi mnogo grobosti do žene; Janko Petrovec je njegov prijatelj, ki doseže višek svoje opolzlosti v recitiranju pesmi o devištvu; Lučka Počkaj kot žena z neprikrito hudobijo, ki pa jo zna krepko fizično brzdati njen mož, le-tega je poseebil Gregor Geč; mlađega moškega, nekam naivno zasnanjanega, je odigral Aleš Kolar.

MLADIKA ŠT. 10

MLADIKA Z VOŠČILI

Tik pred Božičem je v Trstu izšla deseta in zadnja številka revije Mladika v preteklem letu 1999. Uredniki so se odločili za božična in novoletna voščila kar na prvi strani pisanih platnic, ki jo krasijo nekaj avstrijskih in slovenskih poštnih znamk na božično tematiko.

Uvodnik z naslovom *V novo tisočletje še bolj razkrojeni?* opozarja na nekatera nerešena vprašanja, vezana na splošno nazadovanje slovenske manjšine v Italiji v zadnjih letih. Uvodniku sledi novela Tarcisie Galbiati *Čaj z medom*, nato pa so objavljeni spomini Jože Meze o usodi njegovega moža, inž. Vlada Pograjca, ki je bil vrnjen v Jugoslavijo skupaj z domobranci s Koroškega poleti 1945, in hčerke (spomini imajo naslov *Usodni čas*). Mladika objavlja tudi pesmi Marice Škorjanec in Mojce Šuklje, ki sta prejeli drugo oz. tretjo nagrado na literarnem natečaju Mladike, ter Vladimira Kosa in Aleksandra Furlana. Saša Martelanc je prispeval zapis o Mohorjevem koledarju iz leta 1900. Bruna Pertot nadaljuje z literarnim opisovanjem domačih rastlin v rubriki *Vrtnarjeva pesem*, Drago Štoka pa je za to številko Mladike prispeval razmišljanje z naslovom *Biser v puščavi*. Tudi tokrat je prispevek o usodi primorskih padalcev, ki so pred kratkim prejeli Častni znak svobode republike Slovenije. Objavljeni so spomini Franca Menčaka, ki je bil med vojni član ameriške obveščevalne službe OSS. Tudi v tej številki so prisotne običajne Mladikine rubrike kot tudi vrsta literarnih in likovnih ocen.

Glede Mladikine pestre mladinske priloge *Rasti*, ki je izšla tudi tokrat, pa je treba omeniti, med ostalimi prispevki, uvodnik Milka Di Battista, anketo Petra Jevnikarja o glasbenih okusih mladih zamejcev, spominski zapis Matjaža Rustje o Leonu Štuklju in pogovor Brede Susič s psihologinjo in socialno asistentko Kristino Martelanc.

IŽ

6

ČETRTEK
20. JANUARJA
2000

Kot Diogenes, ki je pri belem dnevu iskal s prižgano svetilko človeka, tako tudi Slovensko stalno gledališče v svoji letošnji abonmajski ponudbi vztrajno, a zdi se, da brezupno išče pravega človeka. Do sedaj ga gotovo ni še našlo. Tudi v zadnji predstavi, *Malomeščanski svatbi* Bertolta Brechta, ki je doživela premierno uprizoritev v tržaškem Kulturnem domu v petek, 14. t. m., se ta "človek" ni še pojavil. Delo je v slovenskem prevodu Eduarda Milerja in Irene Novak Popov ter v nedvomno za naše zamejsko gledališče neobičajno izzivalni zamisli zrežiral Jaša Jamnik, predstavnik mlajše generacije gledaliških ustvarjalcev. To je njegova tretja režijska izkušnja v zamejskem gledališču; zadnji so bili enkratni *Butalci* F. Milčinskega v lanskoletni sezoni.

Malomeščanska svatba (1919) - v spominu imamo še zmeraj njeno pretanjeno izvedbo SNG Ljubljana v režiji Eduarda Milerja - pripada Brechtovemu zgodnjemu ustvarjalnemu opusu, ko je avtor živel v Augsburgu in Münchnu. Iz istega obdobja je tu-

ENAJSTI ALPE ADRIA FILM FESTIVAL

GOSTOVANJE MOJEGA GLEDALIŠČA LJUBLJANA

ZABAVEN VEČER OB KOMEDIJI

Da bi goriški ljubitelji dramske umetnosti v januarju ne bili prikrajšani za predstavo, je Slovensko stalno gledališče 11. t. m. ponudilo v Kulturnem domu izvenabonmajsko predstavo, komedijo Mira Gavrana *Iščem moža s kulturo srca* v izvedbi Mojega gledališča Ljubljana in režijski ter scenski postavitvi Marjana Bevka. Veseloigra je ravno prav začinjena s komičnimi prizori, tako da se gledalci ob njej lahko razvedrijo. Vdova Cvetka je deset let nosila žalno obleko za svojim možem. Ko je končno opustila črnino, si je želela nove zveze. Bodoči mož bi moral biti seveda nekaj posebnega. Pri tem je popolnoma prezrla prijatelja sosedo, ki jo je tiho, a vdano ljubil že dvajset let. Prepričal jo je, da je dala oglas v časopis, najel je igralca, da je odigral kar štiri različne tipe snubcev, in nazadnje se je še sam predstavil in jo prosil za roko pod krinko slavnega angleškega zdravnika... Protagonistko je s krepkimi črtami izrisala Irena Prosen, predanega sosedo je posebil Vojko Zidar, štiri različne snubce pa je z običajno privlačnostjo podal tudi na Goriškem znani Gojmir Lešnjak-Gojč.

SSG bo predstavilo svojo drugo uprizoritev letošnje sezone Brechtovo delo *Malomeščanska svatba* v soboto, 5., in v ponedeljek, 7. februarja.

IK

V Trstu te dni poteka 11. mednarodni filmski festival Alpe Adria, ki se bo od letos imenoval tudi *Trst film festival* (Trieste Film Festival). Festival prireja istoimensko združenje v sodelovanju s predsedstvom italijanske vlade, z deželno F-Jk, občino Trst, vladnim komisariatom za F-Jk in pokrajino Trst. Festival je že od svojega nastanka posvečen filmski produkciji iz srednje in vzhodne Evrope in želi prikazati različnost in izvirnost poti in težen avtorjev s tega področja.

Festival, katerega spored vsebuje 130 filmov in dokumentarcev iz 25 držav, se je začel v soboto, 15. t. m. V večernih urah je potekalo uradno odprtje festivala ob prisotnosti mlade, a že uveljavljene italijanske igralko Asi Argento (vrteli so tudi njen video *La tua lingua sul mio cuore*). Ob tej priložnosti so predvajali zanimiv film tadžiškega režiserja Bahtiaru Hudoj-nazarova *Luna Papa* (Očka Luna), poleg tega pa še jugoslovanski film *Do koske Bobana* Skerlića (v njem igra Lazar Ristovski). Ob tem velja še omeniti pretresljiv in poveden triminutni video britanskega režiserja Jeffa Starke z naslovom *Desserts*. V soboto in nedeljo sta bila med drugim na ogled tudi multimedialna projekta Emila Hrvatina *Drive into Camillo* in *Kabinet spominov*, med filmi pa naj omenimo samo *Belo odelo* (Bela obleka), v katerem je istočasno režiser in igralec Lazar Ristovski. Iz slovenske filmske produkcije naj omenimo samo uspešni film Janeza Burgerja *V Jeru*, ki so ga predvajali v ponedeljek, 17., ter filma *Patriot* in *Nebočnik* Tuga Štiglica, ki sta bila na sporedu v

PODOBE S TRST FILM FESTIVALA

tokrek, 18. t. m. Omeniti velja, da bodo v okviru letošnje izvedbe festivala vsi dolgometražni filmi, ki so nastali v dveh letih 1998-99 in jih vrtijo na festivalu, tekmovali za Nagrado Trst v znesku 10 milijonov lir. Isto velja za kratkometražne filme, ki pa bodo tekmovali za nagrado Sredozemski laboratorij v znesku treh milijonov lir.

Festival sicer sestavlja šest sklopov: prvi vsebuje šest filmov, ki so bili proizvedeni v letu 1999 v državah bivšega vzhodnega bloka in bivše Jugoslavije. Sklop ima naslov *Po zidu* in želi prikazati razvoj filmske produkcije v tistih državah deset let po padcu Berlinskega zidu. Drugi sklop je posvečen filmski proizvodnji na športnem področju v času režimov bivšega vzhodnega bloka s posebnim ozirom na nogomet. Poudarek je zlasti na slavni madžarski nogometni reprezentanci iz sredine 50. let. Tretji sklop je dobrodošlica letu 2000 s poklonom madžarski režiserki Ildikó Enyedi in tadžiškemu režiserju Bahtiaru Hudoj-nazarovu. Četrty sklop je posvečen petdeseti obletnici Akademije za umetnost, film in gledališče iz Budimpešte. Peti sklop obsega večje število kratkometražnih filmov, dokumentarcev idr. v znamenju mlade in samostojne produkcije. Šesti in zadnji sklop pa je posvečen retrospektivi zlasti makedonskega filma; pri tem prihaja v poštev tudi pregled romunske, grške in bolgarske filmske produkcije ter nekaterih najnovjših proizvodov jugoslovanskega, hrvaškega, albanskega in turškega filma. Sklop ima naslov *Verige*.

IŽ

ŠTIPENDIJE SLOVENSKEGA RAZISKOVALNEGA INSTITUTA

Še enkrat objavljamo obvestilo o štipendijah Slorija, saj zapade rok za prijavo na oba razpisa 31. t. m.

Diplomski študij: Slori razpisuje štipendijo za sofinanciranje podiplomskega študija (magisteriji in doktorati). Razpis je odprt kandidatom za katekoliki univerzitetni študijski program v Italiji, Sloveniji in drugih državah.

Univerzitetne diplomske naloge: Slori razpisuje izbor univerzitetnih diplomskih nalog, ki so jih študentje slovenske narodnosti in jezika s stalnim bivališčem v Italiji oddali na katekoliki univerzi na temo slovenske skupnosti v Italiji, njene družbene strukture, funkcije v sklopu njenega naselitvenega ter širše-družbenega prostora, njenih razvojnih procesov na družbeno-kulturnem in družbeno-političnem področju, medetičnih odnosov, identitete in jezikovne prakse, izobraževanja in komunikacije.

Izbrane naloge bo Slori nagradil z denarno nagrado v višini enega milijona lir ter poskrbel za njihovo objavo (v nespremenjeni ali predelani obliki) v teku leta 2000.

Izbor in razglasitev izbranih prošenj in nalog bo opravljen predvidoma v mesecu dni. Dodatne informacije in prijavnne obrazce z razpisnimi pogoji lahko interesi dobijo v Narodni in študijski knjižnici v Trstu (ul. S. Francesco 20/I) in na sedežih Slorija: Trst (ul. Carducci 8/II, tel. 040-636663), Gorica (ul. Croce 3/I, tel. 0481-81827), Čedad (ul. IX Agosto, tel. 0432-732500).

KONCERTNA SEZONA
CENTRA L. BRATUŽ

MARKO FINK, VEČER SAMOSPEVOV

V četrtek, 27. t.m., bo ob 20.30 v Kulturnem centru L. Bratuž v Gorici koncert znanega slovenskega basbaritonista Marka Finka, ki bo ob spremljavi pianistke Nataše Valant predstavljal večer samospevov.

Marko Finka poznamo kot odličnega pevca, saj je pri nas že pel, pa tudi v Novem glasu smo ga že predstavili. Rodil se je v Buenos Airesu v slovenski družini, v kateri se je veliko prepevalo, saj je njegov oče celo vodil kvartet Fink. V njem je Marko napravil svoje prve korake v svetu glasbe. Po srednji šoli je študiral na univerzi agronomijo, a je hkrati začel tudi šolati svoj glas pri Ivanu Ivanovu in kasneje pri Victorju Sruhu. Prve važnejše solistične nastope je imel kot član Argentinskega polifonnega zboru. Že leta 1985 se je odločil za pevsko kariero in študiral pri različnih evropskih mojstrih. Obenem je kot inženir poučeval agrarno zoologijo na agronomski fakulteti v Buenos Airesu. Vmes je pel v različnih komornih skupinah. Leta 1988 je prejel štipendijo Chell Argentina, ki mu je omogočila študij solopetja pri sopranistki Heather Harper in pianistu Robertu Sutherlandu v Londonu. Začel je nastopati tudi po Evropi in sodelovati z uglednimi dirigenti. Leta 1990 je doživel svoj operni debut v Salzburgu in postal član solističnega ansambla salzburškega Landestheatra. Po dveh letih je postal svobodni umetnik in je bil vabljen v operne hiše po Evropi, tudi v Ljubljano. Izšlo mu je že šest CD-jev v Parizu. V Ljubljani redno sodeluje pri izvajanju in snemanju oratorijev slovenskih in tujih avtorjev v okviru vokalnega abonmaja Slovenskega komornega zboru, abonmaja Slovenske Filharmonije in Simfoničnega orkestra Radia Slovenije. V Sloveniji je izdal že tri plošče s Schubertovimi ciklusi samospevov, s Premrljivimi *Božičnimi skrivnostmi* in Schumannovo *Pesnikovo ljubeznijo*, ob kateri ga je spremljala pianistka Nataša Valant. L. 1998 je v Parizu prejel nagrado Zlati Orfej, ki jo podeljuje Academie du disque lyrique, in sicer za najboljšo interpretacijo Schubertovega ciklusa *Zimsko popotovanje*.

Lansko leto je prejel skupaj s pianistko Natašo Valant nagrado iz Prešernovega sklada.

Nataša Valent je študirala klavir pri prof. Zorki Bradač, harfo pa pri prof. Jelici Portagrandi. Na ljubljanski akademiji se je v klavirju izpopolnjevala pri prof. Hildi Horak in je redno delovala kot korepetitor v ljubljanski Operi, od leta 1991 pa je korepetitor Slovenskega komornega zboru in obenem tudi harfistka v ljubljanski operi. Koncertno se udejstvuje kot pianistka-spremljevalka vokalnih solistov na domačih in tujih odrih.

V Gorici bosta izvrstna glasbenika predstavila koncert, na katerem bodo Schubertove, Schumannove, Lisztove, Thiessenove, Chopinove, Guastavinove, Premrljive, Geržiničeve, Ipavčeve, Gerbičeve, Maškove, Pavčičeve in Ravnikove skladbe. Vsekakor velik glasbeni dogodek, ki slaudokuscem ne sme uiti!

REVIJA O GLASBENEM DOGAJANJU NA PRIMORSKEM

PRIMORSKA SOZVOČJA

JOŽEK ŠTUCIN

Zveza glasbenih šol Primorske, stanovska organizacija, ki združuje glasbene šole Primorske in zamejstva, ima pa še dve pridruženi članici, Glasbeno šolo Frana Gerbiča Cerknica in Glasbeno šolo Vrhnika, je nastala leta 1964 v Kopru. Seveda z namenom, kot je zapisal prvi predsednik Miran Hasl, "da bo ta združitev sil in medsebojna pomoč ugodno vplivala na kakovost glasbene vzgoje".

V Zvezo sta vključeni tudi obe zamejski glasbeni ustanovi Glasbena matica iz Trsta z vsemi svojimi enotami ter Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice. Po več kot petintridesetih letih delovanja je Zveza danes nepogrešljiv povezovalac živahne in vedno bolj kakovostne glasbene dejavnosti. Pravzaprav je organizaciji manjkalo samo še en povezovalni člen, to je revija, v katero bi se stekale informacije, sporočila, ocene, razmišljanja, predstavitev, napovedi koncertnih dogodkov. Z idejo o reviji se je tako pojavil glasbeni pedagog in skladatelj Bojan Glavina iz Kopra in jo na letnem občnem zboru Zveze, ki je bil pred meseci v Cerknem, tudi predstavil. Zamisel je seveda padla na plodna tla in že na tem srečanju je bil sestavljen širši uredniški odbor s predstavniki vseh šol. Takoj se je tudi prijelo ime *Primorska sozvočja*, ki lepo odraža vlogo in namen publikacije. Le-ta naj bi bila sprva trimesečnik, kasneje pa naj bi se frekventnost izdajanja intenzivirala. Glavina je pritegnil k sodelovanju še dva pedagoška zanesenjaka, Friderika Kinga in Nadjo Žerjal, in *Sozvočja* so počasi pričela postajati realnost. Prva številka je tako zagledala luč sveta v začetku decembra lanskega leta in pomeni nov korak v kvaliteti medsebojnega povezovanja. Na šestintridesetih straneh večjega formata je mogoče prebrati različne prispevke z vseh koncev Primorske, kar je tudi nekakšno zagotovilo, da začetni elan zlepa ne bo popustil in bodo sodelavci tudi v prihodnje poročali iz svojih okolij. Uvodne misli je seveda prispeval *ideolog* revije Bojan Glavina. Med drugim je zapisal, da "*Primorska*

sozvočja niso namenjena samo glasbenim pedagogom, ampak vsem, ki so posredno ali neposredno vključeni v glasbena dogajanja na Primorskem: staršem učencev, šolam, kulturnim organizacijam, skratka vsem ljubiteljem glasbe". Koncept popolne odprtosti je nadvse perspektiven. Zanimiv dodatek, ob obilju strokovnih člankov in tehtnih razmišljanj, pa je tudi priložni koncertni napovednik večjih glasbenih ustanov od Kopra prek Trsta do obeh Goric, ki bo obiskovalcem koncertnih prireditev v veliko pomoč pri načrtovanju poslušalskih seans.

V prvi številki so objavljeni tudi prispevki iz zamejstva, predvsem iz Trsta. O 90-letnici Glasbene matice Marij Kogoj pišejo Matejka Bukavec, Drago Štoka in Bogdan Kralj, spoznamo tudi dve uspešni mladi pianistki, sestri Saro in Jano Zupančič, ki sta s študijem klavirja pričeli pred tremi leti pri prof. Tamari Ražem na šoli Glasbene matice, o mednarodnem harmonikarskem tekmovanju v Castelfidardu, kjer so vidne uspehe dosegli tudi gojenci prej omenjene ustanove, piše Erik Kuret, zanimiv učbenik klavirja, ki ga je napisala Paola Chiabudini iz Špetra v Benečiji, pa je predstavila Nadja Žerjal. Zbirka z naslovom *Stoji, stoji lipica* je didaktični pripomoček, piše Žerjalova, s pomočjo katerega se otrok brez težav nauči osnov igranja klavirja. Avtorica je izhajala iz petja, kar je precej aktualna usmeritev, in je na osnovi znanih ljudskih beneških pesmi oblikovala nekakšno pripoved, ki korak za korakom, po načelu postopnosti, učenca vodi skozi labirint črnbelih tipk. Najvažnejše pri vsem tem je, da otroci ob takem pouku uživajo in ne izgubijo stika s prepoznavnimi pravljimi vsebinami. Glasbilu preprosto verjamejo, saj jim razkriva "njihov" doživljajski svet, učitelj pa je resnično le vodnik in tovariš na tej poti.

Primorska sozvočja so torej nov korak v sozvenenju, sožitje in ustvarjalno povezovanje glasbenikov tega prostora, kar bo nedvomno že tako prijateljske vezi še dodatno okrepilo.

MEDIJSKA POLEMIKA

RAZGLEDI PRENEHALI IZHAJATI

Ob mnogih dogodkih, ki so jih obeležila sredstva množičnega obveščanja ob koncu leta 1999, je bilo zaslediti samo nekaj kratkih informacij o tem, da je z izidom zadnje izredne številke v sredo, 22. decembra lani, prenehal izhajati štirinajstdnevnik *Razgledi*, nekdanje znano glasilo slovenskih razumnikov. Sklep o tem je sprejel nazorni svet časniarske družbe Delo, ki je *Razgleda* izdajala.

Ukinitve kateregakoli časnika ali druge oblike javnega obveščanja bi moral pomeniti za Slovence vselej izgubo. Toda v tem primeru je javnost ostala skoraj brezbrizna. Nastala je le polemika med Markom Crnkovičem, glavnim in odgovornim urednikom ukinjenih *Razgledov*, ter Juretom Apihom, predstavnikom družbe Delo. Crnkovič je menil, da je bil edini vzrok za ukinitve štirinajstdnevnik naraščanje izgube za njegovo izdajanje, Delo pa naj ne bi upoštevalo informativne, kulturne in jezikovne vloge *Razgledov* v Sloveniji. Zapisal

je tudi, "da je bil nepravilno človek na nepravem mestu in ob nepravem času". Potožil je dalje, "da je bilo urejanje *Razgledov* v zadnjih letih medijski socialni in profesionalni samomor, umiranje na obroke. *Razgledi* pa bodo po ukinitvi bolj prisotni v zavesti ljudi kakor doslej, ko so še izhajali". Jure Apih pa je v dnevniku *Delo* zapisal, "da je edini krivec za propad *Razgledov* Marko Crnkovič. Ko je marca leta 1992 prevzel uredništvo, je štirinajstdnevnik imel več kot devet tisoč izvodov naklade, ugleden uredniški odbor in širok krog sodelavcev in prijateljev v vseh sferah slovenskega izobražništva. Pred ukinitvijo pa je imel ta "tako rekoč intelektualni tabloid" še dva tisoč plačujočih naročnikov, sodelavce (očito po volji Marka Crnkoviča) pa skoraj izključno v krogu svojih "generacijskih somišljenikov".

Razgledi so prvič izšli 6. marca 1952 pod imenom *Naši razgledi* kot edicija tiskovnega konzorcija Ljudske pravice. Pod imenom *Razgledi* so izhajali od 9. oktobra 1992 do 22. decembra 1999. Ustanovljeni so bili z namenom, "da z intelektualno zadržanostjo povezujejo informacije in samostojna mnenja".

M.

PRI MLADINSKI KNJIGI

ILUSTRIRANA ZGODOVINA SLOVENCEV

Bogato ilustrirana knjiga *Ilustrirana zgodovina Slovencev* je izšla pri Mladinski knjigi v Ljubljani ob koncu minulega leta in velja za enega vidnejših, najpomembnejših knjižnih podvigov na Slovenskem na tem področju v zadnjih dvajsetih letih. Toliko let je namreč že minilo od zadnje pregledne in poljudno napisane zgodovine o Slovincih.

Miha Kovač, glavni urednik Mladinske knjige, je knjigi na pot zapisal, da so se pri načrtovanju knjige držali pravila, da naj bi bilo v *Ilustrirani zgodovini Slovencev* vse, "kar bi skušalo razložiti vse tisto, kar mora vsak povprečen državljan vedeti o zgodovini svojega naroda in svoje države". Pri tem so se seveda zavedali, da se lahko zgodovina vedno in ob vsaki priložnosti uporablja in zlorablja v politične namene, in so se zato odločili "urediti in izdati knjigo, ki bo bolj ali manj uporabna za vse Slovence in Slovenke ne glede na njihovo nazorsko prepričanje"; zato so "pri spornih vprašanih skušali predvsem pokazati, da jih je mogoče razumeti na različne načine, hkrati pa smo pazili, da zaradi dnevno-političnega utripa ne bi podcenjevali ali precenjevali posameznih zgodovinskih obdobij in procesov". Ekipa zgodovinarjev, ki je pripravila knjigo, cvet slovenskih zgodovinarjev, se je oprla na *Enciklopedijo Slovenije*, gotovo največji in najzahtevnejši knjižni podvig Slovencev v zadnjih petdesetih letih. Dr. Kovač je uvodoma še zapisal pravilno ugotovitev, "da je spoštovanje in razumevanje lastne preteklosti eden od pogojev za to, da bomo jutri imeli tako svojo zgodovino kot tudi prihodnost - in če nam je to uspelo vsaj malo, smo več kot presegli svoje poslanstvo..."

Vodja in urednik *Ilustrirane zgodovine Slovencev* je bil Marko Vidic, sourednika pa Lan Brenk in Martin Ivanič, glavno besedilo so napisali Janez Cvirn, Igor Grdina, Martin Ivanič, Igor Longyka, Janko Prunk, Vasko Simoniti in Peter Štih. Dodatna besedila je prispevalo več avtorjev, izbor teh besedil pa so opravili Lan Brenk, Martin Ivanič, Igor Longyka in Marko Vidic, medtem ko so slikovno gradivo za knjigo izbrali Lan Brenk, Martin Ivanič, Edita Kobe, Igor Longyka in Marko Vidic. Opise slikovnega gradiva sta pripravila Alenka Dermastia in Igor Longyka, medtem ko so za kronologijo poskrbeli Martin Ivanič, Barbara Stanič in Marko Vidic; zadnja dva sta tudi uredila imensko in stvarno kazalo v bogati knjigi, ki šteje 526 strani večjega formata.

Ilustrirana zgodovina Slovencev je izšla kot druga knjiga iz *Knjižnice Enciklopedije Slovenije* in kronološko prikazuje zgodovino Slovencev, obravnava vse prvine slovenskega naroda, posebno pozornost pa posveča slovenskemu etničnemu ozemlju zunaj republike Slovenije in izseljenstvu. V knjigi je 748 ilustracij, od katerih je 77 zemljevidov in geografskih kart. Poleg teksta je tudi 521 dodatnih gesel 208 uveljavljenih slovenskih avtorjev, ki se navezujejo na gesla *Enciklopedije Slovenije*, in pa 149 odlomkov iz pisem, spominov, listin, znanstvenih in literarnih del. Na koncu so navedeni tako viri kot literatura, obsežna kronologija ter imensko in stvarno kazalo.

Ilustrirana zgodovina Slovencev je pregledna in sodobno oblikovana knjiga, ki nagovarja res vsakogar. Napisana je v sodobnem, tekočem in vsem razumljivem jeziku; njena "interaktivnost", če lahko tako imenujemo h glavnemu besedilu dodana gesla, zemljevide, fotografije in opise le-teh ter seveda poglavja in strani, pa jo dela še mikavnejšo in današnjemu času primernejšo.

JUP

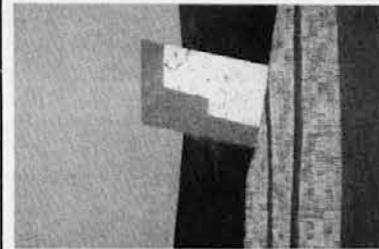
OBVESTILA

DOKUMENTAREC O VALENTINU STANIČU

Slovenski TV spored RAI-a bo v nedeljo zvečer po poročilih oddajal zanimiv dokumentarec o goriskem duhovniku, pesniku, preroditelju, prosvetnem in socialnem delavcu, publicistu in alpinistu Valentinu Staniču. Dokumentarec spada v okvir oddaj *Ljudje in gore*, ki jih že leta z uspehom vodi Marjeta Keršič Svetel na RTV Slovenija. Dokumentarec o Staniču se začneja s spominom na letošnjo 200-letnico prvenstvenega vzpona mladega Staniča na bavarsko goro Watzmann. Do izraza pa pride tudi njegovo kulturno in literarno delo v Gorici, kjer je bil Stanič v prvi polovici 19. stoletja višji škofovski šolski nadzornik. Njegova zasluga je, da je bila leta 1840 v Gorici ustanovljena gluho-nemnica. Pri Staniču gre omeniti tudi izjemno ljubezen do gora, saj je zaslovel kot prvi slovenski hribolazec. Bil je eden izmed začetnikov moderne evropskega alpinizma.

RAZSTAVA DEL LOJZETA SPACALA V LJUBLJANSKI MODERNI GALERII

V Moderni galeriji (Tomšičeva ul. 14) bo od 25. aprila do 4. junija odprta retrospektiva velikega modernista druge polovice 20. stoletja, slikarja, grafika in kiparja Lojzeta Spacala. S tem v zvezi iz Moderne galerije naprošajo imetnike Spacalovih del, da prispevajo k dokumentiranju moj-

strovega opusa, s tem da posredujejo podatke o delih (naslov dela, leto nastanka, tehnika, mere in signatura), ki jih hranijo, in sicer na naslov kustosa razstave mag. Igorja Kranjca (tel. 00386-61-214106), v tajništvo Moderne galerije (tel. 00386 61 1262068) ali po elektronski pošti (info@mg-lj.si) in faksu (00386-61-214120). Zbrani podatki bodo uporabljeni izključno v strokovne namene z jamstvom "zaupnosti".

ROLLING STONESI PRED VSEMI NA LESTVICI USPEHOV VSEH CASOV

Najboljša rock skladba vseh časov je *I can't get no satisfaction* angleške skupine Rolling Stones. To je pokazala javnomnenjska raziskava, ki jo je neka ameriška televizijska mreža opravila med 700 vodilnimi predstavniki glasbene industrije. "Kotaleči se kamni" so tako premagali svoje zgodovinske tekmece in rojake Beatlese, ki so se s skladbo *Hey Jude* uvrstili šele na deveto mesto na isti lestvici. Res pa je, da imajo Beatlesi na lestvici stotih najboljših rock skladb vseh časov največ pesmi, in sicer kar devet. Rolling Stonesi imajo na lestvici pet skladb; sledijo jim Elvis Presley, Led Zeppelin in Bob Dylan - vsak ima po štiri skladbe. Na drugo mesto se je uvrstila priljubljena ameriška pevka Aretha Franklin z uspešnico *Respect*, tretji so Led Zeppelin s pesmijo *Stairway to Heaven*, četrti Bob Dylan s pesmijo *Like a Rolling Stone*; sledi mu Bruce Springsteen z *Born to Run*, šesti so Eaglesi in njihov *Hotel California*, sedmi Doorsi in *Light My Fire*, osma *Good Vibrations* v izvedbi Beach Boysov, deveta je, kot že rečeno, *Hey Jude* Beatlesov, deseti pa John Lennon s pesmijo *Imagine*. *Alpin*

7

 ČETRTEK
20. JANUARJA
2000

SKAVTSKI OBČNI ZBORI

DEŽELNA RAZSEŽNOST SZSO TUDI URADNO POTRJENA

V nedeljo, 16. t.m., so v župnijski dvorani v Nabrežini potekali kar trije občni zbori Slovenske zamejske skavtske organizacije, in sicer pokrajinska občna zborna tržaškega in goriškega dela, zatem pa še deželni občni zbor.

Glavna novost nedeljskih občnih zborov je ta, da sta bila sprejeta ustanovna listina in novi statut, po katerih ima pred časom oblikovano deželno vodstvo organizacije večjo vlogo (npr. v tajniških nalogah, metodologiji, stikih z drugimi organizacijami idr.). Tako bo prišlo tudi do urad-

nega registriranja SZSO na deželni ravni.

V nedeljo je torej šlo za še en dodaten korak v smeri deželnega organiziranja skavtske organizacije Slovencev v Italiji, ki se je začelo konkretno oblikovati pred nekaj leti. Sklep o deželnem organiziranju sega sicer v že davno leto 1976, a dolgo časa ga niso udeležili, tako da je delo sloanelo na obeh pokrajinskih organizacijah, tržaški in goriški.

O občnih zbora SZSO bomo obširneje poročali v prihodnji številki.

POGOVOR V DRUŠTVU SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV

SONČNE, A TUDI SENČNE STRANI NAŠEGA RADIA IN TELEVIZIJE

IVAN ŽERJAL

Kljub težavam, ki pestijo italijansko državno radiotelevizijo (v veliki meri zaradi slabega upravljanja v preteklosti) in kljub nezadostnemu številu osebja in sredstev na razpolago uspe slovenskemu oddelku RAI-a oblikovati kakovostne in dobre oddaje. To je bilo rečeno tako s strani udeležencev pogovora kot tudi več diskutantov, ki so posegli v razpravo. Vendar, kot je dejal neki diskutant, če je prišlo do ponedeljkovega pogovora, pomeni, da nekaj ni v redu, da obstajajo problemi, ki žulijo. Eden od teh je ravno sedanje stanje, v katerem se nahaja deželni sedež RAI-a. To je sicer odsev splošnega stanja italijanske radiotelevizije, ki je sredi velike preosnove, o kateri se ne ve, kako se bo končala in če bodo v Rimu imeli posluš za tukajšnje specifikum. Sredstva se sicer niso znižala (prizadevajo pa si doseči višjo vsoto), število vseh zaposlenih na sedežu (ne glede na narodnost) se je celo povečalo za dve enoti, vendar sedaj težijo h koriščenju vseh notranjih delovnih sil in ne iščejo več toliko zunanjih sodelavcev, kot cilj pa so si na sedežu zastavili tudi racionalizacijo stroškov. Skratka, po besedah ravnatelja Collinija so skušali dati razumeti ljudem, da je bolje, če se določena sredstva preusmerijo raje v eno kot v drugo smer, in da se je sicer spremenil način dela na radiu.

Problem pa je tudi, da se osebe, ki odhajajo v pokoj, ne nadomeščajo. V programskem oddelku morajo biti na uredniških mestih ljudje, ki so profesionalci na svojem področju. Hudo pa je, da programski oddelek nima več lastnega slovenskega ravnatelja (kot je bil to dr. Benedetič), ker tako izgubi radio svojo vsebino. Slovenski ravnatelj je namreč lahko jamstvo za dejansko avtonomijo slovenskih oddaj. Hudo je tudi, da morajo uredniki za že vnaprej odobrene oddaje vsakokrat prositi za dovoljenje. Koristiti pa bi bilo treba tudi vestisti potencial, ki ga predstavljajo slovenski intelektualci, ki so radiu veliko dali in od njega tudi veliko prejeli in ki so sedaj v pokoji.

Poleg tega se ne sme pozabiti na vprašanje območja, na katerem je dosegljiv signal slovenskega tržaškega radia oz. televizije. Predvsem bi morali signal razširiti na Slovenijo, pri tem pa se še vedno naleti na blokado. Tudi zato je prišlo do osnovanja čezmejnne televizije, da bi slovenska stvarnost v zamejstvu prišla s pomočjo televizijskega ekrana v domove prebivalcev Slovenije. A tudi tu so težave, saj po eni strani primanjkuje sredstev iz Rima (dežela pa je po Collinijevih besedah dala

Redni tedenski večer Društva slovenskih izobražencev je bil v ponedeljek, 17. t.m., posvečen pogovoru o pomenu tržaškega radia in televizije za slovensko narodno skupnost v Italiji. O tem so spregovorili ravnatelj tržaškega sedeža italijanske radiotelevizije RAI Roberto Collini, nekdanji šef slovenskih govornih sporedov dr. Filibert Benedetič ter sedanja odgovorna za časnikarske in programske oddaje Saša Rudolf in Igor Tuta.

FOTO: KRONA

telj je namreč lahko jamstvo za dejansko avtonomijo slovenskih oddaj. Hudo je tudi, da morajo uredniki za že vnaprej odobrene oddaje vsakokrat prositi za dovoljenje. Koristiti pa bi bilo treba tudi vestisti potencial, ki ga predstavljajo slovenski intelektualci, ki so radiu veliko dali in od njega tudi veliko prejeli in ki so sedaj v pokoji.

Poleg tega se ne sme pozabiti na vprašanje območja, na katerem je dosegljiv signal slovenskega tržaškega radia oz. televizije. Predvsem bi morali signal razširiti na Slovenijo, pri tem pa se še vedno naleti na blokado. Tudi zato je prišlo do osnovanja čezmejnne televizije, da bi slovenska stvarnost v zamejstvu prišla s pomočjo televizijskega ekrana v domove prebivalcev Slovenije. A tudi tu so težave, saj po eni strani primanjkuje sredstev iz Rima (dežela pa je po Collinijevih besedah dala

pomemben politični signal s programom prispevkov 300 milijonov lir letno do leta 2002), po drugi strani pa TV Koper oddaja slovenski tržaški televizijski dnevnik v nemogočih nočnih urah (medtem ko se vsi ostali dnevnik oddajajo redno).

Poleg vseh teh pa so še druga vprašanja, npr. vezana na jezik, saj je naloga slovenskega oddelka tudi ta, da mora stalno skrbeti tudi za jezikovno kakovostne izdelke. Pri tem je Igor Tuta izrazil upanje, da jim bo v kratkem uspelo izpeljati tečaj za dikcijo in za pravilni jezik. To potrebo je poudaril tudi Saša Rudolf, ko je dejal, da se elektronski medij ohrani le s kakovostjo, zato je treba posvetiti vso pozornost novici, slovnic in leporječju. Sicer je prišlo tudi do pomembnih novosti. Radio Trst A tako oddaja sedaj 24 ur na 24. Po večernem radijskem dnevniku je na spore-

du sicer program filodifuzije RAI z oddajanjem glasbe, možnost pa bo, da se bo tržaška radijska postaja npr. povezala z oddajami Radia Slovenija. Prvič bo to že 8. februarja.

Vsekakor je bilo na večeru v DSI povedanega zelo veliko, kar je težko strniti v en sam članek. Tudi zaradi tega bi bilo treba, kot je na koncu dejal predsednik društva Sergij Pahor, prirediti dve konferenci, eno s politiki o odnosu med državo in radiotelevizijsko službo (saj gre za politično vprašanje), drugo pa z uredniki in programisti. Številna udeležba na ponedeljkovem večeru (veliko je bilo zlasti bivših in sedanjih radijskih in televizijskih uslužbencev in sodelavcev) pa je pokazala, da sta radio in televizija še vedno bistvena dejavnika ohranjanja in razvoja naše skupnosti in da tej ni tako vseeno, kakšna prihodnost ju čaka.

ROK ZAPADE 25. JANUARJA

ZADNJI DNEVI VPISOVANJ V ŠOLE ZA LETO 2000/2001

Na ravnateljstvih tržaških osnovnih, nižjih in višjih srednjih šol se iztekajo vpisovanja v prve razrede za šolsko leto 2000/2001. Rok za vpis se bo iztekel v torek, 25. januarja, medtem ko bo za vpis v otroške vrtnice lahko na razpolago še nekaj dni, saj se bodo vpisovanja končala v soboto, 29. januarja. Seveda je to vpisovanje zelo važno zlasti za

naše slovenske šole. Ravno v ta namen so se naši šolniki letos še posebej temeljito pripravili in stekla je širša akcija "reklame" za vpis otrok v slovenske šole. Stekla so tako številna informativna srečanja po Tržaškem, izšla je tudi brošura, ki vsebuje kopico informacij o slovenskih šolah in o tem, kaj le-te nudijo.

TRŽAŠKO BOLNIŠNIŠKO PODJETJE

SLOVENSKI PREVOD LISTINE STORITEV

Tržaško bolnišniško podjetje Ospedali riuniti di Trieste pri deželni zdravstveni službi je poskrbelo za slovenski prevod brošure *Ospedaleinforma*, ki vsebuje vrsto dragocenih napotkov in informacij o delovanju bolnišnic in drugih zdravstvenih ustanov na Tržaškem. Prva, italijanska izdaja sega v leto 1998, odgovorni pa so se sedaj odločili tudi za slovenski prevod v znak spoštovanja in pozornosti do slovenske narodnostne skupnosti, ki živi na Tržaškem.

Kot piše na začetku, Listina storitev opisuje delo, ki si ga je Bolnišniško podjetje zastavilo glede količine in kakovosti ponujenih storitev. S to listino se podjetje obvezuje, da bo nudilo kakovostno službo, ki bo ustrezala temeljnemu načelom enakosti, nepristranskosti, nepretrganosti, pravice do izbire, sodelovanja, sposobnosti in učinkovitosti, obenem pa bo vse bolj zadoščala potrebam uporabnikov. Z listino lahko uporabniki preverijo, ali podjetje spoštuje sprejete obveznosti, in lahko zahtevajo, naj se jih drži. Listina omogoča uporabnikom spoznavanje javne zdravstvene službe, omogoča njihovo sodelovanje pri njenem delovanju in jih štiti pred morebitnimi neizpoljenimi obveznostmi podjetja. Na-

menjena je vsem uporabnikom Vsedržavne zdravstvene službe, uslužbencem podjetja, združenjem prostovoljcev in združenjem za zaščito državljanovih pravic, zdravnikom, lekarnam in javnim upravam. Listina vsebuje opis ponujenih storitev, od bolnišnic do drugih zdravstvenih ustanov in ambulant, organizacije tržaške zdravstvene službe, zatem opisuje načrte za kakovostno izboljšanje službe, navaja sredstva za državljansko zaščito in določa čas svoje veljavnosti. Pri tem je uporabniku na voljo več naslovov in telefonskih števil bolnišnic in drugih ustanov. Na zadnji strani platnic pa so najosnovnejše informacije o tem, kako priti do tržaških bolnišnic.

PRIHODNJO SOBOTO V HOTELU SAVOIA EXCELSIOR

SREČKO KATANEC ČASTNI GOST NA IX. SLOVENIJA PARTYJU

BREDA SUSIČ

Obletnica mednarodnega priznanja samostojne Slovenije je že mimo, kljub temu pa se bomo v zamejstvu tudi letos spomnili tega dogodka in ga na slovesen način praznovali. Mladi Slovenskega kulturnega kluba in MOSP-a bodo namreč že devetič priredili t.i. Slovenija party.

Prireditev, ki se je lani ob 50. obletnici Slovenske prosvete preselila iz Peterlinove dvorane v hotel Savoia Excelsior in priklicala veliko številno ljudi (tudi po zaslugi imenitnega častnega gosta, nepozabnega Leona Štuklja), se je tudi z nastopom orkestra Glasbene šole Zavoda sv. Stanislava iz Šentvida pri Ljubljani

in plesom, ki ga je ta oblikoval, spremenila v pravi mondeni dogodek, ki je prisotnim ostal v nepozabnem spominu. Zato so se po tehtnem premisleku mladi organizatorji odločili, da bodo letošnji Slovenija party, katerega glavni sponzor bo Zadržna kraška banka, priredili v hotelu na tržaškem nabrežju in v enakih obliki kot lani. K tej odločitvi je prispevalo tudi prepričanje, da Slovenci v zamejstvu potrebujemo elegantno prireditev, ki poteka v središču mesta v neslovenskem okolju. To je priložnost, da stopimo iz naših manjših dragocinskih mestnih kulturnih domov ali da se spustimo s Krasa in dokažemo, da smo še kako prisotni tudi v mestu.

Kulturni spored IX. Slovenija partyja, ki se bo začel ob 18.30, bodo oblikovali predsednik SKK Rok Oppelt s pozdravom, mladinski mešani pevski zbor Devin in slavnostni govornik, kulturni in javni delavec dr. Drago Štoka. Častni gost pa bo letos selektor slovenske nogometne reprezentance Srečko Katanec. Mladi so se odločili, da povabijo njega, ker je imenitni uspeh njegovih nogometašev, ki so se uvrstili v finalni del evropskega prvenstva v Bruslju, odločilno prispeval ne samo k prepoznavnosti in dvigu ugleda Slovenije v svetu, pač pa tudi in predvsem k dvigu narodnega ponosa in državljanstva Slovencev na eni in na drugi strani meje.

Tako kot lani bo tudi letos okvir partyju dal orkester iz Šentvida, ki bo oblikoval gala ples. Zakuske pa letos ne bo, saj je bila lani predvidena zaradi praznovanja 50. obletnice Slovenske prosvete. V hotelu pa bo seveda možnost, da si gostje sami kupijo pijačo in hrano.

Iz organizacijskih potreb bo letos vstop na party dovoljen le z vabilom. Ta se lahko dvignejo v uradih Slovenske prosvete v ulici Donizetti 3 vsak dan od 9. do 17. ure (tel. št. 040 370846), pri predstavnikih SKK na šolah in MOSP-a na univerzi ali pri predstavnikih društev, ki so včlanjena v Slovensko prosveto. Vabila so brezplačna, vendar se mladi organizatorji priporočajo za radodarne prostovoljne prispevek, saj drugače (kljub pomoči sponzorjev) ne bodo mogli kriti velikih stroškov, ki jih tako imenitna prireditev predpostavlja.

KONCERT BOŽIČNIH PESMI PRI SV. JUSTU

"SLOVENSKI NAROD JE NAROD, KI POJE"

Tradicionalni božični koncert, ki ga že 38 let organizira Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta in ki ga smemo označiti kot najstarejšo tovrstno glasbeno pobudo na Tržaškem, je v nedeljo, 16. t.m., privabil v stolnico sv. Justa številno občinstvo, ki leto za letom zvesto spremlja to osrednjo božično prireditev.

S svojo prisotnostjo sta pobudo počastila tržaški škof msgr. Evgen Ravignani in škofov vikar iz Kopra msgr. Renato Podveršič. Tržaški škof je pred zadnjo pesmijo v lepi slovensčini tudi čestital izvajalcem in med drugim ugotavljal: "Ponovno se mi je ponudila priložnost, da sem se prepričal, da je slovenski narod narod, ki poje. Pesem ima že v krvi. Povezati zna svoje glasove z glasovi tistih, ki so iste kulture in vere, v duhovno celoto, da postane živi vir bratstva in ljubezni. Cerkev je potujoče ljudstvo, ki prepeva in roma. Medtem ko potuje,

je pesem tista, ki daje moč njegovemu upanju, in ko prepeva, se njegovi koraki ne ustavijo. Nadaljujmo torej skupno svojo pesem, hodimo združeni v milosti božji in miru". Globoke misli, ki naj nas nagovorijo kot vernike, a tudi kot Slovence in ljubitelje slovenske pesmi.

Sam božični koncert so oblikovali Mešani komorni zbor Resonet z Opčin in Mešani pevski zbor Jacobus Gallus iz Trsta ter oktet Vrtnica iz Nove Gorice. Pevce sta pripravila dirigent zbora Gallus Janko Ban in Aleksandra Pertot, ki vodi komorni zbor Re-

sonet ter je umetniški vodja okteta. Pertotova, ki je uvodoma, ob zbiranju pevcev, kot solistka zapela gregorjansko himno, je poskrbela za režijo prireditve in je vodila združeni mešani zbor, ki je nastopil kot homogeno pevsko telo. Spored si je zamislila kot nekakšen prikaz božičnih pesmi, ki so nastale na Slovenskem od Gallusa mimo Trubarja do Cvekovič, Riharjevih in Ipavčevih pesmi, ki so že nekako ponarodele in so lepo zazvene in izvedbi okteta Vrtnica. V ženski zasedbi smo slišali kajkavsko ljudsko Uspravanko Jezuščku v Fabiani-

jevi priredbi. Spored je obsegal še pesem Vinka Vodopivca in Blaža Arničča ter Sama Vremšaka, a tudi sodobnika Aleksandra Vodopivca in Zorka Hareja. Nekatere pesmi okteta so zazvene ob orgelski spremljavi Mirjam Furlan, mešani zbor pa je spremljal Tomaž Simčič, pri Arniččevi pesmi *Pastirci iz spanja vstani nocoj* je s klarinetom sodeloval Marino Marsič. Pri tej pesmi je hvaležno solistično vlogo odpela Sara Jablanšček, medtem ko je Mojca Milič doživeto posredovala solistično sporočilo Harejeve pesmi *Ves svet se raduje*. Lepo zaokroženo misel o pomenu božične pesmi in vlogi podobnih koncertov za globlje doživljanje božičnega sporočila pa je podal rodiški župnik in kraški dekan Milan Pregelj.

Slovenska božična pesem, ki je zadonela pod oboki tržaške stolnice, je tudi letos nekako idealno zaključila niz tovrstnih prireditev, ki so se na Tržaškem začele že v adventu, saj so se časi bistveno spremenili; in če je ZCPZ pred 38 leti edina prirejela take koncerte, je danes, hvala Bogu, drugače. Tudi ob letošnjih praznikih so se po številnih večjih in manjših krajih kar vrstili koncerti božičnih pesmi in včasih božičnih angleških popevk. Za vse okuse pač in prav je tako, saj je organist na tržaškem Krasu pred dnevi zadel bistvo, ko je ugovarjal, da so ti koncerti za mnoge edina priložnost, da stopijo v cerkev in prisluhnejo duhovnemu ali veskemu sporočilu pesmi. A to je lahko že snov drugačnega pisanja.

OBVESTILA

DRUŠTVO SLOVENSKIH izobražencev obvešča, da je zaradi velikega zanimanja slikarska razstava Andreja Kosiča v Peterlinovi dvorani v Donizettijevi ulici 3 podaljšana do konca meseca januarja. Ogled je možen od ponedeljka do petka med 9. in 17. uro.

SLOVENSKI KULTURNI klub prireja ob dnevu slovenske kulture literarni, likovni in fotografski natečaj za mlade. Tema in tehnika sta prosti. Svoje izdelke lahko oddate v uradih Slovenske prosvete v ul. Donizetti 3 od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure in ob sobotah od 18.30 dalje do vključno 5. februarja. Recital literarnih del, razstava likovnih in fotografskih izdelkov ter nagajevanje bodo v soboto, 12. februarja.

SLOVENSKO STALNO gledališče. Berthold Brecht, *Malomeščanska svatba*. Režija Jaša Jamnik. Četrtek, 20. t.m., ob 20.30 abonma red E; petek, 21. t.m., ob 20.30 abonma red F.

SLOVENSKI KULTURNI klub in MOSP (ul. Donizetti 3) vabita v soboto, 22., in nedeljo, 23. t.m., na plesni minitečaj. Enkratna priložnost, da se naučijo osnovnih korakov in figur rumba in disco-foxa! Tečaj bo vodil Andrej Drenik iz Ljubljane. Prijavi se takoj (bolje bo, če si najdeš soplesalca/ko, lahko pa se prijaviš tudi sam); na tel. št. 040 370846 od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure.

ŽUPNIJSKA SKUPNOST na Kolonkovcu priredi v nedeljo, 23. januarja, ob 15.30 božični koncert v domači župniji.

ski cerkvi sv. Marije Magdalene na Kolonkovcu. Sodelujejo italijanski cerkveni zbor, otroški zbor OŠ Marica Gregorič-Stepančič od Sv. Ane in združeni slovenski cerkveni zbori iz okraja. Vabljeni!

V NEDELJO, 23. januarja, bo ob 16.30 v domu ostarelih ITIS v ul. Pascoli 31 v Trstu slovesna maša, ki jo bo daroval ravnatelj Slovenskega pastoralnega središča v Trstu g. Marij Gerdol. Sodeloval bo Združeni zbor ZCPZ.

DRUŠTVO SLOVENSKIH izobražencev vabi v ponedeljek, 24. t.m., na srečanje z dr. Andrejem Capudrom ob predstavitvi njegove knjige *Pariški dnevniki*. Večer bo v Peterlinovi dvorani, ul. Donizetti 3, z začetkom ob 20.30.

PD MAČKOLJE vabi na večer s časnikarjem Jurijem Paljkom na temo *Dvojezičnost za domačimi zidovi* v torek, 25. t.m., ob 20. uri v Srenjski hiši v Mačkoljah.

SLOVENSKO STALNO gledališče. Gostovanje Lutkovnega gledališča iz Ljubljane. Polonca Kovač, *Palčki na smovskem griču*. Režija Matija Milčinski. V četrtek, 27. januarja, ob 11. uri.

V NEDELJO, 9. januarja, sem po slovenski maši pri Sv. Ivanu na trgu od cerkve do bara izgubil rdečo ovojnico s precejšnjo vsoto denarja, ki mi je bil zaupan. Pošteni najditelj je naprošen, da telefonira na tel. št. 040 211192.

DAROVI

ZA SVETO goro: družina Pertot 50.000 lir.

ŠKEDENJ / HVALEVREDNA POBUDA

PRI DRUŠTVU IVAN GRBEC BODO SPET ODPRLI KNJIŽNICO

Pri KD Ivan Grbec se že dalj časa pripravljamo na nov izziv. Odločili smo se namreč, da bo društvo ponovno organiziralo knjižnico in čitalnico, ki bosta namenjeni svojim članom in prijateljem, posebno mladim in otrokom. V zapuščini imamo precejšnje število knjig starejših izdaj raznovrstne vsebine, ki jih želimo ovrednotiti. Kajti v Škedenju je delovala bogato založena kmečka čitalnica že od leta 1868 vse do leta 1914. Čitalnica je prekinila svoje delovanje med prvo in drugo svetovno vojno ter v presledkih v fašističnem obdobju. Šele po drugi svetovni vojni so Škedenjci spet odprli čitalnico-knjižnico. Posodobili so jo z mnogimi knjižnimi darovi. Takrat je bila v naših ljudeh prisotna močna žeja po branju slovenskih knjig, ki so jim bile toliko let zabranjene. Zato je knjižnica bila vedno dobro obiskana tudi s strani mladine. S časom, bodisi zaradi političnih razmer bodisi zaradi nastopa televizije, je to zanimanje ugašalo. Knjižnica je popolnoma prenehala de-

lovati, ko je bilo potrebno renovirati društvene prostore.

Danes pa želja po branju knjig ponovno raste, ker so ljudje verjetno naveličani šablonskih televizijskih oddaj in morda tudi zato, ker so cene knjig tako narastle, da niso vsakemu dosegljive. Prav zaradi tega smo čutili potrebo po obnovitvi knjižnice. Naša zamisel je, da bi knjižnica postala živ kulturno rekreacijski prostor, v katerem bi naši ljudje ne samo brali in si izposojali knjige, temveč prostor, kjer bi se med tednom srečevali, pogovarjali in uživali ob drobnih kulturnih pobudah. Še posebno bi radi prirejali za otroke vesele urice branja in ustvarjanja.

Knjižnica ni namenjena samo Škedenjcem, odprta bo širšemu območju vzhodnega predmestja, saj na tem ozemlju ne deluje nobena knjižnica, ne društvena ne občinska.

Zavedamo se, da je ta naša pobuda zelo zahtevna in obvezujoča in da terja in bo terjala od nas veliko truda in denarja. Med pripravo smo se že obrnili do raznih založb,

ustanov in zasebnikov, da bi nam pomagali obogatiti in posodobiti knjižno bogastvo ter opremiti prostore. Odziv je bil spodbuden. S pomočjo nekaterih požrtvovalnih članov smo že preuredili prostore, ki se nahajajo zraven društva in v katerih je do nedavnega delovala ludoteka. Utegnili smo organizirati najnujnejše. Dela pa je še veliko. Zato pozivamo vse, ki bi nam lahko na katerikoli način pomagali uresničiti te važne socialno-kulturne zamisli, da nam priskočijo na pomoč.

Knjižnico mislimo odpreti že 30. januarja 2000 ob prisotnosti pisatelja Cirila Zlobca. Slovesno otvoritev bo obogatila s svojo prisotnostjo naša škedenjska rojakinja, znanstvenica Devana Lavrenčič. Predstavila bo svojo knjigo *Lavo Čermelj, slovenski znanstvenik, fizik in publicist v spominih Devane Lavrenčič*. Knjiga je velik prispevek k ovrednotenju tistih tržaških Slovencev, ki so delovali na področju znanosti.

DEVANA IN LOJZKA

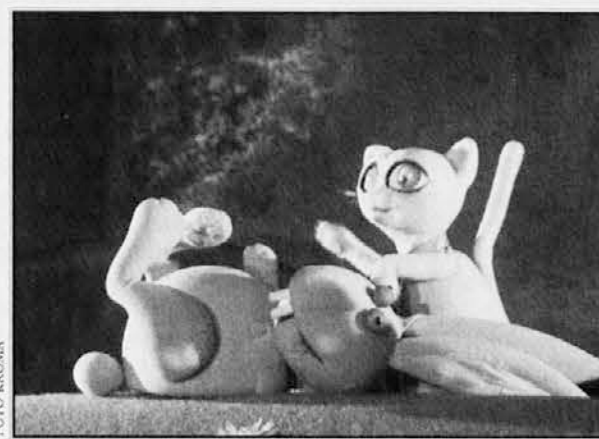
SKLAD MITJA ČUK

PRED KONCEM LETA ŠE TRI ŠTEVILKE ŠKRATA

Pred koncem starega leta 1999 so izšle še tri dvojne številke Škrata, glasila Sklada Mitja Čuk. Jesenska številka (7-8) je izšla že pred časom, zadnji (9-10 in 11-12) pa sta prišli v naše uredništvo že v novem letu, ena za drugo. Vse tri številke prinašajo vrsto zanimivih prispevkov na različne tematike, od nasilja v medijih, otrokovega govora in proglasitve A.M. Slomška za blaženega pa do premagovanja raztresenosti, vaj za boljši jezik in za boljše gibanje, stanja slovensčine danes in spoznavanja matične domovine Slovenije. Poseben prostor v številki 9-10 zavzema pomembna obletnica, in sicer 20-letnica Sklada Mitja Čuk; zadnja številka (11-12) pa je že v znamenju komaj minulih božičnih in novoletnih praznikov (s tem v zvezi je objavljena *Božična zgodba* Ivana Cankarja. Podrobneje bomo o pestrnih številkah Škrata poročali pozneje.

V SVETOIVANSKEM MARIJINEM DOMU

ZOPET SE JE ZAVRTEL GLEDALIŠKI VRTILJAK

V nedeljo, 16. t.m., je bila na sporedu prva abonmajška predstava Gledališkega vrtiljaka, ki ga prireja Radijski oder v sodelovanju s Slovensko prosveto in PDG iz Nove Gorice, v novem letu 2000. Občinstvo malčkov ter njih-

vih staršev in sorodnikov je razveselilo Lutkovno gledališče iz Ljubljane s predstavo Svetlane Makarovič in Janija Goloba *Tacamuca*. Delo je zrežirala Barbara Hieng Samobor.

PREDSTAVITEV PRAVNEGA LEKSIKONA

V ponedeljek, 17. januarja, so v zborni dvorani Visoke šole modernih jezikov za prevajalce in tolmače v prostorih Narodnega doma v Trstu predstavili *Slovenski pravni leksikon*. Delo je izšlo lani jeseni pri založbi OST v Ljubljani, avtorji pa so odvetniki dr. Pavel Apovnik iz Celovca ter dr. Karlo Primožič in dr. Aleksander Feri iz Gorice. Šlo je za drugo predstavitev med Slovenci v Italiji (oktobra lani so delo predstavili v Gorici). Ob prisotnosti avtorjev in predstavnika založbe OST Antona Omerse je spregovorila prof. Marija Pirjevec, ki je v svojem posegu podčrtala pomembnost in večplastnost Slovenskega pravnega leksikona.

NA OBČINI

JAVNO ZBOROVANJE V ŠTANDREŽU

SEJA SLOVENSKE KONZULTE

Na goriški občini se je prejelo sredo, 12. t.m., sestala konzulta za slovensko manjšino. Predsednik dr. Damjan Paulin je najprej posebej pozdravil (poleg članov) prisotne povabljenih goste - slovenske občinske svetovalce (Erika Jazbar, Božidar Tabaj in Nataša Paulin), predsednike rajonskih svetov (Marjan Breščak za Štandrež, Silvan Primožič za Pevmo-Oslavje-Štmaver in njih predstavnike, Maro Černic za Placuto-Svetogorsko četrt). Na dnevnem redu je bilo predvsem srečanje omenjenih slovenskih izvoljenih predstavnikov na občinski ravni s člani konzulte, in to za boljše medsebojno poznavanje oz. za poglobitev problemov, ki so sedaj pred nami.

Predsednik je še najprej izpostavil nekaj dejstev v zvezi z delovanjem konzulte, še zlasti potem, ko sta dva člana iste (s strani Forza Italia oz. Severne lige) že večkrat polemično izjavila, da ne bosta več sodelovala pri sejah konzulte. Naj tu pripomnimo, da sta oba omenjena predstavnika še isto jutro imela na goriški občini tiskovno konferenco, ki se je udeležil tudi predsednik SPGS iz Trsta. Vsi skupaj so grobo napadli predsednika konzulte, poleg tega pa še iznesli svoja stališča v zvezi z zaščitnim zakonom, češ da je nepotreben...

Na seji so se oglasili vsi povabljeni občinski predstavniki in osvetlili vrsto vprašanih, ki spadajo med najpomembnejša v občinskem okviru in to zlasti za slovensko prebivalstvo. Sem spadajo npr. problemi šole, obmejnih odnosov med Gorico in Novo Gorico, socialnih zadev, kulturnega delovanja, razlašanja in drugih.

O URBANISTIČNEM NAČRTU

V Uradnem vestniku (*Bollettino ufficiale*) dežele Furlanije-Juljske krajine z dne 29. decembra je goriška občina objavila sprejetje novega splošnega regulacijskega načrta. Prizadeti občani in tudi organizacije imajo sedaj čas 30 dni, da priložijo občinski upravi ugovore glede na predvidevanja tega načrta.

Da bi predstavili načrtovane posege, ki specifično zanimajo štandreško skupnost, je rajonski svet sklical javno zborovanje v četrtek, 13. januarja, v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu. Zborovanja se je udeležil tudi občinski odbornik za urbanistiko arhitekt Dario Baresi. Številna udeležba je jasen dokaz, da novi urbanistični načrt zanima štandreško skupnost, ki je na zborovanju iznesla številne predloge in zahteve, da se komaj odobreni načrt spremeni. Skupščino je vodil predsednik rajonskega sveta Marjan Breščak, ki je predstavil stališča konzulte in zahteve, ki jih je rajonski svet že predstavil občinski upravi. Štandreška skupnost zahteva ohranitev zaselka Jeremitišče, znižanje zazidalnih kvocientov, razširitev pokopališča in nasprotuje novim površinam, namenjenim intenzivnim gradnjam in širjenju obrtniške cone.

Odbornik Baresi, ki je skušal opravičiti občinski načrt, se je znašel v velikih težavah, saj so mu prisotni s tehtnimi argumenti nasprotova-

li glede vseh spornih točk. V razpravo sta posegla tudi slovenska občinska svetovalca Nataša Paulin Peterin in Božidar Tabaj.

Javno zborovanje je jasno pokazalo, da štandreška skupnost želi ohraniti značilnosti kraja in nasprotuje posegom, ki bi spremenili te značilnosti in ogrozili sam obstoj vasi.

Nekateri posegi na zborovanju so bili zelo kritični in ostri do občinske uprave, ki ima do Štandreža mačehovski odnos in bremeni to skupnost s posegi na teritoriju, ki jih drugi kraji odklanjajo.

Na to zborovanje se je v italijanskem časopisu oglašila občinska koordinatorica stranke Forza Italia Renata Donati, ki je očitala, da gledajo Štandrežci samo na svoje interese in ne upoštevajo skupnih. Pri tem omenjena predstavnica gibanja Forza Italia pozablja, da je Štandrež v zadnjih desetletjih zaradi urbanističnih in drugih izbir že žrtvoval večino svojega ozemlja in da je občina enostavno preselila izbire, ki naj bi bile v skupnem interesu, iz Ločnika v Štandrež in s tem razbremenila en del občinskega teritorija na škodo Štandreža. Ne gre torej za nobene skupne interese, ampak za načrtno krčenje slovenskega prostora v Štandrežu.

Podobna javna srečanja načrtujejo tudi drugi rajonski sveti.

O KRAŠKEM PARKU

Goriški pokrajinski odbornik Alessandro Bon nam je pred dnevi poslal daljše poročilo, ki pobliže zadeva problematiko Kraškega parka. Odbornik ugotavlja, da so prizadete občinske uprave že na začetku lanskega leta posredovale deželni upravi listino, ki vsebuje splošne smernice, na katerih naj bi temeljil Kraški park. Ta lista je v zvezi z deželnim zakonom št. 42/96, ki ureja celotno problematiko. Deželna uprava pa do tega trenutka še ni zavzela stališča do tega dokumenta, kot tudi ni poskrbela, da bi se sprejeli ukrepi, ki jih predvideva že omenjeni deželni zakon. Deželna uprava prav tako ni odgovorila na pozive nekaterih prizadetih občin, kot sta npr. občina Doberdob in občina Tržič. Odbornik hkrati izraža zaskrbljenost, ker se širijo glasovi, da namerava deželna uprava spremeniti zakon št. 42, kar bi kazalo, da se namerava uprava vračati v preteklost. Hkrati deželna uprava, nadaljuje goriški pokrajinski odbornik, kaže nezanimanje za tako pomemben instrument gospodarskega turističnega vrednotenja teritorija, kot je vsak park, zlasti pa Kraški park. Goriška pokrajinska uprava zato zahteva, naj se celotna zadeva premakne z mrtve točke in naj se čimprej sprejmejo ukrepi, ki jih predvideva deželni zakon št. 42. Goriška pokrajinska uprava se hkrati bavi z mislijo, da bi sklicala sestanek županov prizadetih občin, ki naj natančno proučijo nastali položaj.

PREDSTAVITEV KNJIG IN MUZEJA

GORIŠKA KULTURA BOGATEJŠA

FOTO BUMBACA

V minulem tednu je goriška kulturna kronika zabeležila dva zlahtna dogodka. V četrtek, 13. t.m., so SKGZ, ZSKD, Slovensko planinsko društvo Gorica, založba B/V in Kulturni dom privabili v slovenski hram v ulici Brass množico ljudi na predstavitev treh izvrstnih knjig v slovenskem prevodu goriškega književnika in misleca Celsa Macorja. Fotomonografije *Na orlovih krilih*, *Aesontius* in *Tihote sozvočja* plemenitijo odlični posnetki primorskih fotografov.

Prisrčne predstavitve se je udeležil tudi Silvester Gabršček, državni sekretar na slovenskem ministrstvu za kulturo.

Le dva dni kasneje, v soboto, pa so v temeljito, a ne še dokončno obnovljeni stavbi nekdanjega samostana klaris na vogalu Verdijevega Korza in ulice sv. Klara

predstavili javnosti še tretje poglavje širokopotezne razstave o goriškem baroku. Oprtja so se poleg občinstva udeležile mestne oblasti in pa seveda goriški nadškof Dino De Antoni (na sliki ob županu). Novi prostori, ki so v notranjosti oblikovani s kamnom, lesom in železom, bodo namreč, predvidoma od junija dalje, prizorišče stalne razstave dragocenosti iz stolnega zaklada in umetnin, katerih lastnik je goriška Cerkev.

MESEČNIK

ZEMLJA EVROPE

Ob koncu leta 1999 je začel izhajati mesečnik *Zemlja Evrope*, *Terra d'Europa*, pri katerem sodelujejo pisci iz Gorice in Nove Gorice. To je razveseljiv dogodek, v skladu s težnjami za poglobitev stikov med mestoma ob meji. Ustanovitelj glasila je družba ASS, uredništvo vodi Chiara Corbato, uredništvo v Novi Gorici pa Marjana Remiaš.

V prvi številki je objavljenih več komentarjev, razmišljanj in drugih prispevkov, ki so jih napisali politiki in drugi javni delavci iz Nove Gorice in Gorice, pa tudi s širšega območja. Skoraj vsi obravnavajo preteklost in razmere v obeh Goricah ter presojajo potrebe in možnosti, da bi me-

sti tesneje sodelovali. Med avtorji prispevkov so tudi predsednik vlade F-Jk Roberto Antonione, predsednik goriške pokrajine Giorgio Brandolin, župana Nove Gorice in Gorice Špacapan in Valenti, pa še župnik v Solkanu dekan Vinko Paljk, enologinja Wanda Gradnik s Plešivega idr.

Kot smo slišali, se že pripravlja druga številka novega časnika. Prepričani smo, da bodo uredniki odpravili pomanjkljivosti, ki jih je natančen bralec opazil v prvi številki. Pozna se predvsem, da v tiskarni niso večši slovenščine, saj npr. manjka marsikateri strešica in so posamezne samostojne besede združene v eno. Kdor pozna razmere, zlasti dejstvo, da tukajšnji Italijani niso večši našega jezika, se bo strinjal, da bi pri takšni reviji morali tesneje sodelovati slovenski pisci.

RAZPIS 30. FESTIVALA DOMAČE GLASBE "ŠTEVERJAN 2000"

SKPD.F.B. Sedej iz Števerjana razpisuje 30. Festival domače glasbe Števerjan 2000, ki bo v Števerjanu 7., 8., in 9. julija med Borovci.

1 Festival je tekmovalnega značaja. Prijavijo se lahko vsi slovenski ansambli, ki gojijo narodno-zabavno glasbo.

2 Vsak ansambel mora izvajati dve skladbi. Prva mora biti izvorna in prvič izvedena na Festivalu v Števerjanu. Druga mora biti iz zakladnice najbolj priljubljenih uspešnic domače glasbe in napisana in izvedena (npr. na plošči) s strani najboljših slovenskih narodno-zabavnih ansamblov (npr. Avsenik, Slak, Veseli Planšarji, Miha Dolžan itd.). Ni dovoljena uporaba instrumentov, ki elektronsko proizvajajo zvok!

3 Festival poteka v treh dneh. Na prvih dveh večerih nastopijo vsi prijavljeni ansambli prvih dveh večerov. Njihov izbor in število določijo strokovna komisija.

4 Ansambli, ki so bili pripuščeni v finale, nastopijo z istima skladbama naslednji večer in se potegujejo za naslednje nagrade:

a) nagrada za najboljši ansambel Festivala in trofej društva F.B.Sedej 2.000.000 lir;

b) nagrada občinstva 1.000.000 lir;

c) nagrada za najboljšo vokalno izvedbo 700.000 lir;

č) nagrada za najboljšo izvedbo kvinteta 600.000 lir;

d) nagrada za najboljšo izvedbo tria 600.000 lir;

e) nagrada za najboljšo besedilo 300.000 lir;

f) nagrada za najboljšo melodijo 300.000 lir;

g) nagrada za najboljšega debitanta 300.000 lir.

5 O vstopu v finale in podelitvi nagrad pod točkami a, c, č, d, f, g določa komisija, ki jo sestavljajo glasbeni strokovnjaki in predstavniki organizatorjev, ki predseduje komisiji. O nagradi pod točko e) odloča komisija, ki jo sestavljajo literati in jezikoslovci.

6 Nagrado pod točko a), in sicer nagrado za najboljši ansambel Festivala, podeli strokovna komisija za splošni vtis ansambla (izvedba, melodija, predstavitev ansambla na odru itd.) in je podeljena izključno za izvorno skladbo.

Nagrado pod točko b), in sicer nagrado občinstva, podeli občinstvo na podlagi posebnih glasovnic. Ocena občinstva je osnovana izključno na izvedbi skladbe iz zakladnice najbolj priljubljenih uspešnic domače glasbe.

Nagradi pod točko c), in sicer nagrado za najboljšo vokalno izvedbo, in točko e), in sicer za najboljšo besedilo, podeli strokovna komisija za najboljšo izvedbo oz. besedilo izvorne skladbe.

Nagradi pod točko č), in sicer nagrado za najboljšo izvedbo kvinteta, in točko d), in sicer za najboljšo izvedbo tria, podeli strokovna komisija na podlagi izvedbe obeh skladb.

Nagrado pod točko g) podeli komisija najboljšemu ansamblu med tistimi, ki prvič nastopajo na Festivalu.

Ansambel, ki je prejel nagrado pod točko a), nagrado za najboljši ansambel Festivala, ne more prejeti nobene druge nagrade.

7 Prijava mora vsebovati: a) naziv ansambla, sedež in datum ustanovitve; b) naslov ansambla ali njegovega vodje, kamor bodo naslovljeni bodoči dopisi, ter

nujno telefonsko številko; c) besedilo in notno gradivo izvorne skladbe;

č) naslov in izvornega izvajalca skladbe iz zakladnice najbolj priljubljenih uspešnic domače glasbe; d) število članov ansambla in njihovo funkcijo v ansamblu; e) fotografijo in kratek zgodovinski opis ansambla.

Podatki morajo biti čitljivi in popolni, rok za prijavo bo potekel 15. maja 2000. Prijave morajo biti poslani na naslov: SKPD.F.B. Sedej, Trg Svobode št.6, 34070 Števerjan, Gorica-Italija.

8 Organizator si prevzema stroške večerje in prenočišča ansambla. Vsi ostali stroški so v breme ansambla!

9 Organizator si pridružuje pravico, da po potrebi spremeni navedena pravila.

10 Prijava na Festival pomeni tudi privoljenje na snemanje za radijske oz. televizijske programe.

Za informacije se lahko obrnete na tajnico društva vsak dan, razen sobot in nedelj, od 13.30 dalje, oz. pisмено na naslov društva. Tajnica: Franka Padovan, tel 0481 884037 (884160), fax 0481 884037, mobitel 0338 7812271.

OD 15. JANUARJA 2000

DO 15. FEBRUARJA 2000

TRGOVINA

IL BOTTONE

Nadja Sošol

GORICA - TRAVNIK 26

Vam nudi veliko izbiro
spodnjega perila, nogavic in pižam
za moške in ženske

S POPUSTI OD 10 DO 50%

V ŠTEVERJANU

KONCERT NEW SWING QUARTETA V AVDITORIJU

POZDRAV
LETU 2000

Števerjanska občinska uprava je želela zabeležiti na poseben način začetek leta 2000. V komaj minulem stoletju so pač Števerjanci prestali in doživeli veliko gorja in grozot. Želja vseh je ta, da bi vstopili v novo, boljše in miru polno tisočletje.

V božični in novoletni voščilnici, ki so jo prejele domov vse števerjanske in jazbinske družine, je župan Hadrijan Corsi v ljubeznivo povabil vse sovaščane in prijatelje na Silvestrovo praznovanje na trg Svobode pred faro cerkev, da bi skupno dočakali zatón starega in zarjo novega tisočletja. Pobudnik praznične večera je bila občinska uprava, konkretna prireditelj večera pa sta bili vaški društvi oz. društvo, saj se je organizacijskemu povabilu odzvalo le prosvetno društvo F.B. Sedej. Prisotne so člani društva pogostili najprej s pršutom in sirom, zatem pa s toplo vabljenim prigrizkom, s klobaso, zeljem in krompirčkom. Dobro založeni kioski je nudil tudi vroče vino in pa topel čaj. Večer je bil obarvan s slovensko narodno-zabavno glasbo, z valčki, plesom, smehom in domačo besedo. Novorojenčku letu 2000 smo nazdravili s penečim se vinom domačih kmetovalcev. Novo tisočletje je opolnoči pozdravil ognjemet, za katerega so poskrbeli člani društva, denarno pa ga podprli dobri števerjanci. Pokajoči in barvni ognjemet se je pričel s slavnostnim zvonjenjem števerjanskih zvonov, zaključil pa se je z duhovnim pritrkovanjem domačih pritrkovalcev. Nazadnje je treba poudariti dejstvo, da je bil uspešni večer v celotni brezplačen, darovala sta ga namreč občinska uprava in trud ljudi, katerim so pri srcu družba, skupnost in toplina, čeprav sredi mrzlega zimskega decembrskega dne, apomembnega in enkratnega večera.

MARJAN DRUFOVKA

PROSLAVLJANJE JUBILEJA
KMEČKE BANKE

HARJET DORNIK

Gorica je spet gostila zelo priljubljeno vokalno skupino New Swing Quartet. Koncert izjemnih izvajalcev je v soboto, 15. januarja, poklonila svojim slovenskim in italijanskim članom, delovnim partnerjem in prijateljem Kmečke banka. Za to pobudo, ki se uvršča v niz prireditev ob 90-letnici njenega delovanja, je primerno izbrala samo srce mesta, deželni avditorij, ki bi moral simbolno ponazoriti stičišče vseh kultur, prisotnih na tem ozemlju.

Pred koncertom je o devetdesetletni poti slovenske bančne ustanove spregovoril sedanjí predsednik njenega upravnega sveta dr. Diego Marvin. Prikazal je zgodovinska ozadja, ki so privedla do njene ustanovitve dne 11.2.1909, njen težki obstoj v vojnih in medvojnih letih, razcvet ustanove v zadnjih dveh desetletjih z vmesno komisar-sko upravo in skrb sedanje uprave, da bi banka v teh prelom-

raj, ki so se v preteklosti odlikovale za razvoj slovenske bančne ustanove. To so bivši dolgoletni predsednik Ksaverij Leban, bivši ravnatelj Zoro Škerk in nekdanji uslužbenki Valerija Figelj in Tatjana Plahuta.

Po tej pristrčni slovesnosti so na oder stopili člani New Swing Quarteta Dare Hering (prvi tenor), Oto Pestner (drugi tenor), Tomaž Kozlevčar, ki je na začetku devetdesetih let zamenjal baritona Rada Ra-

demintridesetih do sedaj izdanih ploščah. S svojo sobotno brezhibno in globoko doživeto interpretacijo biserov iz črnske glasbene zakladnice in izredno usklajenim mojstrskim izvajanjem so povsem očarali prisotne in jih pritegnili v svet songov, ki so jih izvajali velikani črnske duhovne glasbe Mahalia Jackson, Golden Gate Quartet, s katerim so pred leti tudi nastopali, in sam Elvis Presley. Ritmična in interpretacijska moč štirih pevcev je ponovno potrdila, da sodi ta skupina med najboljše svetovne izvajalce tovrstne glasbe in na tem področju povsem častno zastopa svojo domovino in slovensko ustvarjalnost širrom po svetu.

Koncert kvarteta je bil skupno z razstavo Saše Šantla v Kulturnem domu uvod v praznovanje 90-letnice obstoja Kmečke banke. V prihodnjih tednih se bodo zvrstile še druge pobude, med temi je prva na vrsti izdaja brošure o banki izpod peresa časnikarja Marka Waltritscha.

Kmečka banka je z izbiro izjemnega kvarteta še enkrat potrdila, da ima poslušalci za kulturno ustvarjanje in zblizevanje med narodi na tem pomembnem stičišču. Čeprav si lahko pričakujemo, da bo potrebno zlitje s čedaj-sko banko v marsičem prizadelo njeno specifično, si vendarle želimo, da bi ji čimbolj uspelo ohraniti svoje mesto in poslanstvo v našem prostoru in med našimi ljudmi tudi v bodoče.

nih spreminjanjih ohranila svojo identiteto tudi v bodoče, odtod izbira povezave s Čedajsko ljudsko banko. Ob koncu poročila je dr. Marvin podelil priznanja štirim zaslužnim osebnostim (na sliki zgo-

ZCPZ: MAJA KONCERT
TOMČEVIIH PESMI

Odbor Združenja cerkvenih pevskih zborov Gorica je na seji 12. t.m. razpravljalo o tradicionalni spomladanski reviji cerkvenih zborov. Sklenjeno je bilo, da bo letošnja revija v celoti posvečena cerkvenim skladbam Matije Tomca, čigar 100-letnica rojstva je bila decembra 1999. Koncert bo 7. maja v župnijski cerkvi v Štandrežu. Združenje bo preskrbelo zborom fotokopije Tomčevih skladb.

dovška, in Marjan Petan (bas). Ob spremljavi Radko Divjak Banda, štirih mladih mojstrskih jazzovskih glasbenikov, so dobro uro prepevali spiritualse in gospele, s katerimi so se pred enaintridesetimi leti "zastupili" pri Golden Gate Quartetu. Z njimi skušajo na svojih številnih nastopih na slovenskih, evropskih in ameriških odrih "zastupati" tudi poslušalce. Kvartet je veliko črnskih duhovnih pesmi posnel na se-

OBVESTILA

VPETEK, 21. t.m., bo ob 20.30 v Kulturnem domu v Gorici v okviru festivala *Across The Border* večer, posvečen italijanskemu kantavtorju Fabriziu de Andreju z naslovom *Tribute to Fabrizio de Andrè - Mille anni al mondo, mille ancora...* Vstopnine ni, zaželeni so prostovoljni prispevki, namenjeni dobrodelnim namenom.

V GALERIJU Kulturnega doma v Gorici je do 26. januarja odprta razstava akvarelov Saše Šantla z naslovom *Ciklus narodnih noš*, ki jo prireja Kmečka banka iz Gorice ob 90. obletnici ustanovitve. Oglej je možen potem urniku: od 9. do 13. ure in od 16. do 18. ure ter med večernimi prireditvami.

SREČANJE PASTORALNIH delavcev. Dne 27. t.m. bo ob 20. uri v Gabrjah ob Vipavi srečanje pastoralnih delavcev štandreške dekanije in tudi drugih, ki so 9.12.1999 začeli pogovor o jubilejnem romanju v Oglej 2.4. 2000 ter o ljudskem misijonu okt. 2001.

SLOVENSKO PLANINSKO društvo Gorica vabi v četrtek, 27. januarja, ob 20.30 v čitalnico knjižnice v Križni ulici 3 na planinski večer - projekcijo barvnih diapozitivov, ki jih je v lanskem sezoni posnel Vladi Brešan. To bo tudi priložnost za oblikovanje programa planinskih izletov v sezoni 2000.

PDRUPA-Peč prireja v nedeljo, 6. februarja, smučarski izlet v Arnoldstein. Za informacije Tanja Kovic (tel. 0481 882285), Andrej Čevdek (tel. 0481 882050).

SEDEŽ SLOVENSKE skupnosti v Gorici na Drevoredu 20. septembra 118 je odprt vsem ob ponedeljkih, sredo in petkih od 10. do 12. ure.

SLOVENEK, 40 let, z aktivnim znanjem angleškega in grškega ter pasivnim španskega in francoskega jezika išče službo kot polagalec keramike, tesar-krovec, pleskar ali mizar oz. kakršnokoli drugo službo. Tel. 0481 81965 vsak dan od 14. do 15. ure.

DAROVI

ZA KULTURNI center Lojze Bratuž: Marija, Janez in Metka ob šestnajsti obletnici smrti očeta dr. Antona Kacina 300.000 lir; ob 8. obl. smrti dragega moža Ivana daruje žena Jožica Breclj 100.000.

ZA CERKEV v Števerjanu: namesto cvetja na grob pok. Albertu Korenu msgr. Oskar Simčič 100.000; druž. Gravnar 100.000; stricu in krstnemu botru Valentina in Eliana 100.000; žena, otroci, mati, sestra Bruna in Jerica z družinama 500.000; druž. Mirko Nikolosi 100.000; njegovi vrstniki (l. 1941) 850.000; druž. Koren, Klanjšček, Bellomi 500.000; druž. Ciril Terpin 100.000; družina Slavko Klanjšček 100.000; druž. Jožef Devinar 100.000; Ivan Maraž 100.000; Viktorija Maraž 50.000; bratanci Tomažič 150.000 lir. Družini Maraž-Bednarik za nov daritveni oltar 100.000; druž. Remigij Ciglič za ogrevanje 100.000; N.N. 40.000; N.N. 50.000; N.N. 35.000; N.N. 35.000 lir.

ZA CERKVENI pevski zbor v Števerjanu namesto cvetja na grob pok. Albertu Korenu: stricu in krstnemu botru Valentina in Eliana 150.000; žena, otroci, mati, sestra Bruna in Jerica z družinama 150.000; družine Terpin s Klanca 100.000 lir.

ZA SKLAD sestre Mihelangele Maraž: družina Gravnar 50.000; druž. Slavko Klanjšček 100.000; prijatelja Boris in Lucija 100.000 lir.

ZA CERKEV na Jazbinah: za večno luč N.N. 80.000; za nove orgle N.N. 1.000.000 lir.

Ostali darovi prihodnjič.

ČESTITKE

Dobrodošel, NIKOLAJ, Bog te živi! Čestitaj mami Valentini, očku Damjanu pa tudi bratcu Mateju. SD Sončnica

Z mlado družino, ki jo je osrečil drugorojenček NIKOLAJ, se veseli tudi naše uredništvo.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ
DRAMSKI ODSEK

Marjan Marinc

POROČIL SE BOM S SVOJO ŽENO

KOMEDIJA V TREH DELIH

REŽISER Emil Aberšek

STROKOVNI SODELAVEC Janez Starina

Štandrež, župnijska dvorana Anton Gregorčič

PREMIERA: sobota, 29. januarja 2000, ob 20.30

PONOVI: nedelja, 30. januarja 2000, ob 17. uri

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

V razstavnih prostorih Kulturnega centra
Lojze Bratuž bo razstavljala

VESELKA ŠORLI PUC

Umetnico bo predstavila Verena Koršič Zorn.

ODPRTJE RAZSTAVE BO V SREDO, 26. JANUARJA 2000,
OB 18. URI. VLJUDNO VABLJENI!

Koncertna sezona 1999/2000

VEČER SAMOSPEVOV

MARKO FINK, bas-bariton

NATAŠA VALANT, klavir

Velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž, četrtek,
27. januarja 2000, ob 20.30.

SKRD JADRO s pokroviteljstvom ZVEZE SLOVENSKE
KATOLIŠKE PROSVETE

vabi na

SREČANJE S PISATELJEM IN ZDRAVNIKOM
RAFKOM DOLHARJEM

Gost bo predstavil svojo knjigo *Kraška sinfonija* v izvirniku in italijanskem prevodu.

Petek, 28. t.m., ob 20.30 na sedežu društva v Romjanu.

11

ČETRTEK
20. JANUARJA
2000

KOROŠKA

CELOVŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

MOHORJEV KNJIŽNI DAR

Celovška Mohorjeva je za knjižni dar leta 2000 pripravila naslednje knjige: tradicionalni *Koledar* - na 176 straneh se za vsakega Slovenca po svetu najde kaj zanimivega; večernice *Strelji v Sarajevu*, avtorja Mila Dora, o atentatu na avstrijskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda 28. junija 1914; otroško knjigo *Franceve božične zgodbe*, ki bo zanimiva za marsikatero-

ga najstnika in tudi starejše bralce, ter stvarno knjigo *Bezeg za mladost, zdravje in lepoto* (avtorja Manfreda Neuholda in v prevodu Tatjana in Alojza Angerer), ki na 126 straneh poleg zdravilnih moči tega cveta prikazuje številne barvne fotografije.

Seveda ne smemo pozabiti na družinsko *Pratiko*, ki ne bi smela manjkati v nobeni slovenski družini.

RB

SEDMA IZDAJA

IZ ZBIRKE "TAKO SMO ŽIVELI"

Kdo bi si mislil pred šestimi leti, ko je izšla prva knjiga življenjskega koroških Slovencev *Tako smo živeli*, mislil, da se bo porodilo toliko "otrok"! Dne 3. decembra lani je bila nam-reč v prostorih Krščanske kulturne zveze v Celovcu predstavljena že sedma tovrstna knjiga. Čeprav za mnoge številka sedem nima magične vrednosti, je v tem primeru podana izjema.

Urednica dr. Marija Makarovič je vedno bolj prepričana o pomembnosti takih zapisov - za katere se zanimajo znanstveni inštituti -, zato tudi ohranja jezikovna narečja oz. besedila takšna, kakršna so.

Devet Korošcev iz vseh treh dolin - Roža, Podjune in tokrat Zilje - je v tej knjigi opisalo svoje življenjske navade, izkušnje in trpka ali lepa spoznanja. Čeprav se včasih zgodi, da kdo o sebi - tudi zaradi strahu pred okolico oz. nemško govorečimi - ne govori rad, so razveseljive izkušnje, da so sinovi oz. hčere po smrti pričevalca hvaležni za take vrste dokumentacije, ki bi sicer ostala prikrita. Avtorica knjige, sicer brez vozniškega dovoljenja, je za to izdajo ljudi hodila obiskovat z vlakom in peš, kar je tudi bila zanimiva izkušnja.

Že so pripravljene rokopisi za knjigo številka osem, v načrtu pa je priti do številke deset. Zaradi zanimivosti pričevanj je v načrtu tudi uresničitev video-dokumentacije; čas bo pokazal, kdaj bo to možno. Vsekakor lep uspeh.

RB

ZBIRKA PESMI

"METULJ" GUSTAVA JANUŠA

Mohorjeva družba v Celovcu je nedavno izdala, založila in natisnila zgodnje pesmi koroškega pesnika in slikarja Gustava Januša. Naslov zbirke je *Metulj / Der Schmetterling / La farfalla / The butterfly*. Izšla je v štirih jezikih, poleg slovenskega še v nemščini, italijanščini in angleščini. Spremno besedo k zbirki je napisal Fabjan Hafner; v zapisu skuša bralcu približati pesniški jezik in izvirne oblike pesnjenja tega pomembnega koroškega umetnika. Pesnikova govorica je sodobna, jasna in preprosta ter obenem hudomušna in zato utegne prevzemati tudi mladega človeka. Naj navedemo nekaj verzov iz Januševe značilne pesmi *V mestu*:

Ko sem prišel v mesto, sem videl veliko hiš, ki so imele velika okna, videl sem avtomobile in veliko ljudi, ki so hiteli in mimogrede občudovali razkošne izložbe. Nikjer pa nisem videl češenj v cvetju. Prihodnjič bom vzel nekaj cvetja s seboj.

Pesnikova satira je obdana z otožnostjo in je človeško globoka, zato pesmi priporočamo v branje.

Zbirka je trdo vezana in odlično oblikovana. Tudi zato predstavlja lep in svež poklon Mohorjeve založbe v Celovcu bralcem.

ADA KLINČON

ANDREA FABRIS O DELU PRI ZADRUGI NAPO

"ZA OVREDNOTENJE SADOV NAŠE ZEMLJE IN ZA ŽIVLJENJE NAŠIH VASI"

ERIKA JAZBAR

Naravno bogastvo in ljubki gorski zaselki Nadiških dolin predstavljajo za turiste lepo priložnost za nedeljski izlet in obisk pri sorojakih iz videmske pokrajine, za tamkajšnje prebivalce, predvsem za tiste, ki se ukvarjajo s kmetijstvom oziroma živinorejo, pa povzročajo zelo pogosto nemalo problemov. Tradicionalno kmetijstvo je panoga, s katero se preživlja iz leta v leto manj družin kljub nelahkim geo-klimatskim razmeram pa je beneško-slovenskih kmetov kar nekaj. O njihovi stvarnosti in vsakdanjih težavah smo se pogovorili z odgovornim pri zadrugi NAPO, v katero je včlanjenih 20 kmetovalcev oz. proizvajalcev iz Nadiških dolin.

Andrea Fabris, spregovoriva najprej o vaši zadrugi...

Zadruga NAPO (Nuova associazione produttori ortofrutticoli) družni domače proizvajalce sadja in zelenjave v tej obliki, da zbira krajevno produkcijo jabolk, kostanja, vrtnarije, medu in drugih značilnih sadov naše zemlje, jih prodaja, predstavlja in nudi vsem članom potrebne informacije oz. pomoč. V zadrugo je včlanjenih dvajset krajevnih proizvajalcev, kmetovalcev in tudi takih, ki so poljedelci le ob prostem času oziroma jeseni, ko je naša zemlja posebno bogata z darovi. Slednjim nudimo potrebno strukturo, kateri lahko

prodajo npr. kostanje, ki bi jih sicer zaradi raznih birokratsko-organizacijskih zapletov sploh ne pobirali.

Kako bi objeli najznačilnejše darove zemlje Nadiških dolin?

Najprej bi rad podčrtal, da se pri naši zadrugi zbirajo le pridelki, ki rastejo in dozorevajo izključno v Nadiških dolinah in so za našo zemljo značilni. V prvi vrsti torej razpolagamo vsako leto s tisoč petsto stoti jabolk raznih vrst, ki so značilne za višje lege. Vsi tisti, ki radi zahajajo v Benečijo, vedo, da se po naših gozdovih najdejo kakovostne sorte kostanja; ta sadež nam posredujejo člani, ki se poklicno ne ukvarjajo s sadjarstvom, temveč, lahko bi rekli, le jeseni. Zadruga jim nudi možnost, da prodajo svoj kostanj in nekaj zaslužijo, kar okrepi družinsko bilanco. Ob domači vrtnariji lahko pri nas dobite krompir, fižol in bučke; tudi v tem primeru gre za posebne sorte zelenjave, ki je posebno trpežna in raste v gorskih zaselkih. Naša zadruga nadalje sodeluje z zadrugama Cividale in Azzida, ki proizvajata mlečne izdelke; pri tem pa uporabljata mleko, ki jim ga posredujejo živinorejci iz naših dolin. Imamo tudi članico, ki se ukvarja s čebelarstvom, razpolagamo torej tudi z domačim medom.

Kje lahko obiskovalci Nadiških dolin kupijo omenjene dobrote?

V špeterski industrijski coni razpolagamo s prodajalno, v kateri boste lahko kupili pridelke naših članov, to pomeni sadje, zelenjavo, med, marmelado, mleko in mlečne izdelke. Nudimo tudi jabolčni sok in suho sadje, kajti pri nas ničesar ne zapravimo, tako da manjše in estetsko neprivlačno sadje, ki je za razvajenega kupca nezanimivo, spreminjamo v sok ali suho sadje.

Naša jabolka prodajamo v vrečkah, na katerih jasno piše, odkod prihajajo, to pomeni, da jamčimo za kvaliteto. Ob naši trgovini pa lahko kupite naše pridelke tudi v prodajalnah mlekarne Cividale in zadruga Premariacco.

Veliko si seveda prizadevamo, da bi nas spoznal čim širši krog ljudi, zato pogosto sodelujemo pri raznih srečanjih, sejnih in tovrstnih pobudah.

STRAN 14

OBVESTILO

V soboto, 22. t.m., bo ob 17. uri v hotelu Hvala v Kobarihu 30. jubilejno srečanje Slovencev iz Benečije in Gornjega Posočja. Tradicionalno snidenje slovenskih obmejnih upraviteljev in družbeno-političnih delavcev prirejajo občine Kobarid, Tolmin, Bovec ter Upravna enota Tolmin. Na letošnjem novoletnem srečanju pričakujejo ministra za šolstvo Slovenije Pavla Zgago, ministra za kulturo in domačina Jožefa Školča, Mihaelo Logar ter Silvestra Gabrščka.

V BOVCU O SODELOVANJU

POBUDE ČEZ MEJO

Predlogi o čezmejnem sodelovanju se vrstijo z obeh strani slovensko-italijanske meje, a je med njimi težko sproščeno izbirati, saj je Slovenija z italijanske in v zadnjem času tudi z avstrijske strani izpostavljena neenakopravnemu "povezovanju" kot pogoj vstopanja v EU. V teh pogojih bolj počasi nastaja zaupanje in zblizjevanje ugodno vzdušje, predsodki se ne manjšajo in je nevarnost za nastajanje novih. Brez pomislekov zato ni šlo niti ob zdajšnjem takšnem srečanju županov in drugih občinskih predstavnikov decembra na Stari gori pri Čedadu, kjer so podpisali pismo o nameri. O tem dogodku in možnostih, ki jih ponuja, so razpravljali nedavno tudi na bovškem občinskem svetu. Tako župan kot svetovalci so dokazali, da stojijo glede teh stvari trdno na tleh. V razpravi je bilo namreč rečeno, da je treba te pobude bolj opredeliti. V zadnjem obdobju poteka namreč veliko dejavnosti v zvezi z povezovanjem in oblikovanjem čezmejnih institucij, zato bodo v občini Bovec v kratkem zavzeli stališče v tej zvezi in predvsem ugotovili možne učinke takega povezovanja, da ne bo zgolj služilo interesom na drugi strani meje. Sicer so rekli povezovanju da, vendar v smislu sodelovanja z jasnimi cilji in učinki tudi na slovenski strani. Pristajanje na nejasne in pristransko motivirane povezave gotovo ne koristi, lahko pa celo škoduje.

MIRAN MIHELIČ

VPISOVANJU

JURIJ PALJK

Seveda mislimo na vpisovanje naših malčkov v slovenske šole v Italiji. Že leta in leta govorimo o tem, kako je slovenska šola v Italiji morda najbolj verodostojen pokazatelj naše stvarnosti. Prepričani smo, da so obstoj, življenje in delo naše slovenske manjšine v Italiji nerazdružljivo povezani s slovensko šolo, ki je temeljnega in nezamenljivega pomena za našo narodno skupnost. Težko, pravzaprav nemogoče si je namreč predstavljati obstoj slovenskega naroda, slovenske manjšine v Italiji brez šole v slovenskem jeziku.

Prav zato sem postal izjemno razočaran in tudi žalosten, ko sem ugotovil, da bo v Pevmi naslednje leto šlo v prvi razred slovenske šole izjemno malo otrok, če lahko sodimo po sedanjih vpisih. Ena od treh šolarjev v Pevmi bo tudi hčerka Tina. Ko so mi povedali, da bodo torej naslednje leto v prvem razredu OŠ Josip Abram v Pevmi samo trije šolarčki, sem vprašal, bolj samega sebe kot pa učiteljico Alenko, zakaj je tako.

prl nobene slovenske šole, a ni res tako. Slovenska šola je prepomembna stvar, da se ne bi tikala prav vsakega člana naše skupnosti. Če lahko nekoliko priredimo neko trditev, lahko zapišemo, da je slovenska šola prepomembna zadeva, da bi njeno usodo lahko prepustili samo slovenskim učiteljem in profesorjem.

Ko žalostno ugotavljamo, kako porazno je številčno stanje na naših šolah, se moramo tudi vprašati, zakaj je tako. Surovo, a zato zelo jasno, lahko zapišemo, da je do tega prišlo samo zato, ker ni otrok. Otroci sicer so, a jih je premalo, da bi lahko danes z vedrino zrl v prihodnost. Ljubimo torej premalo, v vseh pogledih.

Šola je tudi najboljši pokazatelj tihe asimilacije, ki nas iz dneva v dan požira, uničuje kot narod. Brez ovinkarjenja lahko rečemo, da je znano, kako so slovenski vrtci skoraj vsi polni, a po končanem vrtcu ne gredo vsi otroci v naše slovenske šole. Nekateri raje vpišejo otroka v italijansko šolo; mirno lahko zapišemo, da so s to odločitvijo starši otroka prikrajšali za veliko, temeljno stvar, saj so mu odvzeli možnost spoznavanja slovenskega jezika, omike, identitete. Nobena

skrivnost namreč ni, da je človek bogatejši, če že od rojstva spoznava dve kulturi, dva sveta, opazuje tiste skupne točke in to, kar dela enega različnega, a zato nič manj zanimivega od drugega.

"Saj bo znal vseeno slovensko, ker bom sama govorila slovensko z njim doma!" je klavrna tolažba slovenske matere, ki ne zdrži pritiska italijanske stvarnosti; v šolo se namreč ne hodi samo zaradi jezika, a tudi. Odnos, ki ga imamo do slovenske šole, do naših temeljev torej, je pokazatelj našega odnosa do življenja.

"Izberi življenje!" je geslo slovenske sinode, ki velja tudi za slovensko manjšino v Italiji. Če ga priredimo, lahko zapišemo: "Vpiši otroka v slovensko šolo!" To velja za vse, tudi in predvsem za tiste, ki živijo v narodno mešanih zakonih. Ker sem tudi sam njim podoben, lahko dam staremu šolo-obvezni otrok samo en nasvet: "Vpišite otroka v slovensko šolo, ker boste veseli, da ste mu omogočili spoznavati bogastvo, za katerega bi sicer bil za vedno prikrajšan. Slovenski jezik, omika, skupnost so namreč bogastvo, preveliko bogastvo, da bi ga razmetavali!"

PRIPRAVE NA PARLAMENTARNE VOLITVE

Z NOVIM DEMOSOM NA VOLITVE?

MARJAN DROBEŽ

V Sloveniji imajo večji politični dogodki, kot so zasedanja preiskovalnih parlamentarnih komisij in delovanje političnih strank, že močno poudarjeno predvolilno obeležje. Zvedelo se je, da bodo nove državnozbornske volitve v obdobju od začetka oktobra do konca novembra. Po pomembnosti dogajanja v prejšnjih dneh prednjači sporazum, ki sta ga izvršila odbora SDS in SKD dosegla o skupnem nastopu na volitvah. S tem sta položila temelje Novega Demosa, koalicije t.i. pomladnih političnih strank, ki bo s skupnimi kandidati nastopila na volitvah.

Sveta obeh političnih strank naj bi 20. januarja potrdila sporazum, s čimer bo Novi Demos tudi formalno ustanovljen. Predsednika SDS in SKD Janez Janša in Lojze Peterle poudarjata, da je sporazum o oblikovanju koalicije za nastop na državnozbornskih volitvah naletel na ugoden odziv in soglasje pri pomembnem delu slovenske javnosti, zlasti pa na podporo mnogih članov nekdanjih strank prvotnega Demosa. Sporazum med drugim določa, da bo koalicija svoj politični program uresničila z usklajenim nastopom na volitvah, s sestavo skupne vlade v primeru volilne zmage, z učinkovitim delovanjem zakonodajne in izvršne oblasti in tudi z upoštevanjem pobud civilne družbe. Kandi-

dati za nastop na volitvah bodo morali podpisati izjavo o lojalnosti koaliciji Novi Demos. V dokumentu je poudarjeno, da bo koalicija obveljala tudi v primeru, da bi v Sloveniji volitve namesto po dvokrožnem večinskem sistemu, kar bi bilo skladno z referendumom oz. njegovimi izidi ter z odločbo ustavnega sodišča, izvedli po zdaj veljavnem proporcionalnem volilnem sistemu. Simbol koalicije bi bil lipov list v slovenskih narodnih barvah.

V Novi Demos pa se še ni vključila Slovenska ljudska stranka. Kaže, da med trojico strank oz. njihovih predsednikov o koaliciji obstaja nekaj večjih nesoglasij, ki jih bo težko odpraviti. Medtem ko predsednik SKD Lojze Peterle daje ustanovitvi koalicije Novi Demos prednost pred združitvijo krščansko-demokratske in ljudske stranke, vztraja Marjan Podobnik na stališču, da je najprej potrebna združitev SLS in SKD, nato pa bi se nova združena politična stranka vključila v omenjeno koalicijo. Predsednik SLS tudi zavrača zahtevo Janeza Janše in Lojzeta Peterleta, naj ljudska stranka ob vključitvi v koalicijo Novi Demos izstopi kot koalicijski partner iz sedanje slovenske vlade.

Medtem je v središču pozornosti še vedno volilni sistem, po katerem bodo potekale prihodnje parlamentarne volitve. Janez Janša in Lojze Peterle sta opozorila predsednika vlade Janeza

Drnovška, da "poslanci največje vladne stranke LDS delujejo proti ustavi, ker ne upoštevajo in spoštujejo na referendumu izražene volje in odločbe ustavnega sodišča o uvedbi dvokrožnega večinskega sistema". Zaradi tega politična napetost narašča in država drsi v ustavno krizo. Poslanca Tone Anderlič iz LDS in Ciril Ribičič iz ZLSD pa zbirata podpise poslancev za pobudo o spremembi slovenske ustave. S spremembami bi dosegli uvedbo kombiniranega volilnega sistema (s povečanjem števila poslancev) ali ohranitev veljavnega proporcionalnega sistema z nekaterimi popravki.

O volilnem sistemu za prihodnje parlamentarne volitve bo državni zbor ponovno razpravjal proti koncu tega meseca.

MLADI ZA ZDRUŽITEV

Predsednik Mladih krščanskih demokratov (MDK) Valentin Hajdinjak je 14. t.m. poslal pismo Lojzetu Peterletu, Janezu Janši in Marjanu Podobniku, v katerem jih je pozval, naj vložijo maksimalen napor v oblikovanje predvolilne koalicije vseh treh strank ter se zavzamejo, da bo čimprej prišlo do njenega podpisa. MKD so namreč prepričani, da bo možno nadaljevati dela prvega Demosa ter združiti pozitivno slovensko energijo, le če bo k sporazumu pristopila tudi Slovenska ljudska stranka.

ČASTNIKI SLOVENSKE VOJSKE NA KOSOVU

V sestavo mednarodnih mirovniških sil na Kosovu je pred dnevi odpotovalo šest slovenskih častnikov, ki bodo delovali predvsem na področju civilnovojaških odnosov z javnostjo. Častnike vodi major Josip Bostič. Z odhodom te skupine izpolnjuje Slovenija svojo obljubo, dano že pred napadom zveze Nato na Zvezno republiko Jugoslavijo, da bo v primeru potrebe sodelovala v mirovni operaciji na Kosovu. Naloge skupine bodo odvisne od vodij posameznih odsekov mednarodnih sil, imenovanih Kfor, v katerih bodo slovenski častniki delali. Strokovna usposobljenost častnikov je različna. Uradno bodo nameščeni v poveljstvu Kforja v Prištini, njihovo delovno območje pa bosta Kosovo in tudi Makedonija. Častniki slovenske vojske bodo ostali v sestavi sil Kfor šest mesecev.

LETOS POMEMBNE OBLETNICE

Leta 2000 bodo v Sloveniji tudi obletnice dogodkov, ki so v preteklosti zaznamovali slovenski narod in vplivali na njegov razvoj. Dne 10. oktobra bo minilo 80 let od plebišcice na Koroškem, prav tako pa bo 12. novembra minilo 80 let od podpisa Rapalske pogodbe, s katero so Goriška, del Notranjske, Trst in Istra pripadli Italiji. Dne 26. novembra bo minilo 200 let od rojstva škofa Antona Martina Slomška. Nadalje bo 8. junija minilo 450 let od izida prvih slovenskih knjig, *Abecednika* in *Katekizma*. Praznovali bomo 200-letnico rojstva Franceta Prešerna, sicer pa je slovenska vlada leto 2000 razglasila za Prešernovo leto in leto kulture.

ZAKONSKA ZAŠČITA ZA GEOMETRIČNO SREDIŠČE SLOVENIJE

V zadnji številki *Poročevalca*, glasila državnega zbora, je bil objavljen predlog zakona o vzpostavitvi varstvenega režima na območju geometrijskega središča Slovenije. Le-to se nahaja v okolici naselja Slivno v občini Moravče in Litija. Za geometrijsko središče bi uvedli podobno varstveni režim, kakršen velja v narodnih parkih, denimo v Triglavskem narodnem parku. Geometrično središče države v Evropi poleg Slovenije ima le še Francija. Predlog o zaščiti geometričnega središča je v parlamentarni postopek vložil poslanec Franci Rokavec od SLS. Za omenjeno zaščito bi država iz svoje proračuna namenjala okoli 50 milijonov tolarjev letno.

DOVOLJ POTNIKOV ZA POLETE V BRUSELJ

Letalska povezava z Brusljem je zelo ugodna in poteka skoraj vsak dan. Na omenjeni progi letata letali Belgijske državne letalske družbe Sabena, ki ima 85 sedežev, in slovenskega letalskega prevoznika Adria Airways z 48 sedeži. Slovenija je zdaj v rednem in izrednem letalskem potniškem prometu prek letališča Brnik povezana s 33 evropskimi mesti.

BOGATO IN ŽIVAHNO DELOVANJE

KULTURNE VESTI IZ OBČINE MIREN KOSTANJEVICA

Lanski december je bil v občini Miren-Kostanjevica, predvsem pa v največjem kraju Mirnu, zaznamovan z več dogodki na kulturnem področju. Na prvem mestu je treba omeniti 35-letnico nepretrganega delovanja Moškega pevskega zbora Miren, ki so ga po vrstnem redu vodili Anton Klančič, Vojko Peršolja in Stanko Benko, sedaj pa ga vodi mladi mirenski glasbenik Matej Petejan. Ob tem pomembnem jubileju so v telovadnici mirenske osnovne šole 11. decembra lani organizirali širokopotezno zasnovano pevsko prireditev, na

kateri so poleg zbora-jubilanta nastopili še vsi ostali pevski zbori, ki delujejo v vasi. Pred številnim občinstvom so se zvrstili: župnijski mešani zbor Miren, župnijski dekleški zbor Miren, župnijski otroški zbor Miren, otroški zbor osnovne šole Miren in moška pevska skupina Chorus '97 iz Mirna (slednja je nastala v zadnjem času na pobudo ustanovitelja mirenskega moškega zbora Antona Klančiča). Zelo lepo je bilo videti in slišati vso to množico pevcev, med njimi tudi mnoge mlade, kar je porok, da zborovsko petje v tej vasi, v kateri ima že stoletno tradicijo, ne bo zamrlo. Slavju v Mirnu se je pridružil moški pevski zbor Kras iz bližnjega Opatjega sela, ki je tudi zapel nekaj pesmi.

22. decembra lani pa so v sejni sobi občinskega sveta v Mirnu predstavili knjigo zborovskih skladb domačina Antona Klančiča, ki nosi naslov *Ah, ti bori*. Na predstavitvi je uvodoma spregovoril podžupan mirensko-kostanjeviške občine Peter Budin, ki je nato predal besedo skladatelju. Avtor pesmarice je povedal, da obsega pesmi za moške zborne, prav tako za mešane in ženske. Besedila je črpal iz ustvarjalnosti domačih pesnikov, kot so Stanko Vuk, Vera Lestan in Ivan Štanta, posegel pa je tudi v ostalo slovensko zakladnico, npr. k Otonu Zupančiču, Josipu Murnu-Aleksandrovu, Alojzu Gradniku, Simonu Gregorčiču, Ljubki Šorli in drugim. Zbirka, ki pomeni hkrati skladateljev samostojni prvenec, šteje skupno 58 skladb. Njihov slog je v glavnem klasičen, izhajajoč iz pozno-romantičnega izročila, pri nekaterih pesmih, uglasbenih zlasti na sodobnejša besedila, pa se je poskusil tudi v zmerno modernem slogu.

Tudi občina Miren-Kostanjevica je leto 2000 počastila s posebno pobudo. Izdala je bogato ilustriran stenski koledar z reprodukcijami starih razglednic in fotografij, ki prikazujejo kraje te občine. Kot znano, so to vasi, obsegajoče spodnji del Vipavske doline (Miren, Orehovlje, Vrtoče, Bilje), na kraški planoti pa se občina razteza od Trstelja in Lipe navzdol z večjima krajema Kostanjevico in Opatjim selom. V koledarju so še posebej dragocene fotografije iz časa pred prvo svetovno vojno, saj so ti kraji zaradi bojev na soški fronti kasneje zelo spremenili zunanje lice. Na zemljepisne in kulturne značilnosti občine opozarja že barvna fotografija na naslovnici koledarja, posneta s kraškega hriba, odkoder se pod njim vidi Mirenski Grad z mogočno cerkvijo, okrog pa se raztezajo polja in travniki nižinskega dela občine. Vsekakor je izdaja koledarja pomembna kulturna pobuda, ki je rešila pozabe delček zgodovine teh krajev.

BOŽIČNICA NA MIRENSKEM GRADU

V nedeljo, 9. januarja, je na Mirenskem Gradu potekala tradicionalna 24. božičnica Goriškega pastoralnega področja. Tudi letos je imela običajen razpored, pričela se je namreč z mašo, med katero so prepevali združeni pevski zbori z Goriškega pod vodstvom g. Aleša Rupnika in ob orgelski spremljavi Antona Klančiča. Po evangeliju je krajše razmišljanje podal lazarist z Grada Anton Pust, ki je prisotne pevce opozoril na odgovornost njihove službe pri oblikovanju bogoslužja.

Sledil je nastop posamičnih pevskih zborov po naslednjem vrstnem redu: župnijski mešani zbor iz Mirna, cerkveni pevski zbor Šempe, mešani zbor Bilje, župnijski zbor Renče, župnijski zbor Osek, mešani zbor Opatje selo, mešani zbor Odmev Sv. gora in mešani zbor Kapela Nova Gorica. Vsi nastopajoči zbori so bili izključno mešani. Čeprav se je letošnje božičnice udeležilo manj zborov kot prejšnja leta, je prireditev kljub temu pokazala stanje cerkvene glasbe na večjem delu Goriške. Izvajanje pevskih zborov je bilo zadovoljivo in primerno božičnemu razpoloženju, tako da lahko trdimo, da je zborovsko petje v teh krajih, vsaj večjih, na dostojni ravni. Večina pevskih zborov si je izbrala tradicionalen slovenski božični repertoar, vsaj pri nekaterih pa smo zaznali stremenje po višji, umetniško poglobljeni in interpretacijsko dognani ravni.

Seveda pa osnovni namen božičnice ni umetniško-tekmovalen, marveč gre za pripevek goriških pevcev k obhajanju božičnih skrivnosti, mnogim cerkvenim pevskim zborom pa nudi sploh edino priložnost, da se predstavijo tudi zunaj domačega kraja. Skupno petje med mašo pa deluje povezovalno med župnijami in bi ga veljalo uresničevati tudi ob kakšni drugi priložnosti.

MV

IN MEMORIAM

DUHOVNIK FRANC GODNIČ

V sredo, 12. t.m., je ponoči v Duhovniškem domu v Šempetru umrl Franc Godnič. Luč sveta je zagledal v Komnu 22. decembra 1920 kot osmi od devetih otrok. Sam je povedal, da se je mama poročila z željo, da bi eden od sinov postal duhovnik. Bog pa je poklical kar dva, njega in brata Bernardina.

Šolal se je v Gorici. V gimnaziji je zbolel na pljučih in se je osem mesecev zdravil v zdravilišču. Po maturi l. 1942 je stopil v goriško bogoslovje. Zaradi boleznij je bil posvečen že 23. februarja 1946. Po novemnem zdravljenju po novi maši je potem eno leto preživel pri bratu Bernardinu, župniku v Vrtojbi. On in stric duhovnik Jože Godnič sta mu bila zgled dobrote, žive vere in delavnosti.

Leta 1948 je prišel za župnika v Bilje in ostal tu 22 let. V Biljah in Bukovici se je na pionirski način lotil sodobne kateheze. S sodelavci duhovniki je izdelal katekizme za osnovnošolski verouk. Ti so se razširili po vsej Sloveniji in so pomenili pravi katehetski pre-

porod. Z bratom Bernardinom sta na ciklostil razmnožila 120.000 izvodov katekizmov. L. 1959 je postal član Medškofijskega katehetskega sveta. Uvedel je tudi predšolski verouk, da bi bili že majhni otroci deležni krščanske vzgoje in duhovnega izkustva. S sosednjimi župniki si je prizadeval za redni mladinski verouk. Bil je pobudnik mladinskih katehez Veslajmo. Sad razvejanega in sodobnega dušnopastirskega dela in Božje milosti sta bila tudi dva duhovna poklica v župniji.

Leta 1970 je prišel za župnika v Podnanos in Lozice. Tu se je ukvarjal s pastoralno odraščalnih in bil pobudnik zakonskih skupin.

Zaradi slabega zdravja se je leta 1974 umaknil na dom v Komen. Odtod je šest let upravljal Gabrovico, obenem je pomagal župniku in dekanu msgr. Francu Krapežu ter sosednjim duhovnikom. Pred tremi leti je odšel v Duhovniški dom. Z daljšo molitvijo, s premišljanjem in razmišljanjem zrelega človeka, s pričevanjem življenja in trpljenja je gradil in podpiral Cerkev. Prav tedaj, ko človeku pojemajo moči in se vedno bolj manjšajo delovne sposobnosti, postanejo naši bolni bratje in sestre še bolj dra-

goceni v skrivnostnem načrtu Božje previdnosti.

Vsak dan je molil: "Ob uri moje smrti poklič me in k Tebi priti pusti me." Ko je prišel trenutek dokončnega prehoda v večnost k Očetu, je to storil z vedrim srcem, ne da bi žaloval za čimerkoli, kar je zapustil, ker je tudi smrt sprejel kot Očetov dar.

Slovo je bilo v Komnu večtrtek, 13. januarja. Skupaj s škofom Metodom Pirihom je somaševalo še 50 duhovnikov. Škof je naglasil, da je bil rajni mož človek in služabnik Cerkev. Zahvalil se mu je za vse, kar je s svojim neutrudnim delom, z molitvijo in pričevanjem naredil za Cerkev.

Od njega so se še poslovili predstavnik župnij Bilje, Podnanos, predstavnik župnije in molitvene skupine Komen, msgr. Gašper Rudolf, župnik župnije Kristusa Odrešenika v Novi Gorici, v imenu Goriškega pastoralnega območja, in msgr. Vladko Pirih, župnik v Postojni, v imenu sošolcev.

Rajni gospod Franc se je pridružil nebeški Cerkvi. Naj od tam prosi za našo Cerkev, da se bodo mnogi odločili služiti Bogu v svojih bratih in sestrah.

ME

SLOVENIJA

BOVEC / PRIZNANJA ZA POMOČ

PRVI KORAK

Občina Bovec je naminu-lem božičnem in novoletnem sprejemu podelila 19 srebrnih plaket z listino za posebne zasluge pri odpravi posledic potresa na svojem območju. Gre za izraženo pozornost za nesebično pomoč v dneh takoj po potresu in kasneje pri obnovi. Tri četrtine v potresu prizadetih stavb v Posočju je sedaj v sanaciji ali pa so se ljudje vanje že vse-tili. Plakete so podelili na podlagi posebnega pravilnika o priznanjih za pomoč pri odpravi posledic potresa, da lahko prebivalstvo tudi na ta način izkaže svojo neizmerno zahvalo.

V bovškem hotelu Alp, kjer je potekala prireditev, so zbranim gostom izrekli prijazno dobrodoščilo z zabavnim in kulturnim programom osnovnošolskih otrok. Ti so s svojo vedrino pokazali, da potresno vzdušje gre pomagovati tudi ob sproščajoči zabavi in kulturnih prireditvah, ki vračajo vedrino, mir in nove moči. Slavnostni govornik bovški župan Siniša Germovšek je povedal, da so poleg dobitnikov priznanj prispevali k številnim uspešnim dejanjem pomoči v preteklem letu še drugi občani. Poudaril je, da so s podeljevanjem priznanj zaslužnim šele začeli. Še jih bodo podeljevali ob priložnostih, ko se bodo tudi zaključevala dela na še neobnovljenih stavbah.

Občini in občanom je pomoč pripomogla pri uspešnejšem reševanju težav in zadreg, ko je prišlo do njih. Posebno takrat, ko občinska blagajna ni omogočala, da bi šle zadeve tako naglo h kraju, kot bi si vsi skupaj želeli. Pri tem je župan obžaloval, da tudi v takšnih situacijah državna oblast prelaga na občine vedno več obveznosti, a zanje ne zagotavlja ustrezne finančne podpore.

Srebrne plakete z listino so prejeli: Prostovoljno gasilsko društvo Bovec, Prostovoljno gasilsko društvo Srpenci, Prostovoljno gasilsko društvo Log pod Mangartom, Civilna zaščita občine Bovec, Radio-klub "BC" Bovec, Slovenska Karitas, Rdeči križ Slovenije, Nova KBM d.d. Maribor - področje Nova Gorica, Mestna občina Nova Gorica, Občina Miren-Kostanjevica, Občina Kanal, Občina Brda, Robert Trampuš (bivši bovški župan), Milan Štulc (CZ Bovec), Anton Bozji (poveljnik GDB), Miro Bzja (nam. pov. GDB), Vladimir Vulč, Danjel Krivec (nam. pov. CZB) in Siniša Germovšek (takratni predsednik občinskega sveta Bovec).

Poleg naštetih so se podelitve udeležili še predstavniki Državne tehnične pisarne, projektanti, nadzorni organi pri gradnji objektov in predstavniki številnih občin.

MIRAN MIHELIC

ITALIJANSKO PRAVO

DAVEK NA DEDOVANJA PO FINANČNEM ZAKONU

DAMJAN HLEDE

Že dalj časa se tako v javnosti kot v politični areni govori o reformi ali celo o odpravi obstoječega davka na dedovanja in darila. V tem smislu obstaja v parlamentu že več zakonskih predlogov. Z letošnjim finančnim zakonom se je zakonodajalec ra-

SPREMENBE TUDI NA PODROČJU DAVKA IVA

PODALJŠANE OLAJŠAVE ZA KMETIJSKO PODROČJE

Finančni zakon za leto 2000 je podaljšal dva časovna roka na kmetijskem področju, katerih zapadlost je bila predvidena 31. decembra 1999. Gre za rok vpisa kmetijskih stavb, ki so izgubile "kmetijske pogoje", v novi kataster stavb in za zaključni rok veljavnosti olajšav za t.i. malo kmetijsko lastnino (it. *piccola proprietà contadina*). Za vpis kmetijskih stavb, ki so izgubile kmetijske pogoje, v kataster stavb, je sedaj čas do 31. decembra 2000.

Olajšave za malo kmetijsko lastnino, ki so v veljavi že od leta 1954, pa so bile tokrat v zadnjem trenutku podaljšane še za dve leti, in sicer do 31. decembra leta 2001. Olajšava velja za nakupe kmetijskih zemljišč, za katere pritičeta državi registrski in hipotekarni davek v fiksni meri (250.000 lir vsaki) ter katastrski davek z davčno stopnjo v višini 1%. Olajšavo lahko koristijo samo dejanski neposredni obdelovalci, torej tisti, ki se neposredno in običajno ukvarjajo s poljedeljskim obdelovanjem ali z živinorejo, če delovna moč družinskega jedra ni manjša od ene tretjine tiste moči, ki je potrebna za vzdrževanje podjetja. Obstoj tega pogoja in površine posejanih kmetijskih zemljišč mora kupec dokazati s potrdilom, ki ga izdajo pokrajinski kmetijski uradi in ki ga je treba izročiti registrskemu uradu skupaj s kupoprodajno pogodbo. A gre za utečeno prakso, ki je vsem kmetijskim podjetnikom že dobro znana, tako da jim gre odložitve roka samo v dobro.

Manj v dobro jim gre seveda velika sprememba na področju davka Iva, ker je bil prav tako s finančnim zakonom ukinjen dosedanj poseben in ugodnejši režim, o čemer je še vedno v teku precejšnja debata in o čemer bomo podrobneje pisali kdaj drugič.

DH

hlo dotaknil tega področja in torej načel vprašanje, h kateremu se bo moral v bodoče po vsej verjetnosti vrniti in se ga lotiti bolj sistematično.

Osmi člen finančnega zakona zamenjuje obstoječo davčno tarifo, ki je priložena zakonu št. 346/90 o davku na dedovanja in darila. Edina sprememba pa obstoji v bistvu samo v povišanju davčne franšize, t.j. mere vrednosti, do katere so dedščine in darila proste davka na dedovanja in darila. Gre pa za povišanje "v dveh obročih", saj se je s 1. januarjem 2000 franšiza od prejšnjih 250 milijonov povišala na 350, s prvim januarjem leta 2001 pa bo prešla na 500 milijonov lir. Zakonodajalec ni pomislil, da bi poleg franšize lahko spremenil tudi obstoječe davčne stopnje, ki so ostale enake prejšnjim. To pomeni, da bodo sedaj dedščine in darila oproščeni tega davka do vrednosti 350 milijonov lir, na vrednost od 350 do 500 milijonov pa se bo računala - tako kot prej - 7-odstotna davčna stopnja in ne 3-odstotna, ki se je prej - kot prva stopnja davčne obremenitve - računala na vrednost od 250 do 350 milijonov. V bistvu je torej finančni zakon zgolj odpravil prejšnjo 3-odstotno davčno stopnjo na vrednost od 250 do 350 milijonov lir.

Kot je znano se davek računa samo na skupno vrednost dedščine ali darila le v primeru, ko je koristnik sorodnik v ravni črti ali zakonec pokojnika ali darovalca. V vseh drugih slučajih je treba davku na celotno vrednost dodati še davek na posamezni delež dedščine ali na posamezno darilo. Manjša je sorodstvena ali svaštvena vez, nižje so franšize in višje so davčne stopnje. Za te prenose se s finančnim zakonom ni nič spremenilo, tako da ostanje franšize in davčne stopnje iste kot prej. Zgoraj omenjena sprememba pa se bo seveda poznala tudi na teh prenosih, kolikor bo pač manjše davčno breme na skupno vrednost.

Povišanje franšize velja tudi za davek Invim. Ta bremeni dedovanja ali darila, ki vsebujejo nepremičnine (a le če jih je pokojnik ali darovalec kupil oz. prejel pred letom 1993) v višini 1% vrednosti nepremičnin, če je ta vrednost višja od 250 milijonov lir (sedaj 350 milijonov in prihodnje leto 500). Nespremenjena pa ostaneta hipotekarni in katastrski davek, ki bremeni dedovanja in darila z nepremičninami, v višini 3% vrednosti nepremičnin.

USTANOVNI OBČNI ZBOR ZDRUŽENJA KMEČKIH ŽENA

VLOGA ŽENSK PRI RAZVOJU KMETIJSTVA

Na teh straneh smo v zadnjem letu dni že nekajkrat poročali o zanimivih in koristnih pobudah in dejavnostih Zdrženja slovenskih kmečkih in podeželskih žena na Tržaškem. Pobudnice združenja so doma v raznih vaseh na Zahodnem Krasu; prav pozitivna izkušnja in spodbuda vse večjega števila žensk, ki so se želele včlaniti, pa je bila povod, da so se odločile, da se tudi formalno ustanovijo in primerno razširijo svoje delovanje. Zato so pripravile statut in v torek, 11. t.m., v prostorih Zadrženja kraške banke priredile ustanovni občni zbor, ki se ga je udeležilo res veliko žensk. Prisotna pa je bila tudi organizacijska tajnika Zveze kmetič Slovenije Mateja Suhodolnik, ki je v svojem pozdravnem nagovoru pozdravila novo združenje in podarila pomen, ki ga lahko

imajo take ustanove za osebnem rast in izobrazbo kmetič ter žensk na splošno in posredno za razvoj kmetijstva, saj imajo ženske v kmetijstvu izredno važno vlogo. Podobne misli so izrazili ravnatelj pokrajinskega nadzorništva dr. Gianni Degenhart in predsednik Kmečke zveze Alojz Debelis ter predsednik Zveze neposrednih obdelovalcev Dimitrij Žbogar.

Po uvodu predsednice pripravljalnega odbora Suzane Lovrečič Radovič in poročilih o delovanju, ki ga je podala Milena Rebula Forčič, ter blagajniškem poročilu Flavije Terčon Radovič, so prisotne članice odobrile statut. Združenje si postavlja za cilj delovanje na področju izobraževanja in širjenja kulture, krepitev samozavesti članic ter rekreacije. V tem smislu bodo nadaljevale s prirejanjem izo-

braževalnih predavanj in tečajev, organiziranjem strokovnih ekskurzij in izletov. Veliko pozornost pa nameravajo posvečati tudi osveščanju širše družbe o problematiki zdravega okolja in hrane ter vloge, ki jo lahko ima kmetijstvo na tem področju.

Soglasno odobreni statut in pristop večjega števila novih članic, tako da Združenje zdaj šteje že skoraj sto članic, pomeni, da je bilo potrebno in zaželeno ter da lahko v tem našem prostoru opravi veliko koristnega. Zdrav uradno ustanovljenemu Združenju slovenskih kmečkih in podeželskih žena naj torej voščimo in želimo, da bi uspešno lahko deloval in povezoval kmetice in ostale ženske, ki jih zanimajo vrtničarstvo, cvetje ali narava in zdrav način življenja.

Z 12. STRANI

"ZA OVREDNOTENJE..."

Katero so težave kmetijstva pri vas?

V naših krajih se ne moremo ponašati s številkami, ki jih lahko dosega kmetje, ki obdelujejo svoja polja ali sadovnjake v nižinah. Naše jabolke rastejo v goratih, težko dosegljivih površinah, ne razpolagamo z namakalnimi napravami, razlika med dnevnim in nočno temperaturo je velika... Na vsakem hektarju lahko poberejo od 250 stotov jabolok, medtem ko se v nižini številke podvojijo. Po drugi strani pa lahko trdimo, da je zaradi omenjenih dejavnikov kvaliteta naših jabolok bistveno boljša ob dejstvu da rastejo v odmaknjenih krajih, daleč od cest in ljudi.

Ovrednotenje sadov, ki so značilni za Nadiške doline, spada med vaše cilje.

Naša zadruga sodeluje pogosto z zavodom ERSA, predvsem pri tovrstnih raziskavah. Pred leti smo izbrali najboljše in najznačilnejše sorte jabolok in ustanovili v začetku sepljenjem, s tem da smo nudili domačim proizvajalcem cepiče. Naš namen je ohranitev domačih vrst sadja in tudi tistih dreves, ki so se prilagodila našemu podnebju. Pred kratkim smo dobili tudi prispevek iz programa 5b za tovrstno raziskavo o kostonjih. S pomočjo Gorske skupnosti bodo tehniški poiskali najlepše vrste kostonja, nato bodo z vegetalno reprodukcijo - to pomeni brez sepljenja - naredili nove sadike, ki jih bodo posredovali domačim kmetom.

Katera je primarna vloga vaše zadruge?

Ohranitev in oživitve kmetijstva v Nadiških dolinah. Naša zadruga bi rada nudila svojim članom in mlajšim generacijam možnost dela, ki lahko nudi veliko zadoščenj in seveda omogoči preživetje.

M.

VELIK ODMEV V SLOVENIJI

SPORI OGROŽAJO VINOGRADNIŠTVO IN ZADRUŽNIŠTVO V VIPAVSKI DOLINI

V našem časniku smo že poročali o sporih in izredno slabih odnosih med Kmetijsko in Vinogradniško zadrugo v Vipavi ter vodstvom kmetijsko-predelovalnega podjetja Agroind Vipava 1894. Stanje se je zaostrilo do take stopnje, da so vinogradniki oz. člani omenjenih zadrug v četrtek, 6. t.m., zasedli prostore uprave in vinske klet v Vipavi ter vzpostavili t.i. kmečke straže. Direktorju družbe Agroind Vipava 1894 Igorju Blažini ne dovolijo vstopa v prostore z utemeljitvijo, da bi lahko odtujil razne listine, kot je to napravil v vipavski kmetijski zadrugi, ko je bil v njej odstavljen s funkcije direktorja.

Vinogradniki in drugi kmetje dolžijo direktorja družbe Agroind Vipava 1894, da jih izsiljuje oz. goljufa pri odkupnih cenah grozdja, da poskuša mlekarne odtujiti in da namerava Kmetijsko in Vinogradniško zadrugo prisiliti v stečaj s tem, da bi vinska klet in mlekarne sami prevzeli celotni odkup grozdja in mleka v Vipavski dolini.

Predstavniki zadrug, ki sta pomembni lastnici družbe Agroind Vipava, zahtevajo, da direktor družbe Igor Blažina odstopi, odstopiti pa bi morali tudi trije njegovi domnevni privrženci in zagovorniki v nadzornem svetu delniške družbe. Kljub posredovanju predstavnikov raznih organizacij, med njimi sta bila tudi predsednik Zadrženja zveze Slovenije Peter Vrisk in podpredsednik Sindikata kmetov Slovenije Peter Kranvogel, direktor in člani nadzornega sveta družbe Agroind Vipava 1894 nočejo odstopiti, pa so

izjavili, "da s takim ravnanjem zavestno prevzemajo odgovornost za nadaljnjo možno škodo v Agroindu".

V omenjenem primeru, ki močno odmeva v Sloveniji, bo zagotovo potrebno v kratkem, nemara že v tem tednu, priti do sporazuma. Kakšen bo ta, je težko napovedati, ker obe strani vztrajata pri svojih stališčih. Dodati je, da delavci in uradniki v podjetju podpirajo akcijo vinogradnikov, kmetov in zadrugnikov ter zato napovedujejo možnost splošne stavke. T.i. kmečki punt, z utemeljitvijo, da so ogroženi interesi in celo obstoj okrog 2 tisoč družin vinogradnikov v Vipavski dolini, vodi Marjan Poljšak, direktor kmetijske zadruge v Vipavi in nekdanji poslanec v slovenskem parlamentu. Ob sedanjih dogajanjih je slovensko državo obtožil, "da s svojo anarhijo, nereagiranjem in pravnimi prazninami sili kmetiče, kateri so že izčrpali vsa pravna sredstva, k temu, da se pričnejo posluževati represivnih sredstev".

NA SMUČIŠČIH V WENGNU IN ALTENMARKTU

GOSPODARSTVO

PRIROČNIK S. FELICITE KALINŠEK VELIKA SLOVENSKA KUCHARICA

Običaj je že, da v našem tedniku večkrat prinašamo krajšo predstavitev skoraj vsake slovenske kuharice, knjige, v kateri so zbrani slovenski recepti o jedeh, ki slovensko kuhinjo delajo različno od drugih narodnih kuhinj, a jo obenem uvrščajo v srednjeevropski prostor, evropsko omiko, ki se odraža tudi na jedilni mizi. Že dolgo časa je namreč znano, da spada kultura pripravljanih in uživanja hrane in pijače med temeljne kakovosti življenja.

Prav zato smo z veseljem vzeli v roke temeljno delo o slovenski kuhinji, knjigo *Velika slovenska kuharica* - ali kako okusno kuhati navadna in imenitna jedila znane sestre Felicite Kalinšek.

Gre za štiriindvajseto dopolnjeno izdajo knjige, ki jo je po knjigi Magdalene Pleiweis iz leta 1869 napisala sestra Felicita Kalinšek in danes uravničeno velja za eno najboljših kuharskih knjig na Slovenskem. Častna sestra Felicita Terezija Kalinšek je knjigo *Slovenska kuharica* predelala in jo temeljito dopolnila, tako kakovostno kot količinsko, njena prva izdaja pa sega že v leto 1912. Njeno delo o slovenski kuhinji iz tistega časa je prvo sodobno delo o slovenski kuhinji, saj je sestra Felicita Kalinšek dodala v knjigo razlago kuharskih izrazov, pojasnila o mesu, dodala poglavja o dišavah, sekanicah, o osnovnih testih in kremah, obilnih in penah, vpeljala v kuharsko knjigo poglavje o pijačah, zelo razširila poglavje o prikuhah z zelenjavo, napisala pa je tudi poglavje o pripravi in serviranju hrane. Osemnajsta izdaja knjige je izšla leta 1980 in takrat jo je uredila sestra

Vendelina Marija Ilc, ki jo je popolnoma posodobila in preuredila časa in razvoju prehranjevanja primerno.

Prav s pomočjo sestre Vendeline je Cankarjeva založba v Ljubljani ob izteku minulega leta pripravila novo, razširjeno in dopolnjeno izdajo *Slovenske kuharice*, v kateri je več prostora namenjenega pripravi in serviranju hrane, soskladju hrane in pijače in tako naprej, vse seveda v skladu z duhom časa. Sestra Vendelina je veliko pomagala urednica Živa Vidmar, medtem ko je pri poglavjih o ribah in konzerviranju hrane sestro Vendelino nasledila častna sestra Bernarda Gosteničnik. Vse pa so si prizadevale, da bi zbrani recepti v sodobnem prehranjevanju še zmeraj dišali po domači babični kuhinji, kot so v uredništvu Cankarjeve založbe zapisali veliki slovenski kuharici v uvodu.

Velika slovenska kuharica je gotovo najboljša knjiga o slovenskih in ne samo slovenskih jedeh in gotovo tudi temeljna knjiga o slovenski kuhi. Zaradi posodobitve in prilagajanja sedanjim potrebam človeka pa je tudi danes nezamenljiv pripomoček pri kuhanju in ohranjanju slovenskega izročila v kuhinji. Dejansko je to še vedno aktualna knjiga o prehrani in nezamenljiv pripomoček vsake kuharice in vsakega kuharja, ki skuša na mizo poleg danes uveljavljenih mednarodnih in morda prav zato brezimnih jedi postaviti tudi pristno slovensko narodno jed. Zaradi bogastva, ki ga knjiga vsebuje, bo našla ustrezno mesto v vsakem slovenskem domu.

JUP

GRUBELNIK V WENGNU TRETJI...

Košir je še vedno nestanovitni smučar, bi lahko zapisali po nedeljskem slalomu v švicarskem središču Wengnu, kjer ga je, milo rečeno, spet polomil. Po prvi vožnji, ko je imel pol sekunde naskoka nad drugouvrščenim, je v drugi vožnji Jure odsučal slabo in končno pristal na zanj slabem devetem mestu. S tem, da ga je v drugem spustu polomil, je Jure Košir pripomogel, da se je norveški odlični vsestranski smučar Kjetil Andre Aamodt vpisal med legende modernega smučanja, saj je šele četrti alpski smučar, ki mu je doslej uspelo zmagati v svetovnem pokalu v vseh smučarskih disciplinah. Aamodt je dosegel svojo prvo slalomsko zmago v svetovnem pokalu prav v nedeljo v Wengnu in se tako postavil ob bok Pirminu Zurbignu, Marcu Girardelliju in Güntherju Maderju, ki so doslej edini slavili v vseh alpskih smučarskih disciplinah. Na smučišču v Wengnu je slovenski smučar Drago Grubelnik prvič v življenju stal na stopničkah, saj je dosegel z obema časoma tretje mesto, medtem ko je bil na nevhvaležnem četrtem mestu Matjaž Vrhovnik (na sliki), Mitja Kunc je bil enajsti, Andrej Miklavc in Mitja Valenčič pa sta izpadla, prvi v drugi vožnji, Valenčič pa že na prvi progi. Lep slovenski uspeh torej, vsekakor pa ne gre prezreti dejstva, da bi lahko Jure Košir zmagal, a ni. Kot se to ni ponovilo z italijanskim slalomistom Angelom Weissom, za katerega so trdili, da je v vrhunski formi in nekateri so iz njega že delali novega Tombo; z dobrim drugim časom je pristal na sedmem mestu

in takoj za njim je bil Sergio Bergamelli, tudi ta večna obluba smučanja, podobno kot Jure Košir. Po odhodu Alberta Tombe med penzioniste ni več izrazitega zmagovalca ne v slalomu ne v veleslalomu; edini, ki prepričljivo zmaguje in svoje nasprotnike običajno s časom "dotolče", je še Herman Meier - Herminator, ki kljub slabemu zdravju še naprej vodi v skupnem svetovnem pokalu.

ODBOJKA

DVOJNA ZMAGA

Prejšnjo soboto so v Olympiinem taboru ponovno slavili z dvojno zmago. Pravo presenečenje so pripravili člani moške ekipe, ki so z rezultatom 3-1 premagali ekipo Buia. Le-ta spada namreč v skupino ekip, ki ciljajo na napredovanje v višjo ligo. Olympia je nastopila z okrnjeno postavo, saj je zaradi boleznij manjkal center Janez Terpin, s klopi pa je tekmi sledil Boris Sfiligoj. Že v prvem setu so naši fantje pokazali zmagovito igro. S prepričljivo igro so nadaljevali tudi v drugem setu, ki je bil do 20. točke izenačen, nakar je Olympia spet prevladala in osvojila tudi drugi set. V tretjem setu pa so naši igralci popustili, kljub temu pa so se borili do konca. V četrtem setu so spet zadržali zbrano, tako da so nasprotniki klonili in domačini pošteno slavili. Pohvalo si zaslužijo vsi igralci, posebno pa Evgen Komjanc, ki je v tekmi pokazal odlično igro (15 točk).

Tudi dekleta Kmečke Banke so v Porcii slavila, tokrat z rezultatom 3-2.

MH

TENIS

ODPRTO PRVENSTVO AVSTRALIJE

V Melbourneu je v polnem teku Odprto prvenstvo Avstralije. Že prvi dan sta izpadla dva nosilca, Šved Thomas Enquist in Slovak Karol Kučera; prvega je premagal Avstralec Richard Fromberg, drugega pa presenetljivi Tajec Srichaphan. Drugih večjih presenečenj ni bilo, saj so napredovali vsi favoriti, med njimi Pete Sampras, ki lovi svoj trinajsti *Grand slam* turnir, Evgenij Kafelnikov, lanski zmagovalac, ter seveda lanski najboljši tenisač Andre Agassi, za katerega pravijo, da šele lovi pravo formo. Sušlja se, da mu pri tem pomaga nekdanja zvezda tenisa Steffi Graf, ki ga nežno gleda s tribun. Včasih ji uspe tudi kaj povedati. Največkrat jo slišijo, kako Agassijevo tekanje za žogico strokovno bolj sama sebi kot drugim komentira z "darling" gor in "darling" dol. Srečno!

Med zanimivimi izidi je gotovo dvojbo, iz katerega je italijanski tenisač Tieleman izšel kot zmagovalac proti Martinu, medtem ko je nepredvidljivi hrvaški as v večnem in me-

...MOJCA SUHADOLC PETA V ALTENMARKTU

V superveleslalomu v avstrijskem mestecu Altenmarkt so slavile domačinke, saj sta prvi dve mesti zasedli Renate Götchl in Tanja Schneider; na tretjem in četrtem mestu sta bili Nemki Sabine Brauner in Martina Ertl, Mojca Suhadolc pa je pristala na zanj odličnem 5. mestu, dve točki pa je z 28. mestom osvojila Špela Bračun. Italijanske smučarke so imele spet slab dan: na 15. mestu je bila najboljša med Italijankami Alessandra Merlin, medtem ko je sicer odlična Isolde Kostner pristala na poraznem 19. mestu.

JUP

stoma že predolgemu zatonu Goran Ivanišević po dolgi utrujajoči igri ugnal Francoza Piolina; za Zeca se ve, da zna parati živce gledalcem kot noben drug. Izpadel pa je Chang, večno nasmejani Kitajček, ki je bil nekaj časa številka ena svetovnega tenisa; od Italijana svetovnega kolo prišel še Pozzi.

Pri dekletih gre vse po načrtih, zmagujejo vse favoritinje: Martina Hingis, Lindsay Davenport in Serena Williams, ki ima srečo tudi zato, ker njena sestra Venus počiva doma; uradno zato, ker naj bi si poškodovala komolec, neuradno in bolj verjetno pa zato, ker je njun podjetni ata sklenil osvojiti *Grand slam* - štiri najuglednejše turnirje v enem letu, in sicer z obema hčerka po načelu: prva zmaga v Avstraliji, druga bo v Franciji, prva spet v Angliji in končno spet druga v ZDA. Ob koncu leta bomo o tem kakšno rekli, če se mu bodo iztekli računi, seveda. In prišli bodo denarci, zanje seveda ni nihče imun v tem belem cirkusu pod vročim avstralskim soncem. Slovenka Tina Pisnik pa je najbrž že na poti domov, ker je v prvem kolu izgubila.

ZUT

PODLISTEK

PREGLED USPEHOV SLOVENSКИH ŠPORTNIKOV V LETU 1999 (2)

Podobno vrednost kot uspeh nogometašev ima tudi zlata medalja Iztoka Čopa in Luke Špika na svetovnem veslaškem prvenstvu v kanadskem mestu St. Catharines med dvojnimi dvojici - druga slovenska zlata medalja na svetovnem prvenstvu v olimpijskem športu v obdobju samostojne Slovenije sploh. Čop in Špik pa sta bila tista slovenska športnika, ki sta si na mednarodnih tekmah za povrh že ustvarila sloves nepremagljivosti; mnogi veslaški strokovnjaki menijo, da bi se ob nadaljevanju skupne športne poti lahko vpisala v svetovno veslaško zgodovino ob bok slavima italijanskima bratoma Abagnale ali slovitima Angležema Pinsentu in Redgraveu. Ob zlati medalji sta Slovenca v Kanadi namreč

postavila še svetovni rekord, zanimivo pa je tudi dejstvo, da, kadar sta v karieri skupaj nastopala v tem čolnu, nista doživela poraza.

V atletiki v zadnjih letih Slovenci predvsem po zaslugi Brigite Bukovec niso imeli skrbi, da na največjih tekmah ne bi bili v igri za medaljo. Od letos se ji je pridružil še skakalec v daljavo Gregor Cankar. Oba sta nase opozorila že na dvoranskem svetovnem prvenstvu v Maebasiju na Japonskem, kjer pa sta pristala na četrtem mestu. Poleti pa se je vse obrnilo na glavo. Bukovec je nastop na sedmem svetovnem prvenstvu zaradi poškodbe odpovedala, za njo pa je ta korak storila še najboljša slovenska skakalka v visini Britta Bilač. Breme je nato padlo na Cankarja, ki je v

dramatičnem finalu dokazal, da sodi med najboljše. V Seville je 28. avgusta osvojil bronasto odličje (8,36) in s tem prvo slovensko kolajno na dosedanjih svetovnih prvenstvih. Cankar je v kvalifikacijah zasedel prvo mesto in se z 8,23 m zanesljivo uvrstil v boj za odličje, čeprav je v prvih dveh serijah prestopil. S tem mu je grozila ponovitev neuspeha na prejšnjih dveh prvenstvih, ko je prestopil v vseh treh serijah in ostal brez rezultata. Z nastopom v kvalifikacijah in v finalu pa je nekdanji svetovni mladinski prvak dokazal, da je tudi v psihičnem pogledu dozorel v vrhunskega atleta.

Slovenska plavalna zgodba se je začela že decembra 1998 na evropskem prvenstvu v kratkih bazenih v Shef-

fieldu, kjer je Nataša Kejžar na 100 metrov mešano osvojila srebro, le za mesto je bil nato aprila na svetovnem prvenstvu v kratkih bazenih prekratek Pete Mankoč, ki je v predtekmovalju postavil celo rekord svetovnih prvenstev. Vrhunec je bil nato nedvomno nastop Šparavčeve v Carigradu, ki je na evropskem prvenstvu Sloveniji priborila prvo medaljo po letu 1993, ko je medaljo v Sheffieldu na 1.500 m prosto osvojil Igor Majcen. Na 100-metrski razdalji je bila Mariborčanka spet blizu medalji, a je pristala na najbolj nevhvaležnem četrtem mestu.

Ob vseh teh dosežkih velja izpostaviti alpinistični vzpon Kamničana Tomaža Humarja. Slednji je sam v alpskem slogu preplezal južno steno Daulagirija (1.867 m). Največji alpinist vseh časov Južni Tirolec Reinhold Messner je ta dosežek uvrstil med tri največje uspehe svetovnega alpinizma. "V 70. letih so

bili vodilni v svetovnem alpinizmu Angleži, v 80. letih so bili to Poljaki, danes pa so to Slovenci," je ob vrnitvi slovenske odprave in Tomaža Humarja s Himalaje med sprejemom na letališču povedal prvi mož svetovnega alpinizma Reinhold Messner. Messner, ki se je z južno steno te gore neuspešno spoprijel leta 1977, je podvig uvrstil med mejnike svetovnega alpinizma. Po njegovem mnenju je bil v zgodovini prvi tovrsten uspeh dosežen leta 1938, ko je bila preplezana najzahtevnejša stena v Alpah na Eigerju, drugi leta 1970, ko so Britanci zmogli južno steno Anapurne, tretji mejnik pa je podvig Tomaža Humarja - solo vzpon v alpskem slogu prek južne stene Daulagirija. Tomaž Humar pa je bil prvi slovenski alpinist, ki je uspešno opozoril na možno promocijo in odmevnost alpinizma, saj je s Humarjem na Daulagiriju preko interneta "plezal lep del slovenske javnosti".

V ospredju pozornosti pa je bil ne glede na vse avgustovske uspehe moštveni šport. Po tradiciji smo Slovenci veliko pričakovali od košarkarjev, kjer se je Union Olimpija prebila do osmine finala lige prvakov, košarkarska reprezentanca na evropskem prvenstvu pa je z devetim mestom zaostala za pričakovanji javnosti, ki je navajena zmag v Ljubljani potihem pričakovala boj za eno od medalj. Že pred tem je za košarkarsko navdušenje poskrbela tudi Pivovarna Laško, ki je Sloveniji v evroligi priborila še drugo mesto; v Evropi nastopajo z dvema ekipama le največji klubi. Za nameček je v ligo NBA odšel tretji nekdanji igralec Uniona Olimpije, po Marku Miliču in Vladimirju Stepaniji je v najmočnejši košarkarski ligi na svetu zaigral še Radoslav Nesterović, ki je v Minnesoti celo prodril med nosilce igre.

ALPIN / DALJE

Januar

MESEC DOBREGA TISKA

FOTO BUMBACA

Novi glas
Mladika
Pastirček
Rast
knjige Goriške
Dom
Mohorjeve družbe
Zvon

podpiraj dobri tisk!